ŠOLSKA KNJIŽNICA

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

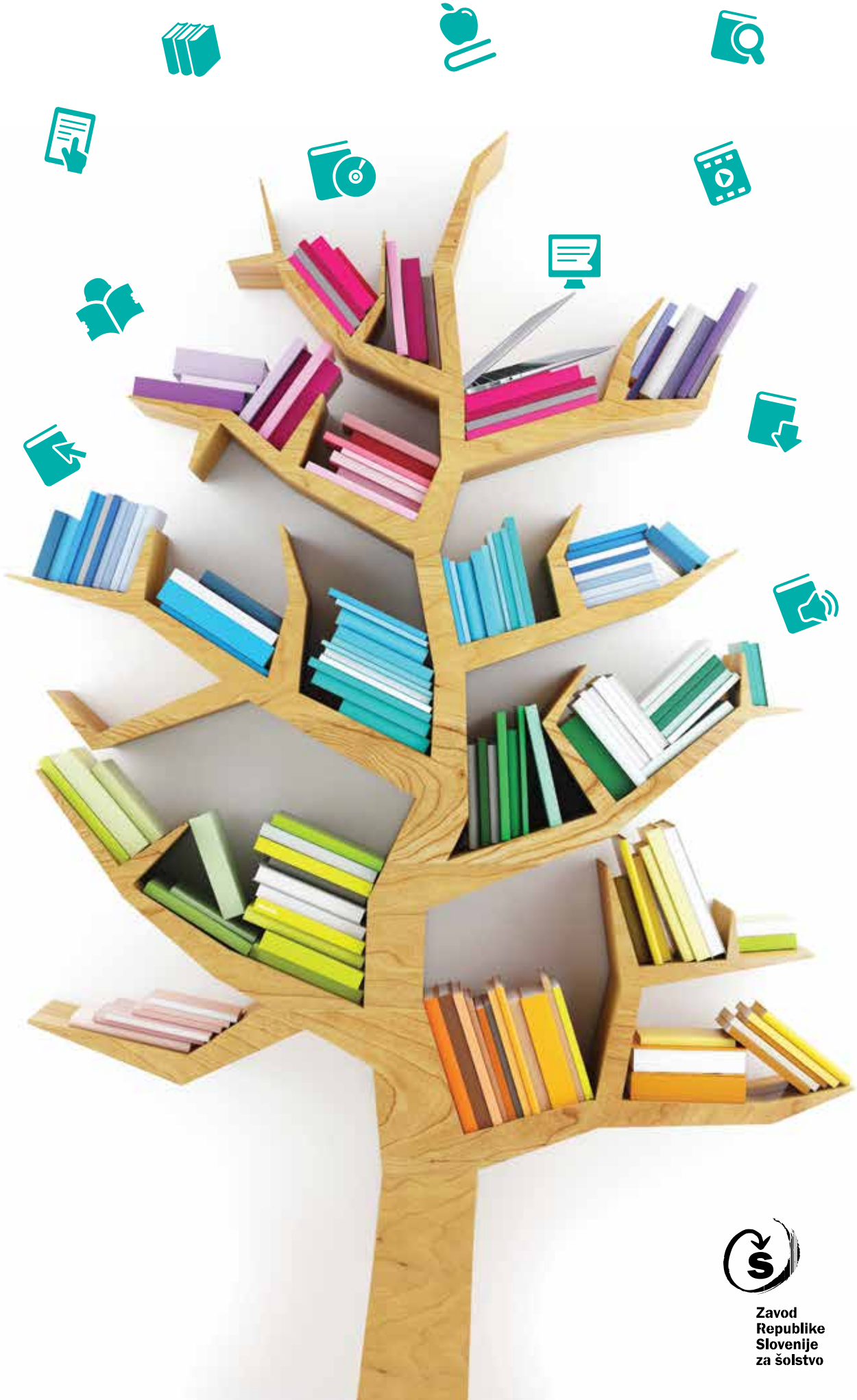

2-3

LETNIK 32 • 2023

ISSN 0353-8958

9 770353 895004

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

UVODNIK

Mateja Drnovšek Zvonar
Poletno branje ... 2

STROKA IN PRAKSA

Barbara Kos
Šolska knjižnica, tesno vpeta v mednarodni projekt štirih partnerstev ... 3

Nataša Vršič
»Reformacija« kulturnega dne: izvedba projekta Rastem s knjigo ... 10

Maja Praprotnik, Vesna Gaber Podhovnik
Ela Peroci – most med šolsko in splošno knjižnico ... 15

Katja Brezovnik
Mesec šolskih knjižnic na Osnovni šoli Vransko – Tabor ... 21

Urška Peršin Mazi
V knjižnici na matični šoli ... 27

Ingrid Škofic
Kako približati branje nemških knjig mladim bralcem ... 32

Romana Fekonja
Dobra praksa v projektu OBJEM – knjižnične vsebine ... 37

Mateja Samastur, Damjana Hrovat
Predstavitev domačega branja je lahko zanimiva ... 39

Polonca Tratar Božič
Puščavska pustolovščina in neznane dežele: opis države ... 46

Kristina Glavina
Snovi – zgradba snovi in njen vpliv na lastnosti snovi ... 54

Katja Brezovnik
Učna ura z leposlovnim in poučnim gradivom o živalih ... 77

ODMEVI

Milovan Milunič
Prireditev ob 10-letnici izvajanja projekta Branje ne pozna meja/Čitanje ne poznaje granice ... 84

Romana Fekonja
Konferenca COBISS 2022 ... 86

Mateja Drnovšek Zvonar
Od poučevanja k učenju s formativnim spremljanjem in študijska srečanja ... 87

Tina Pajnik
X. znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju 2023: Integriteta v vzgoji in izobraževanju – izhodišče za pravičnost in vključenost ... 88

Lavra Tinta
Berite to poletje z nami: projekta Poletavci – poletni bralci in NajPoletavci 89

Maja Praprotnik
Pikin literarni stripovski natečaj: Pika Nogavička potuje s časovnim strojem 93

Katja Klopčič Lavrenčič
Nagrada in priznanji Sončnica na rami 94

ISKRICA **Štefka Zore**
Prva Noč v knjižnici 96

ISSN 0353-8958
SOLSKA KNJIŽNICA
32. letnik
številka 2-3 (117-118) 2023

uredništvo: Romana Fekonja (odgovorna urednica), Zavod RS za šolstvo; mag. Mateja Drnovšek Zvonar, Osnovna šola Ljubljana – Polje (gostujoča urednica); Alja Bratuša, Osnovna šola Polzela; Katja Brezovnik, Osnovna šola Vransko-Tabor; Tadeja Česen Šink, Osnovna šola Naklo; Sandra Fišter, Osnovna šola Mokronog; Katarina Jesih Šterbenc, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana, Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor; Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek, Kranj; Tatjana Vučko, Osnovna šola II Murska Sobota; **urednica založbe:** Simona Vozelj; **lektura:** Valentin Logar; **prevod izvlečkov v angleščino:** Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec Škraba, s.p.; **oblikovanje:** Studio Aleja d.o.o.; **grafična priprava:** Design Demšar, d.o.o., **tisk:** Para tiskarna, d.o.o., Ljubljana; **naklada:** 580 izvodov; **letna naročnina** (štiri številke): 33,00 € za šole in druge ustanove, 24,75 € za individualne naročnike, 12,50 € za študente, upokojence; 38,00 € za naročnike iz tujine.

Cena posamezne številke v prosti prodaji je 11,00 €, dvojne pa 22,00 €; v cenah je vključen DDV; **ustanovitelj in izdajatelj:** Zavod Republike Slovenije za šolstvo; **predstavnik:** dr. Vinko Logaj; **naslov uredništva:** Romana Fekonja, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor, tel. 02/320 80 65, e-pošta: revija.solskaknjiznica@zrss.si; **naročila:** Zavod RS za šolstvo – založba, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana; faks: 01/300 51 99; zalozba@zrss.si.
Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 575.
Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

Priznanje avtorstva-Nekomercionalno-Brez predelav

POLETNO BRANJE

Mag. Mateja Drnovšek Zvonar, gostujoča urednica

Glasnost in dirjanje po šolskih hodnikih se nekoliko umirjata, šolske knjižnice pa se polnijo z vsemi vrnjenimi knjigami in učbeniki. Konec vsakega šolskega leta se šele zavem, kaj vse te visoke inventarne številke pomenijo, in ko se trudim vse razporediti na police, se ponosno zavem, da nekaj pa le delamo prav. Koliko knjig je bilo dejansko izposojenih, se vidi, šele ko vse pridejo nazaj v šolsko knjižnico in je treba za njih poiskati zadnje proste kotičke.

Zelo pogosto se namreč sliši, kako močno bralna pismenost upada, in takrat se vedno vprašam, kaj bi lahko še storila več. Dejansko si pogosto zastavljam to vprašanje, a dnevi imajo povsem premalo ur že zdaj. Na večini šol je šolska knjižnica vpeta v prav vse projekte, na bralni pismenosti pogosto delamo prek knjižnično informacijskih znanj, vključeni smo v številne nacionalne bralne projekte in zelo pogosto si knjižničarji izmislimo tudi svoje lastne, interne bralne projekte. In glede na našo vsestranskost in širino so to po navadi res odlični projekti in vedno sem navdušena, ko o njih berem v naši reviji. Na žalost prepogosto vidim, da bi bilo treba velikokrat najprej o vsem prepričati starše. Bralna kultura se namreč širi z zgledom in starši so vsekakor prvi, ki bi morali delati na tem.

Pred vami je poletna dvojna številka revije Šolska knjižnica. Dvojna v obeh pomenih besede. Nekoliko debelejša, ravno prav za poletni čas, ko bomo vseeno nekoliko laže zadihali, in dvojna glede na samo vsebino. Prvi del je osredotočen na izmenjavo res dobrih praks, ki jih knjižničarji delite z nami. Tako boste v tem delu lahko brali o sodelovanju v projektu Erasmus+, o izvedbi projekta Rastem s knjigo, uspešnem sodelovanju med šolsko in splošno knjižnico, mesecu šolskih knjižnic, obisku učencev s podružnične šole na matični šoli, prepletu strokovnega in leposlovnega gradiva ter o branju literature v tujem jeziku.

V tej številki so predstavljene uspešne prakse, ki so nastale v projektu OBJEM. Projekt, ki je trajal kar šest let in v katerem so nastale res številne dobre prakse. Tokrat so predstavljeni štirje primeri, ki so prilagojeni prav za delo v šolski knjižnici. Primeri so si med seboj povsem različni in tudi zelo uporabni. Posegajo na zelo raznolika področja, včasih tudi na področja, kjer se nam na prvi pogled, ampak res samo na prvi pogled, zazdi, da povezovanje ni najbolj intuitivno. Vendar smo knjižničarji, ki se lahko povežemo z vsemi.

Verjamem, da boste poleti že malce razmišljali o tem, kako se bo začelo naslednje šolsko leto. Malo boste prevetrili svoje dosedanje delo, tako kot vsako leto, in prepričana sem, da lahko kako od idej, ki jih boste pridobili v naši skupni reviji, prenesete tudi v delo v vaši šolski knjižnici. Na šolah potekajo številne menjave kadrov in vsakega novega kar hitro uvedite v čarobni svet, ki se skriva za vrati vaše knjižnice. Mnogi namreč niti ne vedo, kako izjemno zanimive ure se lahko izvedejo v sodelovanju z nami. Na koncu so vedno navdušeni in si želijo še dodatnega sodelovanja.

Želim vam, da se med dopustom spočijete, si naberete novih moči ter se spomnite tudi na našo revijo in jo obogatite z vašimi idejami in dobrimi praksami. Zelo veseli bomo vaših prispevkov!

Šolska knjižnica, tesno vpeta v mednarodni projekt štirih partnerstev

STROKA in PRAKSA

School Library Closely Involved in an International Four-Partner Project

Barbara Kos

Ključne besede:
šolska knjižnica, medpredmetno povezovanje, mednarodni projekti, Erasmus+, El Camino

Izvleček

Šolska knjižnica poleg razpoložljivega gradiva nudi tudi prostor za razmišljanje, ustvarjanje in srečevanje svojih uporabnikov. V tem primeru za delovanje triletnega mednarodnega evropskega projekta Erasmus+ CS4E, Campus stellae for Europe. S povezovanjem dijakov, profesorjev in knjižničarke so se v prostorih knjižnice rodile zamisli, ki so, kot je predstavljeno v prispevku, vodile k množici različnih slikovnih, literarnih, avdio- in videoizdelkov, ki so se iztekli v neverjetno končno pustolovščino, na romanje po francoski poti španskega El Camina.

UDK 027.8

Keywords:
school library, cross-curricular integration, international projects, Erasmus+, El Camino

Abstract

In addition to providing reading material, the library also provides a place to think, create, and meet with other users. In this case, it was used for the purposes of the three-year international European project "Erasmus+ CS4E, Campus Stellae for Europe". By bringing together secondary school students, professors and the librarian, ideas were born in the library rooms, which have resulted in a multitude of different art, literary, audio and video products, presented in the article. The project ended in an incredible final adventure, a pilgrimage along the French Way to the Spanish El Camino.

UVOD

Šolska knjižnica Srednje šole tehniških strok Šiška je dijakom, udeležencem projekta Erasmus+ z imenom Campus stellae for Europe, vse njegovo triletno trajanje nudila ustvarjalen prostor, kjer so potekala srečanja in se iskrile zamisli. Ob obilici uporabne literature in informacij, ki so jih dijaki iskali na knjižnih policah, so nastajali končni izdelki, katerih namen je bil spoznavanje partnerskih držav. Kot šolska knjižničarka in ena od mentoric dijakom udeležencem sem iskanje, presojo in uporabnost informacij vpela v medpredmetno povezovanje knjižnice s slovenščino, zgodovino, geografijo in informatiko. Dijaki so tako zlahka dostopali do potrebne literature za posamezna področja, ob delu pri samem projektu pa so spoznali dodano vrednost šolske knjižnice in s pridom uporabili znanje, pridobljeno pri predmetu knjižnična informacijska znanja. Vsa potrebna iskanja so opravili na računalnikih, ki so na voljo v knjižnici. Kot šolska knjižničarka sem jih tako lahko neposredno usmerjala in jih prek referenčnih pogovorov vodila do pravih in uporabnih virov ter informacij.

V Španiji smo se srečali štirje projektni partnerji: Slovenija, Španija, Romunija in Portugalska. Vseh skupaj nas je bilo več kot 80 romarjev.

Sedem dijakov Srednje šole tehniških strok Šiška z dvema profesoricama spremljevalkama je podaljšane prvomajske počitnice ob izteku šolskega leta 2021/2022 izkoristilo za romanje po El Caminu. V Španiji smo se srečali štirje projektni partnerji: Slovenija, Španija, Romunija in Portugalska. Vseh skupaj nas je bilo več kot 80 romarjev. V sklopu projekta smo predhodno opravili mobilnosti v Romunijo in na Portugalsko in na daljavo, prek spleta, mobilnost v Sloveniji. Rezultate raziskovanj in izdelke smo s partnerji delili prek eTwinninga, ki je podpiral projekt CS4E, s pomočjo katerega smo vzpostavili in vzdrževali stike. Prav tako smo na tej platformi shranjevali vse nastalo gradivo, vključno z video- in fotografskimi posnetki.

Enotedensko romanje in prehojenih 121 kilometrov francoske poti španskega El Camina je tako sad triletnih priprav v prostorih šolske knjižnice pri omenjenem projektu, pri katerih smo se osredotočili na zdrav življenjski slog, kulturo in umetnost.

DVOLETNE PRIPRAVE NA PRVI KORAK

Enotedensko romanje in prehojenih 121 kilometrov francoske poti španskega El Camina je tako sad triletnih priprav v prostorih šolske knjižnice pri omenjenem projektu, pri katerih smo se osredotočili na zdrav življenjski slog, kulturo in umetnost. V tem času so dijaki brali špansko klasično in moderno književnost in v španskih pravljicah iskali vzporednice s slovenskimi. Pri pouku geografije so raziskali družbene in naravnogeografske značilnosti Španije in se poučili o španski zgodovini. Pri tem so vsa gradiva, ki so jih potrebovali za izdelavo plakatov, iskali v šolski knjižnici, kjer so jih pripravili in izrisali, pri pouku informatike pa so poskrbeli za novoletno okrasitev šolske avle. Izdelali so mobile, ki so, osvetljeni, s svetlobnimi verigami predstavljali ključne španske arhitekturne bisere. V sklopu teh aktivnosti so se družili in povezovali dijaki različnih oddelkov, programov in letnikov, pri tem pa so s pridom uporabljali možnosti, ki jih je nudila šolska knjižnica.

Tako se je le-ta v času tridnevnega gostovanja prek spleta, na daljavo, spremenila v studio, od koder je slovenska ekipa moderirala in vodila

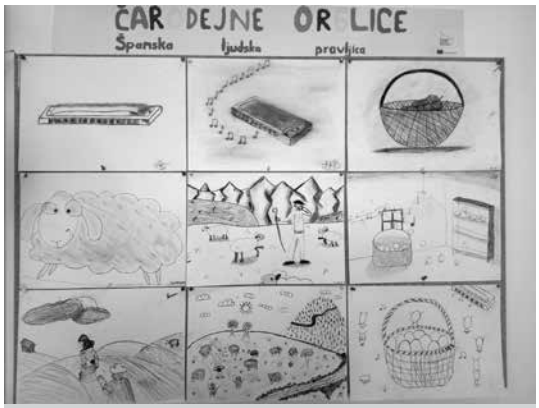

Slika 1: Španska ljudska pravljica

Slika 2: Družbenogeografske značilnosti Španije

Slika 3: Priprave v knjižnici

Slika 4: Gostovanje na daljavo

srečanje z romunskimi, s portugalskimi in španskimi partnerji. V treh dneh srečanja je povezala 150 udeležencev projekta, ki zaradi pandemije fizično niso mogli obiskati Slovenije. Orali smo ledino in bili z opravljenim delom več kot zadovoljni.

K sreči so se razmere normalizirale in priprave na sklepni del projekta so lahko stekle. Zopet smo sestankovali v knjižnici, ki je dijakom postala in jim še danes ostaja domač prostor v šoli.

121 KILOMETROV PUSTOLOVŠČINE

Ko je napočil čas prvomajski počitnic, smo v upanju, da smo dobro pripravljeni na romarski izziv, odšli na SZ Španije v Galicijo, kjer smo v petih dneh prehodili 121 kilometrov Jakobove poti od mesta Sarria do cilja v Santiagu de Compostella. Kako smo preživeli in kaj vse doživeli, pa opisujem v nadaljevanju.

Iz Ljubljane smo se na prvi dan prvomajskih počitnic še v jutranji temi s kombijem odpeljali do beneškega letališča Marco Polo. Letalo nas je poneslo do Madrida, kjer smo se nastanili v hostlu in se najprej spoznali z romunsko ekipo. Skupaj smo nato odšli na ogled španske šole in spoznali naše gostitelje. Tam smo se srečali še s Portugalci in naše enotedensko druženje se je začelo. Prvo noč smo prespali v Madridu, kjer smo si zvečer pripravili nahrbtnike, naše

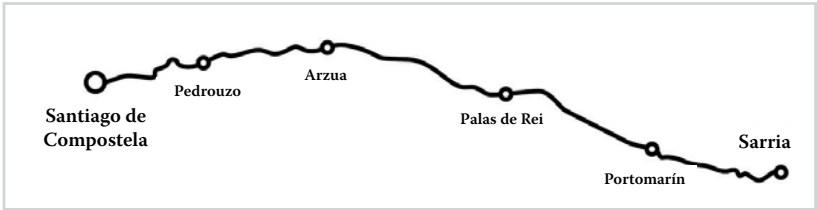

Slika 5: Prehojena pot

Slika 6: Z nahrbtniki na pot

Slika 7: Jakobova školjka na miljnikih

spremljevalce na poti, v katerih smo ves čas poti nosili vso potrebno opremo za romanje. Najlažji so na tehtnici kazali sedem kilogramov, kar je bilo tudi priporočilo, ki pa se ga nekateri niso držali in so tako na svojem hrbtu tovorili tudi do dvanajst kilogramov.

Prihodnji dan nas je čakala celodnevna, 600 kilometrov dolga vožnja na SZ Španije, v Galicijo. Zvečer smo prispeli v Sarrio, naše izhodišče. Tu smo prvič izkusili spanje v skupni spalnici, vsi, tako dijaki kot učitelji, skupaj, fantje in dekleta. Ob 23h so se ugasnile vse luči, zjutraj pa nas je ob 6h zbudila budilka in napovedala začetek naše poti. Po zgodnjem zajtrku smo skupaj stopili v prvi kilometer od 120 preostalih, ki so nas čakali v prihodnjih petih dneh.

Slika 8: 600 kilometrov z avtobusom

Slika 9: Postanek v Valladolidu

Jutra in dnevi so si bili podobni. Podobe s poti pa vsak prehojen kilometer drugačne. Pokrajina nas je presenečala in razvajala s prekrasnimi podobami in razgledi. Bilo je konec aprila, v prvih dneh maja in narava se je prebujala. Na poti, ki nas je vodila prek travnikov, planjav, gozdov in potokov, smo srečevali romarje z vseh koncev sveta in neštetokrat smo izrekli romarski pozdrav Buon Camino.

Slika 10: Dih jemajoči prizori

Slika 11: Čez planjavo

Seveda se je prvi dan in prvih 25 prehojenih kilometrov, ki so se iztekli v kraju Portomarin, marsikomu zdel najtežji in spraševal se je, kako bo zmogel prihodnji dan, s polnim nahrbtnikom in prvimi žulji.

Dnevna rutina, zgodnje vstajanje, hoja do popoldneva, potem počitek in po špansko

Slika 12: Zaključek prve etape

Slika 13: Ovire na poti

pozna večerja ob 21h nam je pomagala prebroditi manjše krize. Vedeli smo, da bodo na poti kratki postanki in možnosti za malico. Pa vendar, najhuje je bilo drugi dan, blizu 50 kilometrom. Ko smo popoldne prispeli v albergo – romarsko prenočišče v kraju Palace de Rei, so učitelje pričakale enoposteljne sobe, dijake pa ločene spalnice. Tako udobno nastanjeni smo laže prenesli misel na 32 kilometrov, najdaljšo etapo našega romanja. Po toliko prehojenih kilometrih smo lahko začutili pravi utrip Camina, bilo je tudi nekaj hudih primerov žuljev, ki so potrebovali medicinsko oskrbo.

V nekem trenutku je vsa skupina, 80 dijakov z učitelji, začutila vez, pomembno ni bilo nič drugega kot to, da smo tam, da nam je uspelo.

Slika 14: Utrujeni, a zadovoljni

Slika 15: Pred albergom v Palace de Rei

Pa vendar sta nas čakali še dve etapi s po 20 kilometri. Prva se je iztekla v kraju Arzua in zadnja pred ciljem, v O Pedruosi.

Slika 16: Cilj je blizu

Slika 17: Najboljši smo

Z mislijo na že prehojeno pot se je cilj zdel bliže in zadnjih nekaj kilometrov pred Santigom de Compostello se nam je na vzpetini pred mestom odprl pogled na katedralo sv. Jakoba. Bili smo blizu cilja, pa vendar je pot do trga, kjer se romanje v Santiagu izteče, trajala še dve uri.

POT JE CILJ

Občutki, ki so, ko smo, vsaka skupina s svojo zastavo, zakorakali na trg pred katedralo sv. Jakoba, nedvomno, prevzeli vsakega od nas, so težko opisljivi. Veliko je bilo joka, smeha in objemov. Mislim, da je v nekem trenutku vsa skupina, 80 dijakov z učitelji, začutila vez, pomembno ni bilo nič drugega kot to, da smo tam, da nam je uspelo.

V romarskem središču Santigo de Compostella smo preživeli polna dva dneva, zapolnjena z aktivnostmi in pohajkovanjem po starem mestnem jedru. Osupljiva arhitektura, živ utrip

Slika 18: Štirje partnerji na cilju

Slika 19: Slovenska ekipa pred katedralo sv. Jakoba

in za konec še obisk svete maše v znameniti katedrali nam bodo za vedno ostali v spominu.

Še en prost dan pa smo izkoristili za kratko vožnjo z avtobusom do samega »roba zemlje«, do najzahodnejše točke Iberskega polotoka, rta Finnisterre. Neverjeten pogled na Atlantik s strmega roba pečine nas je pustil brez besed. Zlovešči oblaki, tik pred nevihto, in močan veter pa so poskrbeli za posebno dramatičen učinek.

V zgodnjih jutranjih urah novega dne nas je po koncu naše pustolovščina čakala dolga pot nazaj v Madrid, kjer je bil načrtovan še dvodnevni postanek. V tem času smo si ogledali mesto in zaključili projektne aktivnosti. Po skupni večerji v prostorih šole je sledilo slovo. Marsikomu, če ne kar vsem, je bilo kar malo tesno pri srcu, saj sta nas skupna pustolovščina in skok iz vsakdana na neki način povezala. Spletla so se prijateljstva, in če ne drugače, smo na poti vsi, v trenutkih, ko je bilo težko, dali ali prejeli spodbudno besedo in prijazen nasmeh.

Spoznali smo, da so velike stvari včasih skrite in da majhna pozornost seže globoko.

Spoznali smo, da so velike stvari včasih skrite in da majhna pozornost seže globoko. Prepričana sem, da bo prav vsakemu od nas romarjev ta izkušnja ostala nepozabna, taka »za vse življenje«. Nekateri se bodo ali se bomo še vrnili, saj pot kliče in odmik od vsakdana in srečanje s samim sabo sta nam danes, v teh raztresenih časih, še kako potrebna.

Tudi po zaključku projekta se je druženje in delo v šolski knjižnici nadaljevalo. Treba je bilo

Slika 20: Finisterra, konec kopnega

Slika 21: Na vrhu pečine

urediti vse gradivo, ki smo ga zbrali na poti, pripraviti projekcije in sestaviti videopredstavitve. Uporabili smo njene prostore med gostovanjem na daljavo, pri izdelavi plakatov iskali po ustrezni literaturi in brskali po svetovnem spletu na dostopnih računalnikih. Projekta brez tesnega sodelovanja s knjižnico ne bi tako uspešno izpeljali. Prav tako je knjižničarka, kot ena od mentoric, bila na voljo za različna vprašanja, usmerjanje in sprotno reševanje zagat. Rezultat medpredmetne povezave slovenščine, zgodovine, geografije in informatike ter knjižnice kot pomembnega člena je tako, tudi na mednarodni ravni, uspešno zaključen projekt.

BARBARA KOS, univ. dipl. zgod., zaposlena na Srednji šoli tehniških strok Šiška
Naslov: Srednja šola tehniških strok Šiška, Litostrojska cesta 51, 1000 Ljubljana
E-naslov: barbara.kos@ssts.si

IZ ZALOŽBE ZAVODA ZA ŠOLSTVO

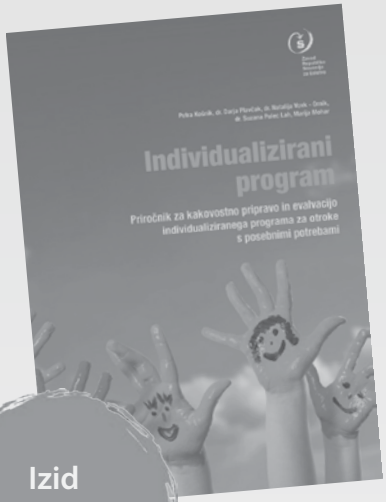

Izid avgust 2023

Priročnik za **kvalitetno pripravo in evalvacijo individualiziranega programa** za otroke s posebnimi potrebami temelji na sodobnih teoretičnih in empiričnih raziskavah ter primerih iz prakse

- Celovito in sistematično obravnava **procesnost** in vse **ključne elemente individualiziranega programa**,
- jasno opredeljuje **naloge članov strokovne skupine**,
- predstavi **pomen aktivne vloge staršev in učenca**,
- prikaže načrtovanje **konkretnih, merljivih ciljev** in **prilagoditev** ter sprotno in končno **evalvacijo učinkovitosti**,
- **izpostavi pristop sodelovalnega poučevanja** med učiteljem in izvajalcem DSP z možnimi modeli izvedbe,
- pripomore k **profesionalnemu razvoju pedagoških delavcev** in kakovostnejšemu uresničevanja inkluzivne šole,
- pomembno dopolnjuje skrb za celostno **vključevanje** otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Priročnik bo strokovnim delavcem v podporo, saj podaja pomembne usmeritve in ponazoritve, doprinaša k razvoju inkluzivne šole ter na najpomembnejših področjih omogočila poenotenje strokovnega dela z učenci s posebnimi potrebami.

Priročnik prinaša praktične napotke in zglede iz prakse, ki vam bodo v pomoč pri načrtovanju in kvalitetnemu delu z učenci s posebnimi potrebami.

Prijazno vas vabimo k oddaji naročila.

Cena 18,00 €

Priročnik lahko naročite po pošti (Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana), elektronski pošti (zalozba@zrss.si) ali na spletni strani www.zrss.si.

»Reformacija« kulturnega dne: izvedba projekta Rastem s knjigo

STROKA IN PRAKSA

"Reformation" of the Cultural Day: Implementation of the "Growing Up with a Book" Project

Nataša Vršič

Izvleček
Na Osnovni šoli Milana Šuštaršiča v Ljubljani vsako leto sodelujemo pri nacionalnem projektu Rastem s knjigo. Letos smo ga obogatili z nastopom Boštjana Gorenca (soavtorja darilne knjige), obisk knjižnice pa ponovno nadgradili s spoznavanjem Cobissa, sBiblosa, poglobljenim branjem podarjene knjige pri pouku slovenščine. Za piko na i pa smo poskrbeli z izdelavo stripov in z njimi sodelovali na natečaju Živel strip, živela animacija! 23. Delo je potekalo v skupinah in individualno. Učenci so spoznali razliko med šolsko in splošno knjižnico. Spoznali so tudi Cobiss, sBiblos, zakonitosti stripa in pridobljene veščine uporabili pri praktičnem delu. Evalvacija je pokazala, da smo kulturni dan dobro načrtovali in izpeljali, cilji so bili doseženi.

UDK 028.5:741.52

Ključne besede:
šolska knjižnica, Cobiss, sBiblos, domače branje, strip, natečaj, kulturni dan, obisk ustvarjalca, projekt Rastem s knjigo

Keywords:
school library, COBISS, sBiblos, home reading, comic book, contest, cultural day, visit from author, Rastem s knjigo/Growing Up with a Book project

Abstract
Each year, we at the Milan Šuštaršič Primary School in Ljubljana collaborate on the national project "Rastem s knjigo/Growing Up with a Book". This year, we enriched it with an appearance by Boštjan Gorenc (co-author of the gifted book), and again upgraded the visit to the library by learning about COBISS and sBiblos, and thoroughly reading the gifted book during Slovenian language class. To top it off, we made comics and entered into the contest Živel strip, živela animacija! 23/Long Live the Comic Book! Long Live Animation! 23. Work was carried out in groups and individually. Pupils learnt the difference between a school and public library. They also learnt about COBISS, sBiblos, the features of a comic book, and used these skills in the practical work. The evaluation has shown that the cultural day was planned and executed well, and that the objectives have been reached.

UVOD

Konec avgusta je čas, ko se temeljito pripravljamo na naslednje šolsko leto. Na naši šoli posebej skrbno načrtujemo dneve dejavnosti. Poskrbimo, da so pestri in zanimivi. Taki, kjer so učenci dejavni, saj se sicer začnejo hitro dolgočasiti in bore malo odnesejo od njih. Enega izmed kulturnih dni v 7. razredu smo do zdaj vedno povezali z vsebinami nacionalnega projekta Rastem s knjigo. Vedno smo izbrano darilno knjigo uvrstili na seznam domačega branja, včasih je bila sočasno uvrščena na seznam za tekmovanje s področja slovenščine za Cankarjevo tekmovanje. Vsebine smo dopolnjevali z raziskovanjem življenja in dela avtorjev knjig, reševanjem MEGA kviza, spoznavanjem Cobissa.

Ker več ali manj pri realizaciji tega kulturnega dne sodelujemo eni in isti, smo se letos odločili, da kulturni dan »reformiramo«. Najprej smo se morali posloviti od reševanja MEGA kviza, saj se je ta po dvajsetih letih zaključil. Razmišljati smo morali o novi vsebini, kjer bodo učenci dejavni. Ker vsebine nenehno povezujemo z drugimi predmeti, se nam je nasmehnila sreča, saj smo se pri izbiri gostujočega ustvarjalca še pred razglasitvijo darilne knjige pri projektu Rastem s knjigo odločili za Boštjana Gorenca. Njegov nastop je bila izvrstna motivacija za branje za bralno značko in delo pri kulturnem dnevu. Mlade je zelo pritegnil in jim predstavil svoje delo, navdušil jih je tudi za branje stripov, kar pa ni bilo težko, saj radi posegajo po tovrstnem gradivu. Ko smo izvedeli, katera knjiga je bila izbrana na Javni agenciji za knjigo RS, smo se odločili, da se nam tokrat pri izvedbi kulturnega dne pridružita učitelja likovne umetnosti.

Dan reformacije so učenci spoznali ob ogledu razstave, ki jo je na šoli skupaj z učenci pripravila učiteljica zgodovine, učenci pa so se srečali s »težkimi« in nerazumljivimi besedami, ki so jim jih vešče razlagale učenke 9. razreda, ki so vodile po razstavi.

IN SMO ZAČELI

In smo začeli. Še pred kulturnim dnevom in po obisku Boštjana Gorenca. Tik pred jesenskimi počitnicami. Da smo se spomnili, zakaj bomo doma. Dan reformacije so učenci spoznali ob ogledu razstave, ki jo je na šoli skupaj z učenci pripravila učiteljica zgodovine. Tako učiteljice nismo pozabile na medpredmetno povezovanje, učenci pa so se srečali s »težkimi« in nerazumljivimi besedami, ki so jim jih vešče razlagale učenke 9. razreda, ki so vodile po razstavi. To je bil še dodaten dražljaj, na katerega smo opozorili pred resnim začetkom.

Slika 1: Na odru se pojavi mož, ki ni »pasji mož«

KULTURNI DAN

Učenci 7. razreda so bili razdeljeni po oddelkih, krožili so med dejavnostmi.

Za uvod v kulturni dan smo se pogovarjali o bontonu v kulturnih ustanovah in pričakovanjih glede vsebine, o pomenu besedne zveze »rastem s knjigo« ter pisali zaokroženo besedilo z istim naslovom.

V računalniški učilnici smo se seznanili s platformo sBiblos in spoznavali Cobiss. Z sBiblosom sem jih samo seznanila. Na primeru sem predstavila postopek, kako po prejeti elektronski pošti za nastavitev prijavnega gesla tega uredimo. Napovedala sem, da bomo pri naslednji uri KIZ to naredili skupaj in da bodo morali poznati svoj elektronski naslov, na katerega bodo prejeli obvestilo.

V Cobissu smo se naučili iskati v osnovnem in izbirnem načinu iskanja, razbrati podatke pri zadetkih iskanja, omejevati število zadetkov glede na iskano vsebino. Iskanje po navodilih je potekalo gladko, za konec smo si privoščili še nalogo, kjer so v iskalnik zapisali očetovo ali mamino ime.

Učenci so opravili tudi evalvacijo. Po njihovih odgovorih sodeč so vsi vešči iskanja v osnovnem in izbirnem načinu v Cobissu+, znajo filtrirati v iskalnem nizu, poznajo akronim

»Da rastem s knjigo pomeni, da sem boljša na intelektualnem področju in zraste tudi moje besedišče. Skozi knjige se naučim slovenske gramatike in knjižnega jezika. Kot tujka menim, da je vsaka knjiga, ki sem jo prebrala, pripomogla k mojemu trenutnemu znanju slovenščine. Rada berem, ker si ob branju ustvarim lastno podobo prebranega.«

»S knjigo gradimo in dopolnjujemo svoje besedišče. Naučimo se kaj novega in zanimivega. Ko bereš knjige, se zabavaš in pridobivaš ideje za pisanje. Vsak lahko najde knjigo, ki mu je všeč.«

»Če bereš knjige, boš rasel v znanju in si bogatil besedni zaklad. S knjigo se naučiš nekaj novega. Z branjem lahko preganjaš dolgčas in se hkrati učiš.«

»... zato se zatečem h knjigam. Knjiga je okno v svet. Ta svet je lahko drugačen ali pa zelo podoben današnjemu. Pomembna so doživetja, ki se zgodijo v teh svetovih. Z branjem vidimo svet skozi druge oči in z drugimi besedami. Z vsako besedo, ki jo preberem, se lažje in bolje izražam. Znam povedati, kako se počutim in kaj se dogaja.«

Slika 2: Kaj pomeni rasti s knjigo

Slika 3: sBiblos

Seznanili so se z razlikami med šolsko in splošno knjižnico. Poudarek je bil pri postavitvi leposlovja, ki se med knjižnicama razlikuje.

šolske knjižnice ter znajo razbrati podatke pri zadetkih.

Obisk knjižnice smo izvedli v Knjižnici Bežigrad, enoti Knjižnica dr. Franceta Škerla. To je knjižnica v šolskem okolišu, ki jo naši učenci poleg šolske knjižnice največ obiskujejo. Seznanili so se z razlikami med šolsko in splošno knjižnico. Poudarek je bil pri postavitvi leposlovja, ki se med knjižnicama razlikuje. Knjižničarki sta po predpisanem protokolu predstavili tudi projekt Rastem s knjigo in jih seznanili s knjigo, ki so jo prejeli v dar. Ogledali so si videoposnetek Reformatorji v stripu, ki ga je pripravila Javna agencija za knjigo RS. Najbolj so učenci uživali pri delu v petih skupinah, kjer so s pomočjo rešitev, ki so bile skrite v iskanih knjigah, rešili geslo.

Po predhodni obravnavi zakonitosti stripa smo realizirali še eno povezavo med predmeti, pri likovni umetnosti. Združili smo uresničevanje ciljev pri LUM in izdelovanju izdelkov za natečaj Živel strip! Živela animacija! 23.

Slika 4: Iskanje po Cobissu+

SKLEP

Nič se ne konča ob 14.00, ko zaključimo kulturni dan. In nič se ni šele začelo ob 8.00, ko smo ga začeli. Vse se povezuje in vse teče dalje. Pri pouku slovenščine bodo učenci knjigo Reformatorji v stripu ali kako smo Slovenci dobili prvo res dooooolgo knjigo (in eno krajšo, ki je opisala, kako pišemo) prebrali za domače branje. Učiteljice slovenščine nimajo nikakršnih težav z vključitvijo vsebin iz obdobja reformacije v 7. razred, čeprav se učenci z reformacijo po učnem načrtu srečajo šele v 9. razredu. Knjiga pa bo postala nepogrešljiv pripomoček vsaj še pri zgodovini in likovni umetnosti.

ŽIVEL STRIP! ŽIVELA **ANIMACIJA**! 23

23

ŽIVEL STRIP,
ŽIVELA ANIMACIJA!
VIVAiFUMETTI,
VIVA L'ANIMAZIONE!

Natečaj za strip in animacijo za osnovnošolce in srednješolce iz Furlanije - Julijske Krajine in Slovenije

www.zivelstrip.net

- Prijavljena dela so lahko stripovske zgodbe, narisane v poljubni tehniki, formata A3, s poljubnim številom strani, ali animacije, izvedene v klasični ali računalniški tehniki. Učenci in dijaki se lahko na razpis prijavijo samostojno ali v skupini.
- V navdih ponujamo **prizorišče** iz animiranega filma **Podlasica** slovenskega animatorja **Timona Ledra** ter psa **Shiwerja in Kowalskega** italijanskega stripavtorja **Romea Toffanettija**.

- TEMA RAZPISA:

a. Kdo so obiskovalci zibajočih se dreves v puščavi, kdo živi v njihovih krošnjah? Kako jih ohranjajo pri življenju? Kako pri tem sodelujejo obiskovalci in ali so sploh pripravljeni sodelovati? Kdo so ti mimoidoči in ali se zavedajo vrednosti teh poslednjih dreves? Narišite zgodbo, ki bo prikazala to deželo, njene prebivalce, njihov vsakdan ali pa kakšno posebno dogodivščino. Pomislite, zakaj je dežela pusta in kako skrb njenih prebivalcev za naravna bogastva prispeva k vsakdanjemu življenju na planetu.

b. Narišite vsakdanjik Shiverja in Kowalskega v njunem domu in na vrtu. Kdo so njuni prijatelji, kdo jim povzroča preglavice, kaj ju najbolj zanima, česa se najbolj veselita?

c. Prosta tema.

- ODDAJA DEL:
Stripi morajo biti do srede, 15. marca 2023, oddani po pošti skupaj z izpolnjeno prijavnico na naslov: Stripburger/Forum Ljubljana, Metelkova 6, 1000 Ljubljana, animacije pošljite na jelena.dragutinovic@animateka.si.

- NAGRADE:
Podelili bomo 3 glavne nagrade v kategoriji strip – knjižne bone v vrednosti 100 evrov. Poleg glavnih nagrajencev bo žirija izbrala še 5 avtorjev, ki se bodo lahko v soboto, 15. aprila 2023, udeležili enodnevne delavnice izdelave stripovske majice v RogLabu v Ljubljani. Žirija bo podelila še posebno nagrado, 6-dnevno taborjenje Mini Gorindol na Kolpi (www.taborjenje.info). Vsi udeleženci natečaja bodo za sodelovanje prejeli knjižno nagrado, mini strip. Vsa stripovska dela bomo tudi razstavili.

Vsi nagrajenci v kategoriji animacije bodo imeli prost vstop na festival Animateka (dec. 2023, Ljubljana). Prva nagrada vključuje še udeležbo na delavnici animacije Slon in izbor festivalskih izdelkov. Druga nagrada vključuje še delavnico animacije Slon. Zmagovalna animacija bo na ogled na spletu ob praznovanju Mednarodnega dneva animiranega filma v sodelovanju z DSAF (28. 10. 2023) in v programu Animakids festivala Piccolo Festival dell'Animazione (dec., Italija). Vsak udeleženec natečaja na področju animacije prejme listanko.

- RAZSTAVA del avtorjev likov natečaja bo prikazala animirane filme, stripe in risbe Timona Ledra in Romea Toffanettija in bo **od 19. jan. do 18. feb. 2023** na ogled v **Mariboru v novi galeriji na Trgu revolucije 9**.

- Odprtje RAZSTAVE stripov udeležencev natečaja in podelitev nagrad bo v LJUBLJANI v petek, **7. aprila 2023, ob 17. uri v Trubarjevi hiši literature**.

OGLASNO SPOROČILO

Prijavnico in več o natečaju najdete na:
www.zivelstrip.net, www.stripburger.org, fb. stripburgercomix, ig. stripburger

Slika 6: Natečaj za strip

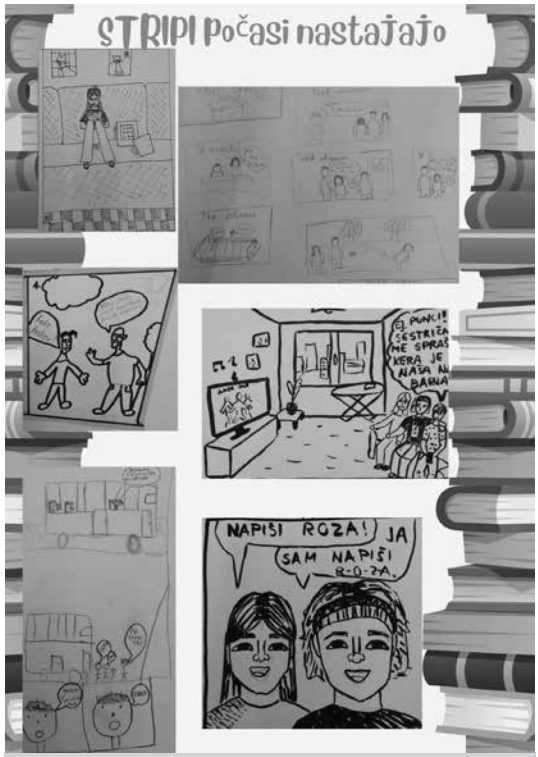

Slika 7: Strip – izdelki

Vsi izvajalci kulturnega dne na naši šoli smo zadovoljni, da je komisija na Javni agenciji za knjigo RS izbrala kot darilno knjigo tako večplastni pripomoček za uporabo pri pouku. Dan je bil dinamičen. In kar je najbolj pomembno: sedmošolci so z izborom zelo zadovoljni in namignili so nam, da bi bilo lepo, če bi na šolski noči branja nadaljevali z vsebinami, povezanimi s stripom. Vsekakor jim bomo prisluhnili.

Viri

Javna agencija za knjigo. Rastem s knjigo. https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo/letosnje-solsko-leto

Stripburger. https://www.zivelstrip.net/

Tacol, T. (2007). Učni načrt : program osnovnošolskega izobraževanja. Likovna vzgoja. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, 2007.

Zavod RS za šolstvo. Knjižnična dejavnost na enem mestu. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Knjiznicna_inf_znanja.pdf

NATAŠA VRŠIČ, prof. slov. jezika, zaposlena na Osnovni šoli Milana Šuštaršiča v Ljubljani
Naslov: Osnovna šola Milana Šuštaršiča, Štembalova ulica 2a, 1113 Ljubljana
E-naslov: natasa.vrsic@guest.arnes.si

PRILOGA 1 – Učni list: Cobiss, 7. razred

Ime in priimek: ..... Datum: ..... Ura: .....

- COBISS+
- **Akronim** šolske knjižnice *Osnovne šole Milana Šuštaršiča**: **OSMSLJ**
- *Izbirno iskanje*: osnovni podatki, podrobni podatki

1. Koliko knjig Solzice (1978) ima šolski knjižnica? .....
   Koliko jih je na voljo za izposojo? .....
   Kdaj bo najprej na voljo izposojena knjiga? .....
   Pri kateri črki bomo knjigo našli na knjižni polici? .....
   Koliko različnih izdaj knjige Eduarda Petiške Stare grške bajke ima šolski knjižnica? .....
   Koliko je vseh knjig s tem naslovom? .....
   Koliko knjig (izid 2016) je na voljo za izposojo? .....
   Kdaj bo najprej na voljo izposojena knjiga? .....
   Imajo knjigo tudi v Knjižnici dr. Franceta Škerla (akronim MKL-32)? .....

2. Koliko rezultatov dobite, če v iskalnik šolske knjižnice* vpišete avtorja Toneta Pavčka?
   .....
   Oglejte si različne oznake za gradivo.
   Kje na knjižni polici boste našli Pavčkovi pesniški zbirki:
   Prave (in neprave) pesmi .....
   Majnice: fulaste pesmi .....

3. V iskalnik vpiši ime in priimek svoje matere ali očeta (posamično lahko tudi obeh) in izpiši, koliko del je na voljo v Cobissu. Podatke prvega zadetka izpiši tako, kot navajamo vire za šolske izdelke.

Poznam akronim šolske knjižnice.			
V Cobissu+ znam iskati v osnovnem načinu.			
V Cobissu+ znam iskati v izbirnem načinu.			
Pri zadetkih znam razbrati podatke o postavitvi.			
Pri zadetkih znam razbrati podatke o številu izvodov.			
Pri zadetkih znam razbrati podatke o prostih izvodih.			
Pri iskanju znam filtrirati glede na vrsto gradiva.			
Pri iskanju znam filtrirati glede na vrsto vsebine.			
Pri iskanju znam filtrirati glede na jezik.			

Ela Peroci – most med šolsko in splošno knjižnico

STROKA in PRAKSA

Ela Peroci – a Bridge between a School and Public Library

Maja Praprotnik
Vesna Gaber Podhovnik

UDK 028.5:821.163.6-93Peroci E.

Ključne besede:
splošna knjižnica, šolska knjižnica, bibliopedagoška dejavnost, sodelovanje, branje, motivacija za branje, pravljice

Izvleček

Naslov poslanice kanadske sekcije IBBY za leto 2022 se je glasil: »Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku«. Kako priročna ubeseditev leta Ele Peroci in njenega ustvarjalnega opusa, ki kar kliče po razmišljanju, kako otrokom približati lepoto pravljic, saj so le-te nepogrešljiv del otroštva in poleg razvijanja domišljije ter jezikovnih spretnosti spodbujajo tudi ljubezen do branja. V Knjižnici Velenje smo razmišljali o svežih pristopih in dejavnostih, ki bi privabile otroke k obisku in poseganju po knjigah. V želji po sodelovanju s šolskimi knjižnicami in mentorji branja smo zasnovali bralnospodbujevalno akcijo ob 100. obletnici rojstva Ele Peroci, ki smo jo simbolično poimenovali Med pravljice, kot je naslov jubilejne knjige, ki je izšla pri založbi Mladinska knjiga. Hkrati z akcijo smo načrtovali tudi likovni in literarni natečaj ter k sodelovanju povabili predšolske in šolske otroke.

Abstract

The title of the epistle from IBBY Canada for 2022 reads as follows: “Stories Are Wings that Help You Soar Every Day”. What a good way to describe the year of Ela Peroci and her creative oeuvre, calling for us to find ways to show children the beauty of fairy tales, as they are a vital part of childhood. In addition to developing their imagination and language skills, they also foster a love of reading. We at the Velenje Library thought about fresh approaches and activities that would attract children to visit the library and read books. In the desire to cooperate with school libraries and reading mentors, we designed a reading promotion campaign on the centenary of the birth of Ela Peroci. We symbolically named it “Med pravljice/Into Fairy Tales”, which is also the title of the anniversary book published by the publishing house Mladinska knjiga. To accompany the campaign, we also designed an art and literary contest, inviting preschool and school children to participate.

Keywords:
public library, school library, bibliopedagogical activity, cooperation, reading, motivation to read, fairy tales

UVOD

Knjižnica Velenje je splošna knjižnica, ki deluje na območju treh občin: Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki. V vseh treh občinah skupaj je več osnovnih šol in vrtčevskih enot ter Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje (CVIU). Željni sodelovanja in kreativnosti smo v Knjižnici Velenje ob lanski 100. obletnici rojstva mladinske pisateljice Ele Peroci, po navdihujočih iztočnicah priročnika Mestne knjižnice Ljubljana (MKL), zasnovali bralnospodbujevalno akcijo, v katero smo vključili predšolske otroke ter učence osnovnih šol. Ob tem smo oblikovali tudi likovni in literarni natečaj. Likovni natečaj je bil namenjen predšolskim otrokom ter učencem prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja, literarni natečaj pa učencem drugega in tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovnih šol. S cilji in načrtom naših dejavnosti so bili še pred začetkom novega šolskega leta seznanjeni mentorji ciljnih skupin vzgojno-izobraževalnih ustanov vseh treh občin z namenom, da jih umestijo v svoj načrt nadaljnjega vzgojno-izobraževalnega dela.

Ela Peroci se je dotaknila mladih bralcev s posebno milino, lahkotnim prehajanjem v domišljijo in pretanjenim posluhom za njihove stiske.

PRAVLJICE KOT POGOVOR Z OTROKI

Pravljice so nepogrešljiv del otroštva, saj poleg razvijanja domišljije in jezikovnih spretnosti spodbujajo tudi ljubezen do branja.

Ela Peroci se je dotaknila mladih bralcev s posebno milino, lahkotnim prehajanjem v domišljijo in pretanjenim posluhom za njihove stiske. Pisateljica je svoje pisanje razumela kot intimen, zelo oseben pogovor z otroki, kar je večkrat poudarila z besedami: »Ne pišem za otroke, pišem otrokom in tako se z njimi pogovarjam.« (Povestice tik-tak, str. 189)

Zagotovo lahko rečemo, da na Slovenskem ni otroka, ki ne bi odraščal ob pravljicah Muca copatarica, Moj dežnik je lahko balon, Hišica iz kock, prevedenih tudi v številne tuje jezike. Že prva pravljica Ele Peroci Moj dežnik je lahko balon pokaže vse razsežnosti njenih pravljic, ki jih narekujeta vznemirjena otroška duša in brezmejna domišljija. Jelka se umakne jeznim pogledom domačih tako, da zapre oči in poleti z dežnikom v pravljično deželo Klobučarijo, kjer z Vsevidovo pomočjo najde tudi žogo, ki ji je padla v vodo. (Založba Mladinska knjiga, 2022)

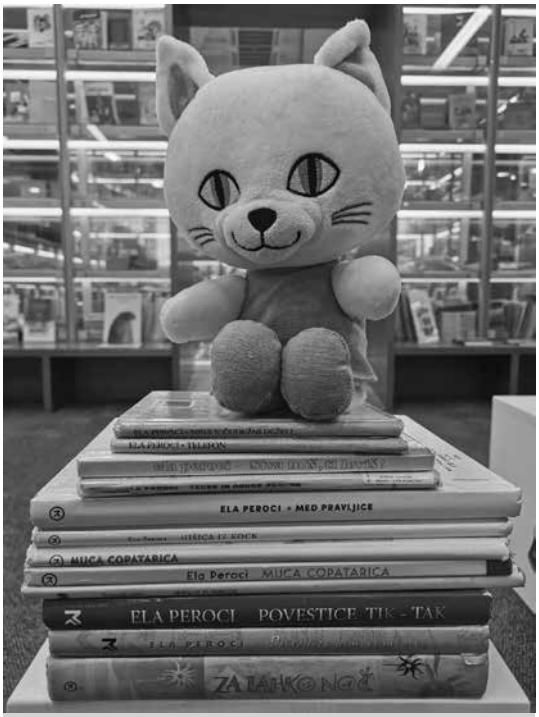

Slika 1: Knjige pisateljice Ele Peroci

SPODBUDE - SMERI - SODELOVANJE

Obletnice, ki so povezane s knjigo, so lahko dobro izhodišče za promocijo knjig in spodbud za branje. V knjižnici opažamo, da smo po neprijaznem obdobju željni sodelovanja tako zaposleni v kulturno-izobraževalnih ustanovah kot tudi otroci. Da smo lahko izvedli tako obširno bralnospodbujevalno akcijo, smo se povezali z založbo Mladinska knjiga, Waldorfsko šolo v Ljubljani, izobraževalnimi ustanovami v naših krajih ter s šolskimi knjižnicami.

Prve dejavnosti za otroke smo izvedli že med poletnimi počitnicami. V Knjižnici Velenje ter v njenih enotah Šoštanj in Šmartno ob Paki smo za otroke pripravili znamke Ele Peroci, ki jih je v jubilejnem letu pisateljice izdala Pošta Slovenije. Naključne mlade obiskovalce smo spodbudili, naj nam napišejo razglednico s počitnic. Knjižnica Velenje se namreč aktivno vključuje tudi v dejavnosti društva Pišem

z roko, katerega glavna naloga je ohranjanje kulture pisanja z roko, in tako smo lahko povezali obe dejavnosti. Do konca počitnic smo prejeli spodbudno število razglednic, napisanih z otroško pisavo in opremljenih z znamko Ele Peroci, ki smo jih razstavili na otroškem oddelku enot.

V počitniško dogajanje smo vključili tudi redni knjižni kviz, v katerem so otroci reševali naloge in vprašanja, povezana s pravljicami in letom Ele Peroci. Z odgovarjanjem na vprašanja so otroci sodelovali v žrebu za knjižne nagrade.

Naključne mlade obiskovalce smo spodbudili, naj nam napišejo razglednico s počitnic. Knjižnica Velenje se namreč aktivno vključuje tudi v dejavnosti društva Pišem z roko, katerega glavna naloga je ohranjanje kulture pisanja z roko.

Slika 2: Prispele razglednice s spominsko znamko Ele Peroci

Dober odziv otrok na poletne dejavnosti nam je dal krila za nadaljnje delo, še vedno pa smo se spraševali, ali je začrtana bralnospodbujevalna aktivnost dovolj, da vzpodbudimo mlade uporabnike k obisku knjižnice ter nagovorimo vrtce, šole, društva in ustanove k sodelovanju v korist vseh.

Septembra sta sledila sestanek s šolskimi knjižničarkami in seznanitev javnosti z glavnimi dejavnostmi bralnospodbujevalnega projekta:

- literarni in likovni natečaj za predšolske otroke in učence osnovnih šol;
- oblikovanje razstave likovnih del Vrtca Velenje na mladinskem oddelku knjižnice;
- ustvarjalne delavnice in ure pravljic Ele Peroci v enotah Knjižnice Velenje;
- otvoritev osrednje, retrospektivne razstave Med pravljice s prireditvijo za otroke (in odrasle) ter uradni zaključek bralnospodbujevalne akcije 29. 11. 2022.

Da bi bili starši, strokovni delavci vrtcev in šol ter javnost čim bolj obveščeni o dogajanju za otroke, so bile v ta namen izdelane promocijske tiskovine. Podatki o bralnospodbujevalni akciji so bili objavljeni tudi na družbenih omrežjih, na spletni strani knjižnice, v lokalnih okoljih časopisja, radia in televizije.

• Šolske in splošne knjižnice

Odziv na prvi uradni sestanek s šolskimi knjižničarji in strokovnimi delavci vrtcev v naši knjižnici je bil pozitiven. Tema pogovora se je nanašala predvsem na aktivnosti v oktobru in novembru, vsebine bibliopedagoških aktivnosti za šolarje v okviru bralnospodbujevalne akcije, način najave skupin, informacije glede likovnega in literarnega natečaja in izvedbe razstav ob zaključku dogodka. Gostujoči so naše pobude in načrtovano akcijo sprejeli z velikim odobravanjem in željo po sodelovanju. Po sestanku smo se zaposleni lotili načrtovanja ter priprave bibliopedagoških aktivnosti in dogodkov, ki smo si jih zastavili v okviru bralnospodbujevalne akcije.

Ure pravljic z ustvarjalnimi delavnicami in spremljajočimi aktivnostmi smo izvajali v enotah knjižnice v okviru dopoldanskih bibliopedagoških dejavnosti ter v sklopu popoldanskih prireditev za otroke. Predstavili smo različne pravljice Ele Peroci, kot so: Muca Copatarica, Hišica iz kock, Stara hiša številka 3, Moj dežnik je lahko balon idr. Pri tem smo upoštevali starostno stopnjo otrok ter želje oz. potrebe gostujočih skupin. Po dogovoru smo pravljici dodali tudi kratko predstavitev pisateljice in njenih del, predstavitev otroškega oddelka knjižnice, knjižničnega bontona ali ustvarjalno delavnico.

Oktobra in novembra je bilo v vseh treh enotah Knjižnice Velenje skupaj izvedenih 39 ur pravljic in 10 ustvarjalnih delavnic.

Slika 3: Pravljično ustvarjanje po literarni predlogi Moj dežnik je lahko balon

Slika 4: Pravljično ustvarjanje po literarni predlogi Stara hiša št. 3

Na Waldorfski šoli v Ljubljani domuje spominska soba Ele Peroci, ki ji jo je darovala družina Pogačnik, družina Eline starejše hčerke Jelke.

• Waldorfska šola v Ljubljani

Na Waldorfski šoli v Ljubljani domuje spominska soba Ele Peroci, ki ji jo je darovala družina Pogačnik, družina Eline starejše hčerke Jelke. Spominska zbirka, ki je velik poklon pravljičarki, je na šolo prišla iz hiše na Žolgerjevi ulici 8, v Ljubljani, v kateri je pisateljica živela več desetletij.

V sobi Ele Peroci si lahko ogledamo različne izdaje njenih knjig, prevode v številne tuje jezike, njene domače in tuje nagrade ter tudi nekaj zasebnih fotografij. Popoldne pa soba zaživi kot glasbena učilnica, v kateri poučuje violinistka in profesorica Tonka, Elina vnukinja, ki je kot deklica obiskovala prav to šolo. (Mestna knjižnica Ljubljana, 2022)

Skrbnik spominske sobe je dr. Klemen Lah, ki nam je prijazno odprl vrata v svet spominov. Po predhodni najavi smo si lahko ogledali spominsko sobo in se dogovorili za sodelovanje. Waldorfska šola nam je namreč omogočila in dovolila izposojo Elinih knjig za čas naše razstave. Tako smo imeli v Knjižnici Velenje na razstavišču možnost vpogleda v bogat opus Ele Peroci. Vitrine so krasili prevodi in različne izdaje njenih knjig.

• Založba Mladinska knjiga

Zasnove bralnospodbujevalne akcije smo se v kolektivu knjižnice lotili zelo previdno. Za pomoč smo se obrnili na založbo Mladinska knjiga, kjer so nam pomagali pridobiti avtorske pravice za objavo naslovnic knjig Ele Peroci. Prav tako nam je založba Mladinska knjiga podarila knjige, ki so jih prejeli učenci za svoj nagrajeni literarni izdelek.

LIKOVNI IN LITERARNI NATEČAJ

V sklopu bralnospodbujevalne akcije ob 100. obletnici rojstva Ele Peroci smo izvedli likovni in literarni natečaj. Likovni natečaj je bil namenjen predšolskim otrokom in učencem prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovnih šol. Izhodišče za ustvarjanje Mačjega portreta je bila pravljica Muca Copatarica. Literarni natečaj je bil namenjen učencem drugega in tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Izhodišče za ustvarjanje literarne zgodbe z naslovom Moj dežnik je lahko … je bila pravljica Moj dežnik je lahko balon. Aktivnost so otroci lahko izvajali v knjižnici, v vzgojni ustanovi ali doma.

V Knjižnico Velenje smo do zaključka natečaja prejeli 591 likovnih izdelkov in 52 literarnih zgodb. Mačji portreti so bili narejeni v najrazličnejših likovnih tehnikah, zato je bil vsak izdelek posebej zanimiv. V kolektivu smo se odločili, da razstavimo vse izdelke in tako je Knjižnica Velenje postala pravo mačje domovanje. Literarne zgodbe so znova dokazale, da otroška domišljija ne pozna meja, saj so liki v zgodbah potovali na najrazličnejše kraje in kotičke sveta, njihovi dežniki pa so dobivali čarobne moči.

V kolektivu smo se odločili, da razstavimo vse izdelke in tako je Knjižnica Velenje postala pravo mačje domovanje. Literarne zgodbe so znova dokazale, da otroška domišljija ne pozna meja, saj so liki v zgodbah potovali na najrazličnejše kraje in kotičke sveta, njihovi dežniki pa so dobivali čarobne moči.

RAZSTAVA MED PRAVLJICE IN ZAKLJUČEK AKCIJE

Z dobrim sodelovanjem knjižničnega kolektiva in spoznavanjem bogatega življenja in pravljičnega opusa Ele Peroci so se ideje za snovanje spremljajočih dogodkov porajale same od sebe. Le dobro timsko delo obrodi sadove. Na zaključno prireditev ob otvoritvi razstave Med pravljice smo povabili k sodelovanju tri akademske glasbenice, ki so zasnovale glasbeno pravljico Ela in njena violina, in sicer so bile to Inga Ulokina, Olga Ulokina ter Elina vnukinja Tonka Pogačnik. Vzdušje je bilo čarobno in pravljično, kot je bil pravljičen svet Ele Peroci. Svoje so dodali tudi otroci Vrtca Velenje s prisrčnim pevskim in plesnim nastopom. Dogodka so se udeležili tudi učenci, ki so bili nagrajeni v likovnem in literarnem natečaju.

SKLEP

Refleksija ob dogodkih, ki so se vrstili v knjižnici, katerih glavni imenovalec je bila Ela Peroci, je prinesla sklep, da lahko z dobrim načrtovanjem in skrbno izbranimi aktivnostmi uspemo nagovoriti otroke k obisku splošne knjižnice in k poseganju po knjigah ter spodbuditi sodelovanje z okoliškimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami ter šolskimi knjižnicami. Ugotovitev lahko podkrepimo s številom gostujočih skupin in otrok, ki so sodelovali v obeh natečajih ter z spodbudnim številom oddanih literarnih in likovnih prispevkov otrok. Zgovorna je tudi statistika obiska članov in novih vpisov.

V projektu je sodelovala večina šol in vrtcev področja, ki ga pokriva naša knjižnična dejavnost, in odziv le-teh je pozitiven, saj se nekateri mentorji branja osnovnih šol že obračajo na nas z željo po sodelovanju v nadaljnjih bralnih

Slika 5: Razstava mačjih portretov v Knjižnici Velenje

Slika 6: Nagrajeni mačji portreti

Slika 7: Razstava Med pravljice

Slika 8: Zaključna prireditev in otvoritev razstave Med pravljice

projektih oz. dejavnostih za skupine otrok, ki potrebujejo dodatne spodbude za branje in obisk knjižnice.

Uspešnost odziva na bralnospodbujevalno akcijo je dokaz, da so Eline pravljice izjemno aktualne in vedno znova zaželene med otroki. Otroci jih radi poslušajo, berejo in poustvarjajo na najrazličnejše načine. Mentorji branja se v tovrstnih projektih dobro zavedajo, kaj pomenijo premišljeno in domiselno izbrane bralne vzpodbude za nadaljnji razvoj sposobnosti in veščin mladega bralca – obiskovalca knjižnice, ki jih bo nekoč lahko uporabil v različnih življenjskih situacijah.

Dobro sodelovanje in povezovanje s šolskimi knjižničarji ter drugimi osebami, ki se profesionalno ukvarjajo z bralno pismenostjo otrok, pa je prav tako ključnega pomena, saj tako dosežemo največji koristni učinek bralnih spodbud pri vzgoji mladega bralca in kasnejšega uporabnika knjižnice.

Naj sklenemo z začetno mislijo, da so nam zgodbe res dale krila in so nas ponesle kvišku v širšem pomenu, tako pri sodelovanju znotraj kolektiva kot pri nadaljnjem sodelovanju s šolskimi knjižnicami. ●

Viri in literatura

Likovni in literarni natečaj (2022). Mestna knjižnica Ljubljana. https://www.mklj.si/novice/literarni-in-likovni-natecaj/

Med pravljice (2022). Mladinska knjiga. https://www.mladinska-knjiga.si/knjige/za-otroke/med-pravljice

Peroci, E. (1998). *Povestice Tik-Tak*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Poslanica ob mednarodnem dnevu knjig za otroke (2022). Slovenska sekcija IBBY. https://ibby.si/mz-2-april

Spominska soba pisateljice Ele Peroci (2022). Mestna knjižnica Ljubljana. https://www.mklj.si/novice/spominska-soba-pisateljice-ele-peroci/

MAJA PRAPROTNIK, univ. bibl. in inf., zaposlena v Knjižnici Velenje
Naslov: Knjižnica Velenje, Šaleška cesta 21, 3320 Velenje
E-naslov: maja.praprotnik@knjiznica-velenje.si

VESNA GABER PODHOVNIK, prof. razrednega pouka, zaposlena v Knjižnici Velenje
Naslov: Knjižnica Velenje, Šaleška cesta 21, 3320 Velenje
E-naslov: vesna.gp@knjiznica-velenje.si

Mesec šolskih knjižnic na Osnovni šoli Vransko - Tabor

STROKA IN PRAKSA

School Library Month at Vransko - Tabor Primary School

Katja Brezovnik

UDK 027.8:028.5

Izvleček

Mesec oktober je posvečen šolskim knjižnicam. Na Osnovni šoli Vransko - Tabor se še posebej potrudimo, da knjižnico in njeno gradivo v urah knjižne vzgoje predstavimo učencem, posebej še prvim trem razredom. V ta namen izberemo kakovostno knjigo, ki jo bodisi preberemo, pripovedujemo ali dramatiziramo. Pripoved ali dramatizacijo popestrijo tudi posebej za dogodek pripravljena scena, lutke, petje in glasba. Pred samo predstavitvijo knjige in po njej učenci svoje razmišljanje o knjigi nadgradijo ob razvedrilnih nalogah in pogovoru. Tak način predstavitve gradiva je učencem in učiteljem zelo zanimiv in ga radi vključijo v svoje vsakdanje delo ter povežejo s svojimi vsebinami.

Ključne besede:
mesec šolskih knjižnic, pravljice, predstava, pripovedovanje, družabne igre

Keywords:
School Library Month, fairy tales, performance, storytelling, party games

Abstract

The month of October is dedicated to school libraries. We at Vransko - Tabor Primary School are devoting special effort to presenting the library and its materials to pupils, especially of the first three grades, during literary education lessons. For this purpose, we choose a quality book, which we either read, narrate or dramatize. The narration or dramatization are enriched by a set, puppets, singing and music prepared especially for the event. Before and after the book presentation, pupils explore their thoughts on the book through fun exercises and discussion. Pupils and teachers find this way of presenting materials very interesting; they like to include it in their daily work and connect it with their own contents.

UVOD

Ena mojih ljubših aktivnosti, ki jih izvajam v šolski knjižnici, so ure knjižne vzgoje. Navadno opravim vsaj 4 ure v vsakem oddelku v šolskem letu. Pri učencih 1. VIO gre navadno za ure pravljic, kjer na različne načine predstavim zgodbo in knjigo. Tako včasih berem, drugič pripovedujem ali pa za učence pripravim krajšo »predstavo« (tako jo poimenujejo učenci), kjer so mi v pomoč lutke knjižnih oseb ter scena dogodka.

Namen teh ur je približati knjižno gradivo učencem, jih spodbuditi k branju ter obiskovanju knjižnice.

Ob poplavi knjig različnih založb je včasih kar težko izbrati tisto, ki bi bila za učence najbolj primerna. Založbe velikokrat v želji, da prodajo čim več gradiva, izdajajo knjige z lepimi platnicami, ki privlačijo otroke in tudi odrasle, ob podrobnejšem branju pa potem ugotovimo, da je knjiga brez prave vsebine.

Pri izbiri gradiva zato sledim kriterijem, ki opredeljujejo dobro knjigo. Vedno poskušam izbrati kakovostne knjige z **izvirnimi literarnimi** besedili. Pomembno mi je, da je **besedišče raznoliko**, da besedila uporabljajo **sopomenke, primere in prenesene pomene**. Le tako se namreč učenci učijo novih in bolj zapletenih načinov izražanja. Pri izbiri si pomagam z različnimi seznami priporočenih knjig za otroke. Eden izmed teh je **znak za kakovost zlata hruška**. Gre za projekt Pionirske knjižnice v Ljubljani, ki se ukvarja z mladinsko književnostjo. Vsako leto izdajo *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig*, v katerem lahko najdemo najrazličnejše kakovostno gradivo, od pravljic, ugank kot tudi neumetnostnih besedil.

Vedno poskušam izbrati kakovostne knjige z izvirnimi literarnimi besedili. Pomembno mi je, da je besedišče raznoliko, da besedila uporabljajo sopomenke, primere in prenesene pomene. Le tako se namreč učenci učijo novih in bolj zapletenih načinov izražanja.

Slika 1: Pripovedovanje pravljice Hišica iz kock (E. Peroci), 2. april 2022, mednarodni dan mladinskih knjig

Zgodbe včasih **preprosto berem**, še raje in večkrat pa **pripovedujem**. Ugotovila sem namreč, da s pripovedovanjem lahko bolje vzdržujem pozornost pri učencih.

Čeprav zgodbo pripovedujem, navadno za pripovedovanje uporabljam najrazličnejše pripomočke: predmete ali ilustracije, ki jo podkrepijo. V pripovedovanje vključim tudi petje ali glasbo.

Pred začetkom branja ali pripovedovanja zgodbe se z učenci seznanimo s knjigo. Preberem naslov knjige, navedem tudi avtorja besedila in ilustratorja. Skupaj si ogledamo ilustracijo na platnici in na podlagi ogleda dajo učenci ideje, kaj bi se lahko v zgodbi dogajalo.

Pri predstavitvi knjige oz. zgodbe mi je zelo pomembno, da z učenci vzpostavim **skupno pozornost**. Tako z vprašanji pred pripovedjo, včasih tudi med njo (odvisno od zgodbe) in na koncu pripovedi učence spodbudim, da so pozorni na samo dogajanje. Po končani pripovedi učence z vprašanji spodbudim, da se vživijo tudi v čustva junakov, saj bodo le tako lahko razumeli druge in razvili empatijo.

Učenci povedo tudi svoje izkušnje, si zamislijo, kako bi se oni odzvali, če bi bili knjižna oseba v zgodbi in podobno. Navadno se razvije zanimiv pogovor z učenci, ki jo je včasih treba tudi pravilno preusmeriti, saj so učenci polni idej in domišljije in kaj hitro zaidejo stran od zgodbe.

MESEC ŠOLSKIH KNJIŽNIC NA OŠ VRANSKO - TABOR

Oktober je čas, ko šolske knjižnice še posebej na široko odpremo svoja vrata in vabimo učence vanje, saj je **oktober mesec šolskih knjižnic**. Praznovanje šolskih knjižnic se je začelo že leta 1999, ko so knjižničarji

Slika 2: Pripovedovanje zgodbe Kako objeti ježa (J. Bauer), november 2022

Po končani pripovedi učence z vprašanji spodbudim, da se vživijo tudi v čustva junakov, saj bodo le tako lahko razumeli druge in razvili empatijo.

po vsem svetu začeli praznovati svoj mednarodni dan na četrti ponedeljek v oktobru, v Sloveniji smo ga prvič praznovali 22. oktobra 2007. Ker se je praznovanju pridruževalo čedalje več držav, se je leta 2008 odbor IASL (International Association of School Librarianship) odločil, da se praznovanje razširi na ves mesec oktober.

Zadnji dve leti sem kot šolska knjižničarka temu dogodku posvetila prav posebno pozornost. Mesec šolskih knjižnic sem želela predstaviti najmlajšim učencem in ves mesec ob dobri knjigi tudi praznovati z njimi. V ta namen sem pripravila predstavo na predlagano temo, po predstavi pa sem pripravila različne delavnice za učence. Tako smo skupaj z učenci preživeli 2 prijetni uri v šolski knjižnici.

V šolskem letu 2021/2022 je bila tema meseca šolskih knjižnic **PRAVLJICE IN LJUDSKE POVESTI PO SVETU**. Izbrala sem slovensko ljudsko basen iz Rezije **Kako je rusica pregnala grdinico iz lisičje hišice**. Povedala jo je Jelica v Borovičju, iz narečja pa jo je v knjižno slovenščino prevedel Milko Matičetov in jo izdal leta 1973 v zbirki Zverinice iz Rezije. V pripovedki botra lisica zapusti svoje male lisičice za nekaj časa same, ker gre prat plenice v potok. Ko pride nazaj v svojo lisičino, se tam že naseli grdinica. Lisica poprosi za pomoč volka, medveda in zajca, vendar nihče ne uspe pregnati grdinice iz njene hišice. Na koncu z zvijačo to uspe rusici, mali mravljici.

Basen sem spremenila v lutkovno predstavo s petjem, kateri so učenci z veseljem prisluhnili.

Po predstavi so v kotičkih reševali razvedrilne naloge, povezane s predstavo, ki so si jo ogledali. Pripravila sem naloge v kotičkih.

Sliki 3 in 4: Lutkovna predstava po motivih slovenske ljudske basni iz Rezije Kako je rusica pregnala grdinico iz lisičje hišice, oktober 2021

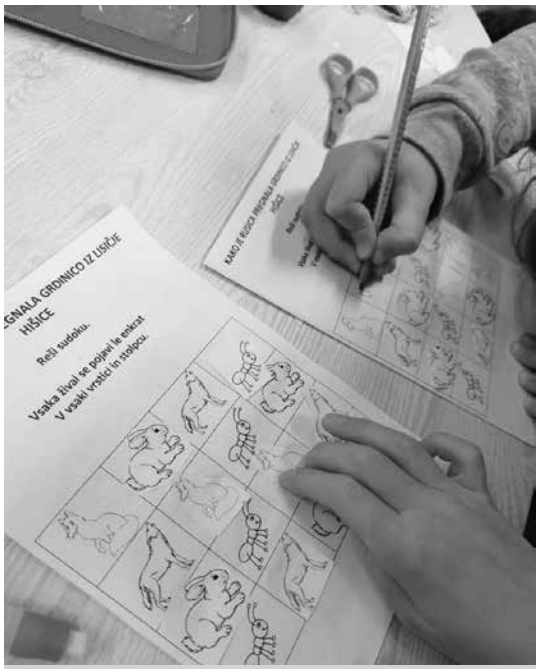

Slika 5: Sudoku

Slika 7: Risanje grdine s pomočjo igralne kocke

Spet druga izmed nalog je bila: Nariši grdino. Ker je grdina izmišljen lik, se mi je zdelo zanimivo, da vsak izmed učencev nariše drugačno grdino.

Vsi učenci so rešili vse naloge. Ena izmed nalog je bila sudoku, kjer so učenci morali postaviti vsako žival samo enkrat v posamezno vrsto.

Spet druga izmed nalog je bila: Nariši grdino. Ker je grdina izmišljen lik, se mi je zdelo zanimivo, da vsak izmed učencev nariše drugačno grdino. Da pa naloga ne bi bila preveč preprosta, smo jo popestrili z igralno kocko. Učenci so metali kocko in tako dobili, kakšen nos, roke, usta, rep in podobno morajo narisati na prazen obris grdine. Nastale so zelo zanimive grdine.

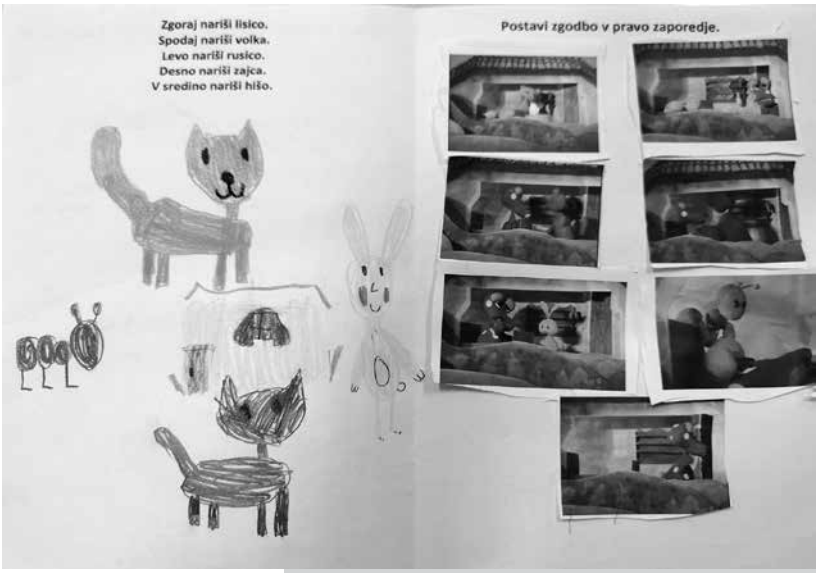

Slika 6: Naloga postavi sličice v pravo zaporedje

Učenci so v eni izmed nalog morali razvrščati sličice ali besedilo v pravo zaporedje, da so dobili pravilno zaporedje same zgodbe. Učenci 1. razreda so zgodbo postavili v pravilno zaporedje s pomočjo sličic, učenci 3. razreda pa so namesto sličic dobili že besedilo oz. povedi.

Učenci so morali tudi razvrščati živali po velikosti, zapisati, kdo izmed likov v zgodbi je rekel kaj in podobno.

Naloge so bile prilagojene glede na starost učencev. Tako so zgodbo obnovili in si jo tako bolje zapomnili.

Tema meseca šolskih knjižnic v letu 2022 je bila **BRANJE ZA GLOBALNI MIR IN ŽIVLJENJE V HARMONIJI**. V skladu s ponujeno temo sem izbrala knjigo z naslovom **Nevidna hiša makedonske pisateljice Biljane Crvenkovske in ilustratorja Vaneta Kosturanova**. Zgodba govori o deklici Kali, begunki, ki najde uteho v nevidni hiši, v domu, ki si ga ustvari v domišljiji in ki bo z njo, kamor koli jo bo zanesla pot.

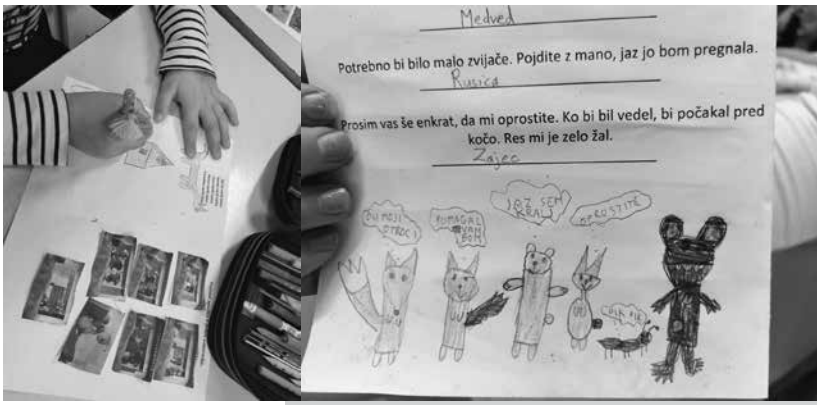

Sliki 8 in 9: Najrazličnejše naloge za učence

Za učence sem pripravila pripovedovanje z lutkami, obogateno s pevskimi točkami. Z učenci smo pred samim pripovedovanjem spregovorili o domu, begunstvu in vojni. Učencev se je zgodba zelo dotaknila.

Slika 10: Lutkovna predstava po motivih iz zgodbe Nevidna Hiša (B. Crvenkovska), oktober 2022

Po predstavi so se učenci razdelili v 4 skupine in v skupinah igrali različne družabne igre. Postaje so menjali, tako da so se preizkusili v vseh aktivnostih. Vse igre in aktivnosti sem pripravila sama, pri sami izdelavi mi je pomagal hišnik.

Na prvi postaji je bila igra, podobna igri človek, ne jezi se, v kateri so učenci potovali čez prepreke, da so dosegli svojo nevidno hiško. Igra je namenjena 4 učencem, vsak izmed njih pa potuje po svoji poti.

Slika 11: Družabna igra z naslovom Kala išče svojo nevidno hiško

Na drugi postaji so se preizkusili v igri spomin. Spomin je bil sestavljen iz 15 parov. Sličice so bile vzete iz same knjige.

Slika 12: Družabna igra spomin

Na tretji postaji so učenci igrali igro bingo. Gre za prilagojeno igro bingo, pri kateri je treba pomagati osebam ali živalim in najti pravi predmet, ki bi jim lahko pomagal. Učenci iz vrečke eden za drugim vlečejo sličice predmetov. Povezati morajo pravo težavo s pravo rešitvijo, npr. Kako bi lahko pomagali mucki, da pride dol z drevesa. Lahko ji pomagamo z lestvijo. Zmaga tisti učenec, ki prvi dobi tri sličice v vrsti.

Slika 13: Družabna igra bingo

Slika 14: Kamenčki za srečo

Na zadnji postaji pa so učenci z alkoholnimi flomastri risali na kamenčke. Kamenčke smo poimenovali kamenčki za srečo.

Celotna aktivnost je potekala v vsakem oddelku 2 šolski uri.

Na koncu so si učenci naključno razdelili kamenčke za srečo in si zaželeli, da se jim nikoli ne bi bilo treba soočiti s situacijo, v kateri se je znašla deklica Kala.

SKLEP

Takšne ure se vedno izkažejo za pozitivno sprejete pri učencih, na kar kažejo tudi izjave samih učencev:

- V knjižnici so mi bile všeč lutke.
- Všeč mi je bila lutkovna predstava, ker so mi bile všeč lutke in pravljica.
- Všeč mi je bilo, ko je rusica (mravlja) piknila grdinico.
- Bilo je super.
- Zelo mi je bilo všeč, ko je knjižničarka zaigrala predstavo.
- Všeč mi je bilo, ko sem risal grdino.

Učenci so pri urah aktivni, radi poslušajo zgodbe, radi sodelujejo pri različnih nalogah, ki jih pripravim. Kljub temu so te ure zame kar velik zalogaj, saj vsako predstavo pripravim sama (scenarij, lutke, igra, tudi petje, če je potrebno …) in jo izvedem najmanj 9-krat. Ker imamo podružnično šolo, moram vse pripomočke odnesti tudi tja.

Pa vendar prav zaradi učencev in njihove povratne informacije to zelo rada počnem, saj vsi učenci in tudi njihovi učitelji v teh urah zelo uživajo, in vsakič ko po dogodku obiščejo knjižnico, sprašujejo, kdaj bo spet predstava. ●

Viri in literatura

Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Hacin Beyazoglu, K. (2022). *Skupno branje odraslih in otrok.* Mladinska knjiga.

Dolinšek - Bubnič, M. (1999). *Beri mi in se pogovarjaj z mano!.* EPTA.

KATJA BREZOVNIK, univ dipl. um. zgod., zaposlena na Osnovni šoli Vransko - Tabor
Naslov: Osnovna šola Vransko - Tabor, Vransko 23, 3305 Vransko
E-naslov: katja.brezovnik@guest.arnes.si

V knjižnici na matični šoli

In the Library at the Main School

STROKA IN PRAKSA

Urška Peršin Mazi

UDK 027.8

Izvleček

Prispevek opisuje gostovanje učencev podružnične šole na matični šoli. Po prireditvi ob kulturnem prazniku sta bili med čakanjem na avtobus nazaj v podružnično šolo izpeljani dve uri KIZ-a. V tem času so učenci s podružnične šole spoznali zakonitosti postavitve gradiva v šolski knjižnici, kar je v majhni knjižnici podružnične šole težko. Uri KIZ-a sta potekali hkrati za vseh pet razredov, v katerih je skupaj 32 učencev. Kot uvod v delo je bila izbrana slikanica Se v gozdu bojiš, veliki volk? (De Kinder, 2018), ker je primerna za različno stare učence in omogoča prehod na ločevanje strokovne literature od leposlovja. Po zgodbi so učenci spoznali razliko med strokovnim gradivom in leposlovjem, zatem so se sami urili v ločevanju teh dveh skupin gradiva. V skupinah so spoznali postavitev v šolski knjižnici matične šole in najprimernejše gradivo za svojo starost. Ob koncu ure so si izbrali knjigo po lastni izbiri in si jo izposodili.

Ključne besede:
uporaba knjižnice, podružnična šola, matična osnovna šola

Keywords:
use of library, branch school, main primary school

Abstract

The article describes pupils from the branch school visiting the main school. After the event held on the cultural holiday, we carried out two library information skills lessons while pupils were waiting for the bus to take them back to the branch school. During that time, the pupils learnt about the layout of materials in the school library, which would be difficult to do in the small library of the branch school. The library information skills lessons were held simultaneously for all five grades, i.e., for a total of 32 pupils. For the introduction, we chose the picture book Are You Afraid in the Forest, Big Wolf? (De Kinder, 2018)1 because it is suitable for pupils of different ages and it enables them to begin distinguishing professional literature from fiction. After listening to the story, pupils learnt the difference between professional literature and fiction; afterwards, they practised telling these two types of literature apart. Working in groups, they learnt about the layout in the school library of the main school and which materials were age-appropriate. At the end of the lesson, each pupil picked a book of their choice and borrowed it.

UVOD

Vsaka javna osnovna šola v Sloveniji mora imeti knjižnico, njihove podružnice in dislocirane enote pa le prostor za izvajanje njenih dejavnosti, pa še to le, če ima ta enota najmanj štiri oddelke (Pravilnik). Podružnične šole večinoma sicer imajo neki fond svojega gradiva, ki pa je zaradi prostorskih stisk pogosto v neprimernih prostorih, kar na hodniku ali v eni od učilnic. V takih pogojih učencem teže predstavimo princip razvrščanja gradiva. V svojem prispevku bom predstavila primer gostovanja učencev podružnične šole v knjižnici na matični šoli.

Poseben izziv predstavlja dejstvo, da so kombinacije različne.

Februarja 2023 smo imeli prireditev ob kulturnem prazniku samo na matični šoli. Pridružili so se ji tudi učenci s podružničnih šol. Nekaj dni pred prireditvijo me je poklicala ena od učiteljic s podružnične šole Rakitna. Zanimalo jo je, ali bi čas po prireditvi, ko bodo čakali na avtobus nazaj v Rakitno, lahko preživeli v knjižnici. Ker v tistem času še nisem imela predvidenih dejavnosti, sem predlog z veseljem sprejela in predlagala, da izvedemo kar dve uri KIZ-a.

DOSEDANJE IZVAJANJE KIZ-A NA PODRUŽNICAH

Osnovna šola Preserje ima dve podružnici, v Rakitni in na Jezeru. Na POŠ Rakitna imajo običajno 3 oddelke, dva kombinirana in en čisti oddelek. Kombinacije so različne. Po navadi sta združena 1. in 2. razred, preostali pa različno, glede na število učencev v razredih. Na POŠ Jezero sta dva ali trije čisti oddelki od 1. do 2. oz. 3. razreda.

Vsako leto je treba povsem na novo razmisliti, katere vsebine KIZ-a lahko izvajamo in kako, da se ne ponavljamo, da pa hkrati v katerem od razredov tudi česa ne preskočimo.

Knjižničarka, ki je bila na šoli zaposlena pred menoj, na podružničnih šolah ni izvajala KIZ-a. Ko sem jeseni 2021 prišla na šolo, sem sprejela tudi ta izziv. Nikoli namreč še nisem poučevala v kombiniranih oddelkih. Poseben izziv predstavlja dejstvo, da so kombinacije različne. V šolskem letu 2021/2022 sta bila kombinirana 3. in 5. razred, 4. razred je bil samostojen, v šolskem letu 2022/2023 pa sta bila kombinirana 4. in 5. razred, 3. pa samostojen. Vsako leto je torej treba povsem na novo razmisliti, katere vsebine KIZ-a lahko izvajamo in kako, da se ne ponavljamo, da pa hkrati v katerem od razredov tudi česa ne preskočimo.

V POŠ Rakitna je knjižnična zbirka v eni od učilnic. Pravzaprav so prostor knjižnice z uvedbo devetletke spremenili v učilnico, saj se od takrat tam šolajo učenci od 1. do 5. razreda, v osemletki pa so se do 4. razreda. To precej otežuje dostop do gradiva in izvajanje KIZ-a, saj morajo učenci ob takih urah zamenjati učilnice.

Knjižna zbirka na podružnicah je relativno majhna, obsega nekaj več kot 1000 enot. V POŠ Rakitna je gradivo ločeno na leposlovje in stroko. Leposlovje je urejeno po abecedi, ni pa ločeno po starostnih stopnjah, stroka pa ni urejena po področjih UDK. V POŠ Jezero je vse gradivo urejeno po abecedi avtorjev in ni ločeno na stroko in leposlovje. To precej otežuje predstavitev principa razporejanja gradiva v knjižnicah osnovnih šol.

Zaradi navedenih razmer sem bila toliko bolj vesela možnosti, ki se je pokazala ob prireditvi ob kulturnem prazniku.

Na podružnični šoli je v petih razredih skupaj 32 učencev. Ker je njihovo poznavanje knjižnice zelo različno, bi s tolikšnim številom učencev hkrati težko izvedli diferenciran KIZ. Takoj se mi je porodila ideja, da bi učencem predstavili nekoliko večjo knjižnico in princip urejanja gradiva v šolskih knjižnicah, prebrali bi neko zgodbo in si ob koncu seveda tudi izposodili gradivo po lastni izbiri, saj je to bistvo knjižnice.

ZGODBICA ZA RAZLIČNE STAROSTNE STOPNJE

Veliko število učencev se mi ni zdela posebna težava, saj sem bila na prejšnji šoli vajena polnih oddelkov, tukaj cela podružnica šteje le 4 učence več. Pravi izziv se mi je zdel izbor zgodbe ali pravljice, ki bi bila primerna za vse otroke. Morala bi biti dovolj enostavna, da bi jo razumeli prvošolci, in ne preveč otroška, da bi bila zanimiva tudi za petošolce. Spomnila sem se na slikanico Jana De Kinderja Se v gozdu bojiš, Velik volk? (De Kinder, 2018). Slikanica je likovno in besedilno kakovostna, otroke drži v napetosti in ima presenetljiv konec, ki omogoča postavljanje vprašanj.

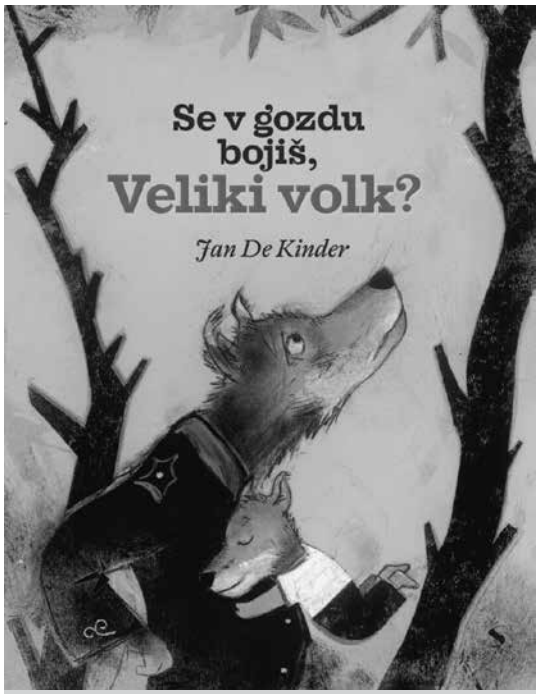

Slika 1: Naslovnica izbrane slikanice (De Kinder, 2018)

Z zanimanjem so sledili zgodbi, saj je bila za vse nova.

Ker je slikanica Se v gozdu bojiš, Veliki volk? prava slikanica, kjer ilustracije dopolnjujejo besedilo v taki meri, da samo besedilo ne zadostuje in je zgodbo moč razumeti le ob ilustracijah, je bilo nujno, da vsi učenci ilustracije dobro vidijo. Ob tolikšnem številu učencev to ob branju knjige brez pomagal ne bi bilo mogoče, zato sem pripravila elektronske prosojnice. Vse strani slikanice sem z dovoljenjem založbe preslikala (poskenirala) in jih uporabila v programu PowerPoint. Besedilo slikanice sem prekrila, da so učenci videli le ilustracije. V ta namen sem izrezala del ozadja brez besedila in ga postavila čez besedilo.

POTEK UČNE URE

Predvideno je bilo, da učenci s podružnične šole pridejo v knjižnico po prireditvi, ki naj bi se zaključila okoli 9. ure, na avtobus bi odšli ob 10.40, vmes pa naj bi imeli ob pol desetih 20 minut za malico.

Za prve pol ure sem načrtovala uvod z zgodbo, s katere bi prešla na ločevanje med leposlovjem in strokovno literaturo. Po malici bi izvedli vajo v ločevanju obeh literatur, ogled razporeditve gradiva po skupinah in na koncu prost izbor gradiva in izposojo. Natančnejši načrt ure je v prilogi članka.

V začetku ure so se učenci posedli za mize v čitalnici, ker so tako najlaže sledili projiciranim ilustracijam na platnu. Z zanimanjem so sledili zgodbi, saj je bila za vse nova. Na koncu zgodbe sem na samostojno drsnico napisala dve vprašanji: Koga se je v gozdu bal Veliki volk? in Kdo je dekličina mama? Učenci so povedali različne odgovore, a zelo kmalu smo prišli do pravilnega odgovora, da je bila razlog volkovega strahu mama deklice, Rdeča kapica.

Z zgodbe o volku sem prešla na različne knjige o volku. Na drsnici sem projicirala različne naslovnice knjig o volku. Naslovnice so bile postavljene brez reda. Naslednja drsnica je prikazala naslovnice, urejene v dve skupini, leposlovje in strokovne knjige. Sledila ji je drsnica, kjer so bile naslovnice leposlovnih knjig

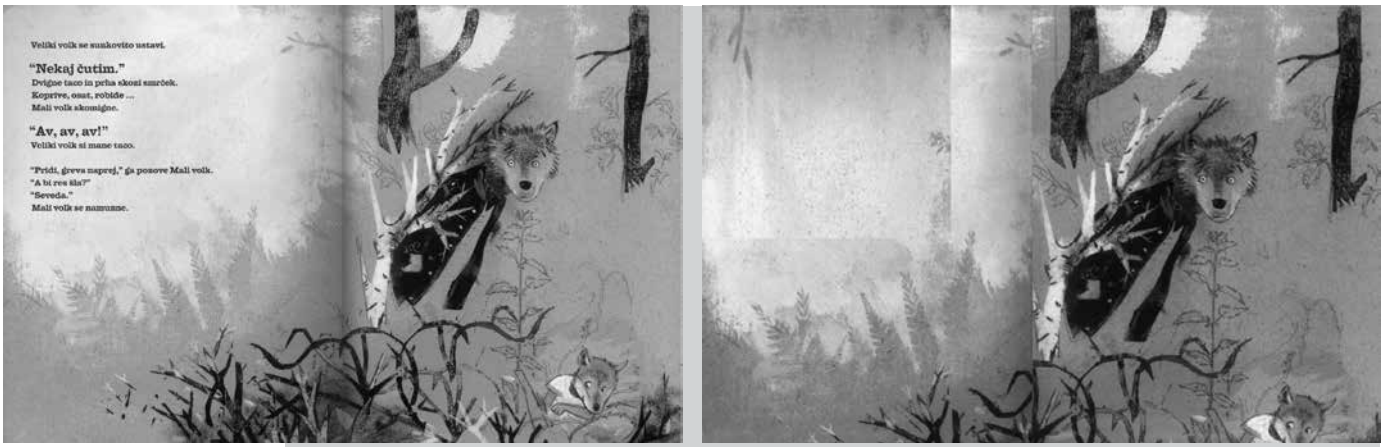

Slika 2: Izvirni strani v slikanici in strani s prekritim besedilom na drsnici PowerPoint

urejene v starostne stopnje in urejene po abecedi. Učencem sem razložila način razvrščanja znotraj starostnih stopenj in način po UDK.

Učencem sem razložila način razvrščanja znotraj starostnih stopenj in način po UDK.

Po predstavitvi so učenci odšli na malico, jaz pa sem pripravila mize za delo po skupinah in na mize gradivo, primerno za posamezne razrede.

Po malici so se učenci usedli za mize z oznakami razredov. Dobili so nalogo, da vse knjige, ki so jih dobili na mizo, poskušajo razvrstiti na dva kupa: enega z leposlovjem in drugega s strokovno literaturo. Knjige naj bi tudi odprli, saj samo po naslovnih platnicah vseh ni mogoče pravilno razvrstiti. Pri razvrščanju so jim pomagale učiteljice.

Ko so knjige razvrstili, sem razvrstitev pregledala in na hitro pokomentirala, če ni bila pravilna.

Ko so knjige razvrstili, sem razvrstitev pregledala in na hitro pokomentirala, če ni bila pravilna.

Po razvrščanju so učenci 4. in 5. razreda počakali za mizo in si ogledovali ali brali knjige, ki so jih imeli na mizah, učenci od 1. do 3. razreda pa so odšli z menoj na ogled polic starostne stopnje C in strokovne literature. Potem so se učenci zamenjali, da so si četrto- in petošolci ogledali starostno stopnjo pionirji in strokovno literaturo.

Pred samostojnim izborom knjig so učenci dobili še navodila, kako naj knjigo odložijo nazaj na polico, če pa se od police oddaljijo, naj knjig nikakor ne vračajo nazaj na polico, ampak jih odložijo leže na prazni del police, na mizo v čitalnico, na kavč ali pult z vrnjenimi knjigami.

Zadnjih 25 minut so imeli učenci na voljo, da si knjige ogledajo in izposodijo po lastni izbiri. Vsak si je lahko izposodil eno knjigo. Z učiteljico, ki skrbi za izposojo knjižničnega gradiva na podružnični šoli, sem se dogovorila, da bo izposojene knjige zbrala in jih vrnila na matično šolo.

SKLEP

Veseli me, da smo imeli priložnost za izvedbo take oblike KIZ-a, saj so bili, glede na moja opažanja med poukom in po poročanju sodelujočih učiteljic, učenci in učiteljice z urama v knjižnici zelo zadovoljni. Kasneje so učenci spraševali, kdaj bodo spet lahko šli v »veliko« knjižnico. Tudi z vračanjem izposojenih knjig ni bilo nobenih težav.

Z učiteljicami na podružnični šoli sem se dogovorila, da bomo take ure še ponovili, da se tudi ti učenci pripravijo na uporabo knjižnice na matični šoli. Izvajanje vsako leto ne bi bilo smiselno, koristno pa bi bilo, če bi vsak učenec to lahko izkusil dvakrat, prvič bi knjižnico in gradivo spoznal, čez nekaj let pa svoje vedenje utrdil.

Knjižničarjem, ki imajo podobno situacijo s knjižnicami na podružničnih šolah, priporočam, da poskušajo izvesti kaj podobnega, če le imajo možnost in se jim ponudi priložnost.

Zahvaljujem se založbi Sodobnost International, da mi je dovolila uporabo slikanice na tak način.

Viri

De Kinder, J. (2018). *Se v gozdu bojiš, Veliki volk?* (1. izd.). KUD Sodobnost International.

De Kinder, J. (2018). *Se v gozdu bojiš, Veliki volk?*. https://www.sodobnost.com/izdelek/se-v-gozdu-bojis-veliki-volk/

Kurikul. Knjižnično informacijsko znanje: osnovna šola (2008). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. https://dun.zrss.augmentech.si/#/

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (online). Uradni list RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12. http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5163

URŠKA PERŠIN MAZI, prof. biol., zaposlena na Osnovni šoli Preserje
Naslov: Osnovna šola Preserje, Preserje 60, 1352 Preserje.
E-naslov: urska.persin-mazi@ospreserje.si

PRILOGA 1: Priprava na pouk

PRIPRAVA na vzgojno-izobraževalno delo	Predmet	Povezava s predmetom	Razred	Zap. št. ure
	KIZ	SPO, SLJ	1.–5. C	1, 2
Učna enota	V knjižnici na matični šoli			
Operativni vzgojno-izobraževalni cilji	Učenci: • prvošolci spoznajo knjižničarko, • spoznajo prostor knjižnice, • prisluhnejo zgodbi, • ločijo leposlovje od strokovne literature, • spoznajo zakonitosti razporejanja gradiva v šolskih knjižnicah, • si samostojno izberejo knjigo glede na lastno zanimanje, • si elektronsko izposodijo knjigo.			
Učila in učni pripomočki	Knjižnica, knjižnično gradivo, računalnik, projektor Jan De Kinder: Se v gozdu bojiš, Veliki volk?			

Potek učne ure

1. Uvod s predstavitvijo (5 min)
2. Zgodba Se v gozdu bojiš, Veliki volk? (10 min)
3. Predstavitev razporejanja gradiva (10 min)
   - stroka : leposlovje,
   - 3 starostne stopnje in abeceda
   - UDK in številke
4. Malica (20 min)
5. Vaja ločevanja strokovnega gradiva in leposlovja (15 min)
6. Ogled gradiva po skupinah (2 x 5 min)
7. Samostojni izbor in izposoja knjig (25 min)

Knjižničarka:	Učenci:
	Pridejo v knjižnico in se posedejo v čitalnici.
Pozdravi učence, se jim predstavi in jim našteje glavne dejavnosti, ki bodo sledile.	Poslušajo.
Napove zgodbo in učence opozori na pomen ilustracij. Predvaja predstavitev slikanice in ob tem bere besedilo.	Poslušajo in spremljajo ilustracije.
Postavi vprašanji: Koga se je Veliki volk v gozdu tako bal? Kdo je bila dekličina mama?	Odgovarjajo in odgovore utemeljijo.
Pojasni razliko med leposlovjem in strokovno literaturo na primeru literature o volku.	Ogledajo si primere.
Odmor za malico	
Razdeli kupčke knjig.	Se razporedijo v skupine po razredih.
Poda navodila za razvrščanje knjig v dve skupini: leposlovje in strokovna literatura. Pregleduje razvrščene knjige in komentira razvrstitev.	Si ogledajo knjige in jih razvrščajo.
Pokaže, kako naj knjige stojijo na policah in kje jih učenci odlagajo. Vodi učence med policami s knjigami, primernimi starosti učencev. Na police s strokovno literaturo postavlja predmete, ki ponazarjajo določen UDK.	Spoznajo postavitev knjig in kje so postavljene knjige, ki jih zanimajo.
Učencem svetuje in pomaga pri iskanju in izboru.	Po lastnem zanimanju si izbirajo in ogledujejo knjige.
Izposoja knjige.	Izposodijo si knjigo na dom.

Kako približati branje nemških knjig mladim bralcem

STROKA in PRAKSA

How to Attract Young Readers to Read German Books

Ingrid Škofic

Ključne besede:
medpredmetno povezovanje, motivacija za branje tujejezičnih knjig, pravljice, šolska knjižnica, uporaba slovarjev

Izvleček

V prispevku je predstavljeno medpredmetno sodelovanje učiteljice izbirnega predmeta nemščina in knjižničarke. Učenci so prisluhnili pravljici Zverjasec v slovenskem in nemškem jeziku, se seznanili z uporabo klasičnih in digitalnih slovarjev, ponovili in utrdili so značilnosti pravljic. Spoznali so, kako se njim poznani knjižni junaki imenujejo v nemščini, ter utrdili in razširili jezikovno znanje v tujem jeziku. Pouk v knjižnici in učenje prek pravljic sta pri učencih vzbudila zanimanje za prebiranje tujejezičnih knjig ter višjo stopnjo motivacije za učenje novih besed.

UDK 028.5:811.112.2

Keywords:
cross-curricular integration, motivation to read foreign-language books, fairy tales, school library, use of dictionaries

Abstract

The paper presents cross-curricular collaboration between a teacher of the elective subject of German and a librarian. Pupils listened to the fairy tale Zverjasec/The Gruffalo in the Slovenian and German language, learnt how to use classic and digital dictionaries, and revised and consolidated their knowledge of the characteristics of fairy tales. They discovered what the protagonists of books they know well are called in German; they consolidated and broadened their knowledge of a foreign language. Holding lessons in a library and learning through fairy tales triggered the pupils' interest in reading foreign-language books and increased their motivation to learn new words.

BRANJE IN UČENJE TUJEGA JEZIKA

Branje knjig je lahko zabavno, poučno, sproščujoče. Nudijo nam številne nasvete, nam burijo domišljijo, vodijo v fantazijske kraje, dajejo odgovore na vprašanja, ki se nam porajajo, in nam širijo besedišče ter poglabljajo splošno znanje. Bazarbaevna (2017) navaja, da je branje vseživljenjska veščina, ki jo uporabljamo tako v šoli kot tudi v življenju. Učitelji lahko pomagajo izboljšati razumevanje prebranega s pomočjo bralnih strategij, kot so: napovedovanje, povezovanje, vizualizacija, sklepanje, spraševanje in povzemanje.

Učitelji lahko pomagajo izboljšati razumevanje prebranega s pomočjo bralnih strategij, kot so: napovedovanje, povezovanje, vizualizacija, sklepanje, spraševanje in povzemanje.

Otrokom že od najzgodnejših let radi prebiramo pravljice. Otrok pri tem posluša materni jezik in se že nezavedno uči osnovnih pravil jezika, hkrati pa se spodbuja razvoj govora, spomina in sklepanja. Dr. Seus (v Dickinson et al., 2012) je navedel zanimivo trditev o branju – učenje branja in to, da vam berejo, vas popelje na nova mesta, tako dobesedno glede razvoja otrok kot metaforično, saj nas branje popelje v nove svetove. Obstaja šest načel, ki opisujejo okolje in dejavnike, ki spodbujajo učenje jezikov (Dickinson et al., 2012):

- Otroci morajo pogosto slišati veliko besed; izpostavljenost jeziku ima pri otrocih pomembno vlogo.
- Otroci se učijo, ko je pri njih vzbujen interes, to pomeni, da učenje jezika poteka najbolje, ko govorimo o predmetih oz. dejavnosti, ki otroke neposredno zanimajo.
- Otroci se najbolje učijo, ko se odrasli nanje odzivajo (interakcija).
- Otroci se lahko naučijo novih besed, ko je pomen besed jasen. Da bi učenci povečali svoje besedišče v tujem jeziku, morajo vedeti, kaj besede pomenijo in kako se uporabljajo.
- Besedišče in slovnica se učita vzporedno: učenci doživljajo in se učijo jezika kot celoto.
- Branje v tujem jeziku naj bo pozitivna izkušnja.

Z branjem knjig, člankov, novic, pravljic idr. bogatimo in širimo svoje besedišče in dobimo občutek, kdaj v tujem jeziku določena fraza zveni naravno.

Branje je torej zelo pomembno pri učenju tujega jezika. Z branjem knjig, člankov, novic, pravljic idr. bogatimo in širimo svoje besedišče in dobimo občutek, kdaj v tujem jeziku določena fraza zveni naravno. Hkrati pridobivamo tudi občutek za slovnične strukture in stalne besedne zveze v tujem jeziku.

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE: KIZ IN NEMŠČINA

Dogajanje v šolski knjižnici na OŠ Orehek je vedno pestro: knjižničarka učencem pripravi zanimive dejavnosti za spodbujanje branja, kot so npr. noč v knjižnici, bralne čajanke, zanimivi gostje ob zaključku bralne značke, ne pozabi pa tudi na nas učitelje, saj tudi nas spodbuja k bralni znački za učitelje ter nam pripravi zanimive namige za poletno branje, kot je npr. »zmenek na slepo s poletjem«, kjer te čaka skrivni paket petih knjig za poletno branje. Zelo pogosto pa se učitelji različnih predmetov ali učiteljice razredne stopnje s knjižničarko dogovorimo tudi za medpredmetno sodelovanje.

Sicherl - Kafol (2008) opisuje medpredmetno povezovanje kot celosten didaktični pristop, kar pomeni horizontalno in vertikalno povezovanje znanj, vsebin in učnih spretnosti. Izkušnje kažejo, da imajo učenci pri medpredmetnem povezovanju večjo motivacijo in interes, poglabljajo razumevanje in uporabo znanja z različnih predmetnih področij, dosegajo boljši učni uspeh ter imajo boljši priklic učnega gradiva (Sicherl - Kafol, 2008).

Ob obisku knjižnice se nama je s knjižničarko porodila ideja, da bi učencem prebrali zgodbo o Zverjascu v slovenskem in nemškem jeziku, jih seznanili z uporabo slovarjev ter uro popestrili z različnimi dejavnostmi za razumevanje besedila ter utrjevanje določenih izrazov v tujem jeziku. Ciljna skupina so bili učenci od 4. do 6. razreda, ki se nemščino učijo kot neobvezni drugi tuji jezik. Pouk drugega tujega jezika v osnovni šoli poteka v drugem in tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju v okviru neobveznega izbirnega predmeta (4.–9. razred) oziroma obveznega izbirnega predmeta (7.–9. razred), kamor se učenec vključi prostovoljno (UN NIP, 2013, str. 4). Učenci neobvezni izbirni predmet lahko vsako leto zamenjajo (eno leto npr. izberejo umetnost, drugo leto šport, tretje leto nemščino, računal-

ništvo ali tehniko), posledica te izbirnosti pa je dejstvo, da se v isti skupini znajdejo učenci, ki se nemščino učijo že tretje leto, in drugi, ki se jo šele začenjajo učiti, poleg tega pa prihajajo iz različnih razredov (od 4. do 6. razreda). Učitelji, ki poučujemo neobvezne izbirne predmete, že leta opozarjamo na omenjeno problematiko. Učitelj mora biti v taki skupini zelo prilagodljiv in iznajdljiv ter pripraviti aktivnosti, ki bodo zanimive in ustrezne zahtevnosti za čiste začetnike, kot tudi dejavnosti, ki bodo v izziv učencem, ki se nemščino učijo že več let. Učna ura v knjižnici je primer dobre prakse, kjer so bile aktivnosti razdeljene tako, da so vsi učenci ohranili velik nivo motivacije, se naučili nekaj novih stvari v tujem jeziku ter sodelovali v različnih aktivnostih po prebranem besedilu.

Učitelj mora biti v taki skupini zelo prilagodljiv in iznajdljiv ter pripraviti aktivnosti, ki bodo zanimive in ustrezne zahtevnosti za čiste začetnike, kot tudi dejavnosti, ki bodo v izziv učencem, ki se nemščino učijo že več let.

BEREMO Z ZVERJASCEM

Za uvodno motivacijo medpredmetne učne ure so učenci najprej ugibali, katero pravljico bi lahko brali v nemškem jeziku. Našteli so nekaj naslovov pravljic, pri tem pa smo ponovili tudi značilnosti ljudskih pravljic ter kakšna je razlika med ljudskimi in umetnimi pravljicami.

Učenci so zgodbi dobro sledili, saj je večini že dobro poznana in jim posledično poslušanje v nemščini ni povzročalo prevelikih težav zaradi morebitnega nerazumevanja.

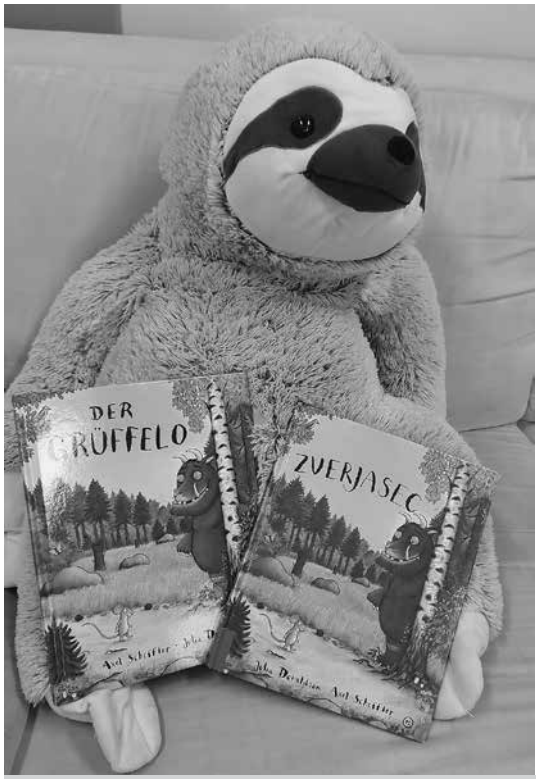

Slika 1: Zverjasec – Der Grüffelo

S knjižničarko sva jim nato pokazali naslovnico knjige ter poimenovali glavnega junaka zgodbe: Zverjasca oz. Der Grüffelo.

S knjižničarko sva nato izmenično brali zgodbo, ena v slovenskem, druga v nemškem jeziku. Učenci so zgodbi dobro sledili, saj je večini že dobro poznana in jim posledično poslušanje v nemščini ni povzročalo prevelikih težav zaradi morebitnega nerazumevanja. Po prebranem besedilu so najprej našteli vse nastopajoče like ter jih poimenovali v nemščini – tako so ponovili poimenovanje živali v nemškem jeziku. Sledilo je nekaj dejavnosti različnih zahtevnosti, saj je predznanje učencev pri nemščini zelo različno. Pri reševanju nalog so se seznanili tudi z uporabo slovarjev tako v spletni obliki kot tudi v klasični knjižni obliki. Zelo hitro so ugotovili, da je prevajanje besed s pomočjo spletnega slovarja bistveno hitrejše od iskanja

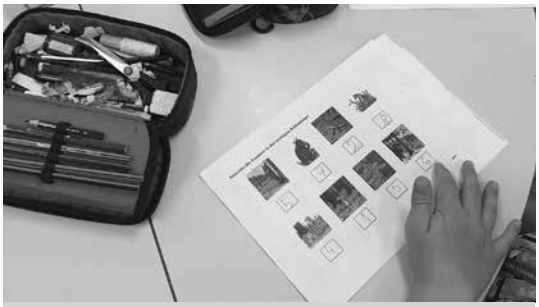

Slika 2: Učenci so sličice razvrstili v pravilen vrstni red glede na potek zgodbe.

Slika 3: Kreuzwortsrätsel – reševanje križanke s pomočjo klasičnega slovarja

besed v klasičnih slovarjih. Do izraza sta prišla tudi medsebojna pomoč in sodelovalno učenje.

V nadaljevanju so predstavljene aktivnosti za učence, ki se nemščino učijo dve ali tri leta.

Naslednje aktivnosti so bile namenjene učencem, ki se nemščino učijo prvo leto.

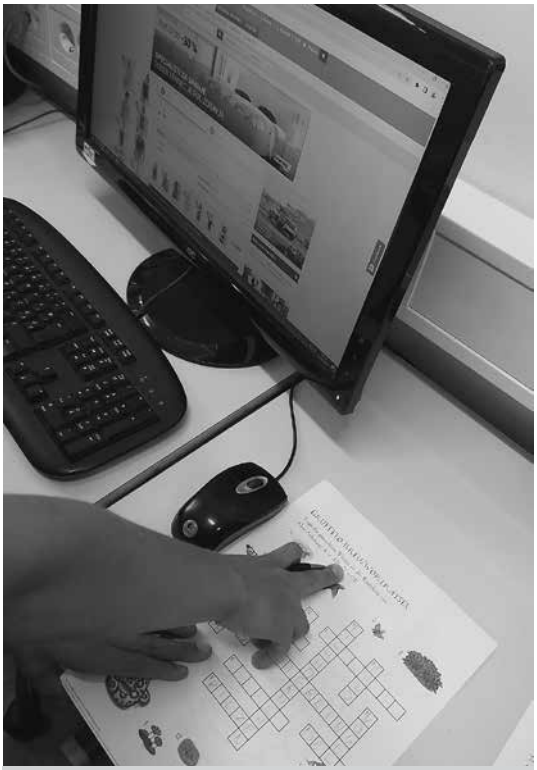

Slika 4: Reševanje križanke s pomočjo spletnega Ponsovega slovarja

Slika 6: Učenci so poiskali pot od Zverjasca do Zverjaščka (in ponovili števila).

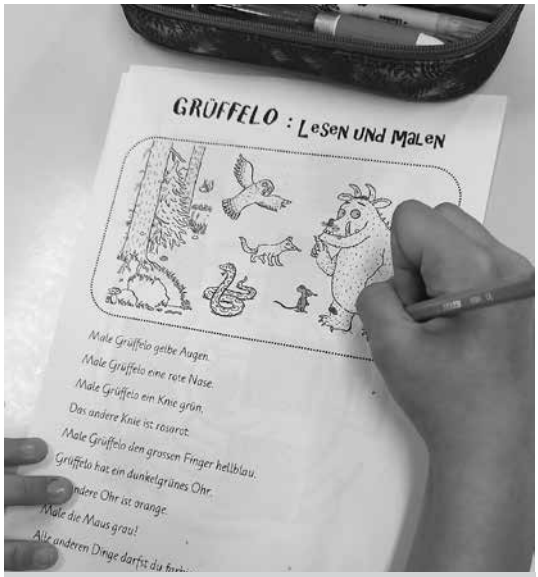

Slika 5: Lesen und Malen – učenci so po navodilih pobarvali Zverjasca. Pri tem smo ponovili dele telesa.

Slika 7: Učenci so pobarvali glavne junake, jih poimenovali v nemščini ter ponovili barve.

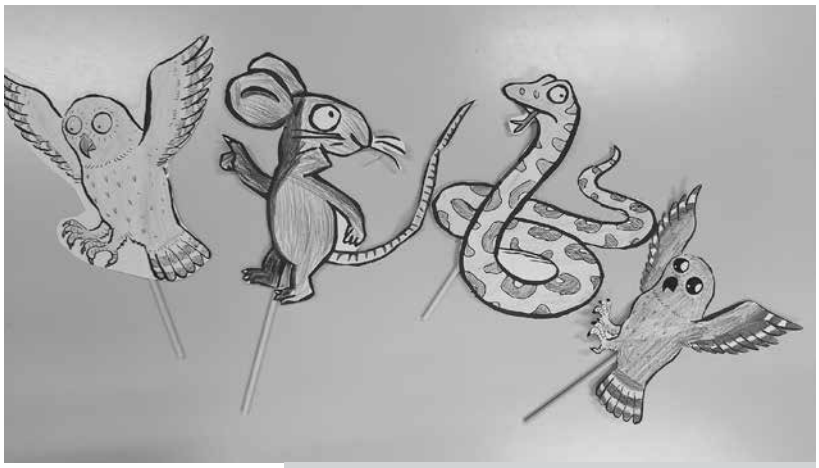

Slika 8: Učenci so izdelali lutke ter poimenovali živali v nemščini.

SKLEP

Znanje tujih jezikov je od nekdaj zelo cenjeno, danes pa je skoraj že samoumevno, saj predstavlja neko dodano vrednost. Večina učencev se že zelo zgodaj začne učiti prvi tuji jezik (po navadi je to angleščina v 1. razredu), od 4. razreda dalje pa se veliko učencev odloči za učenje drugega tujega jezika. Pri učenju tujega jezika je poleg govorjenja in pisanja zelo pomembno tudi branje. Učenci si lahko izberejo knjige, ki so jim zanimive ali že poznane, pri tem pa si širijo svoje besedišče. Za začetek si lahko izberejo preprosta besedila, npr. kratke zgodbe, stripe, revije v tujem jeziku, kasneje pa lahko preidejo k branju zahtevnejših besedil. Branje knjig lahko spodbujamo tudi z različnimi bralni značkami ali vodenjem bralnega zvezka. ●

Viri in literatura

Bazarbaevna, B. (2017): *Learning foreign language through reading*. https://cyberleninka.ru/article/n/learning-foreign-language-through--reading

Dickinson, D., Griffith, J., Golinkoff, R., in Pasek, K. (2012): *How Reading Books Fosters Language Development around the World*. https://downloads.hindawi.com/archive/2012/602807.pdf

Donald, J. (1999): *Der Grüffelo*. Weinheim, Beltz & Gelberg.

Donalds, J. (2013): *Zverjasec*. Mladinska knjiga.

Sicherl-Kafol, B. (2008). Medpredmetno povezovanje v osnovni šoli. *Didakta*, *18-19*(7–9).

Učni načrt neobvezni izbirni predmet, drugi tuji jezik v 4.–9. razredu (2013). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/izbirni/Neobvezni/Drugi_TJ_izbirni_neobvezni.pdf

INGRID ŠKOFIC, prof. nemščine in španščine, zaposlena na OŠ Orehek Kranj in OŠ Šenčur
Naslov: OŠ Orehek Kranj, Zasavska c. 53a, 4000 Kranj
E-naslov: ingrid.skofic@osorehek.si

Romana Fekonja

Dobra praksa v projektu OBJEM – knjižnične vsebine

STROKA IN PRAKSA

Preizkušeni primeri dobre prakse, ki so objavljeni v nadaljevanju, so nastali v projektu OBJEM – bralna pismenost in razvoj slovenščine. Trajal je 6 let (2016–2022), Zavod RS za šolstvo je bil poslovodeči konzorcijski partner ter je vsebinsko vodil projekt in koordiniral delo konzorcijskih partnerjev.

V projektu smo posebno pozornost namenili razvijanju bralne pismenosti (s pomočjo gradnikov) in pa poučevanju po načelih formativnega spremljanja.

Cilj razvojnega projekta Bralna pismenost in razvoj slovenščine – OBJEM (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacije, Modeli) je bil dvigniti raven bralne pismenosti pri učencih/dijakih po celotni vertikali izobraževanja. Namenjen je bil razvoju in preizkušanju didaktičnih pristopov, ki so to omogočili.

Gradnike bralne pismenosti (govor, motiviranost za branje, razumevanje koncepta bralnega gradiva glasovno zavedanje, besedišče, tekoče branje, odziv na besedilo in tvorjenje besedil, kritično branje) so strokovni delavci načrtno uvajali v svoje poučevanje, pri čemer so elemente posameznega gradnika uvajali v povezavi z vsemi preostalimi gradniki in s cilji vseh predmetov oz. področij. Gradnike so uvajali integrirano in v skladu z zmožnostjo otrok/učencev/dijakov in glede na njihov razvoj, predznanje, potrebe in posebnosti. Učenci/dijaki so prevzemali aktivnejšo vlogo, kar se kaže z dejavnim ukvarjanjem z besedili, bogatenjem besedišča, vrednotenjem prebranega in odzivom na besedila ter tvorjenjem besedil.

Zelo je bila povečana aktivna vloga otrok/učencev/dijakov, ki so ob tem razvijali splošne in specifične kompetence.

Poleg uvajanja gradnikov bralne pismenosti za doseganje trajnih rezultatov projekta je delo potekalo še na štirih področjih:

- bralna pismenosti in razvoj slovenščine,
- slovenščina kot drugi jezik,
- diagnostični pripomočki in
- posodobljena vloga šolske knjižnice.

Rezultati projekta so številni preizkušeni didaktični pristopi, ki so jih sodelujoči strokovni delavci zapisovali v poseben obrazec. Ta je zelo kompleksen in ob samem načrtovanju zahteva razmislek o številnih področjih: najprej določanje ciljev, ki jih bomo dosegli v posameznem učnem sklopu, nato načrtovanje dejavnosti, kjer bodo učenci prevzeli aktivno vlogo, in pa zbiranje dokazov, na podlagi katerih bomo videli, kako so učenci usvojili določen cilj in izkazali pridobljeno znanje. V projektu smo posebno pozornost namenili razvijanju bralne pismenosti (s pomočjo gradnikov) in pa poučevanju po načelih formativnega spremljanja. Tako so učenci osmislili dejavnosti – skupaj z učiteljem so določili namen učenja in kriterije uspešnosti. Tem so potem pri načrtovanih dejavnostih sledili in sproti evalvirali svoj napredek. Zelo je bila povečana aktivna vloga otrok/učencev/dijakov, ki so ob tem razvijali splošne in specifične kompetence.

Ob načrtovanju didaktičnega primera so morali strokovni delavci upoštevati in načrtovati dejavnosti, ki razvijajo določen gradnik bralne pismenosti, in pa poučevanje po načelih formativnega spremljanja.

Za objavo v reviji Šolska knjižnica bi bil zapis v prvotni predlogi preobsežen in nepregleden, zato smo ga deloma prilagodili. Vseeno pa smo želeli, da ostane bistvo – dovolj jasno zapisano, katere cilje dosegamo z določenimi dejavnostmi in kateri dokazi to pokažejo.

Predlogo za zapis didaktičnih pristopov v podporo razvijanja bralne pismenosti smo priredili in poskusili vseeno ohraniti obliko, v kateri je jasno razvidno, s katero dejavnostjo dosegamo zastavljeni namen učenja in kriterije uspešnosti ter kateri dokazi to potrjujejo.

Ob načrtovanju didaktičnih pristopov so morali biti strokovni delavci pozorni, da so bili učenci/dijaki pri samem procesu pouka aktivni, da so sami raziskovali in pridobivali

Na področju knjižnične dejavnosti smo bili pozorni na integriranost knjižničnih vsebin v proces pouka.

znanje, zato so opisani različne oblike dela in zelo raznoliki didaktični pristopi.

Na področju knjižnične dejavnosti smo bili pozorni na integriranost knjižničnih vsebin v proces pouka. To pomeni, da se cilji knjižničnega informacijskega znanja (iz kurikula) in cilji predmetov (iz učnih načrtov) neločljivo prepletajo in osmislijo ter tako učencu/dijaku omogočijo usvajanje poglobljenega znanja in veščin/spretnosti. Naloga vključenih v projekt je bila, da knjižnične vsebine integrirajo v vzgojno-izobraževalni proces in jih tako posredujejo učencem/dijakom. To je v zapisanih pristopih uspelo in z veseljem bomo objavili te primere v reviji Šolska knjižnica – kot ideje in zglede za nadaljnje delo.

Več o samem projektu lahko preberete na spletni strani (https://www.zrss.si/projekti/projekt-objem/) in v publikacijah, ki so bile izdane ob koncu projekta ter so na voljo v Digitalni bralnici Zavoda RS za šolstvo (https://www.zrss.si/digitalna-bralnica/objem/).

Izdane publikacije v projektu

OBJEM

Bralna pismenost in razvoj slovenščine

Ozaveščanje **B**ranje **J**ezik **E**valvacija **M**odeli

Zavod Republike Slovenije za šolstvo
OBJEM
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT
EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Predstavitev domačega branja je lahko zanimiva

Presentations of Home Reading Can Be Interesting

STROKA in PRAKSA

Mateja Samastur
Damjana Hrovat

Ključne besede:
branje, predstavitve knjig, orientacija v knjižnici, domače branje

Izvleček

Preverjanje domačega branja ni nikoli enostavno, učitelji se trudimo, da bi tudi to preverjanje naredili zanimivo in dali učencem priložnost, da res pokažejo svoje znanje in se hkrati tudi urijo v drugih spretnostih. V projektu OBJEM je bil svojevrsten izziv, kako vključiti vse zahtevane elemente, in veliko časa ter razmisleka je bilo potrebnega pri samem načrtovanju. Pri izvedbi pa je bil učitelj nato (le še) moderator in usmerjevalec, učenci pa so imeli vsak svojo vlogo in so bili aktivni. Ob koncu dejavnosti vsi dokazi o učenju pričajo, da so bili zastavljeni cilji izpolnjeni in nameni učenja doseženi. Ob tej dejavnosti so se učenci urili še v skupinskem delu in spremljanju lastnega napredka. Pred samim preverjanjem morajo učenci besedila za domače branje prebrati in najdejo jih v šolski knjižnici. V začetku je tako priložnost, da ponovijo, kje v knjižnici so knjige, ki jih morajo prebrati, in obenem ponovijo tudi pravila izposoje oz. knjižnični red.

UDK 028.5:373.3

Keywords:
reading, book presentations, library orientation, home reading

Abstract

Checking home reading assignments is never simple; we, teachers, do our best to make it interesting and to give students the opportunity to truly demonstrate their knowledge, while honing other skills. Under the "(ARLEM) HUG" project we faced a special challenge of having to include all the required elements; the planning process thus took a lot of time and thought. However, during implementation, the teacher was (merely) a facilitator and guide, while each student was given an active role. At the end of the activity, the evidence of learning showed that the set goals were met and the learning intentions achieved. During the activity, the students also practised group work and monitoring their own progress. Before checking home reading, the students have to read the texts, which they can find in the school library. This gives them the opportunity to refresh their memory on where the books they have to read are located in the library, also brushing up on the loan policy or the library rules.

UVOD

Te dejavnosti so bile izvedene v razredih 3. vzgojno-izobraževalnega obdobja (7. do 9. razred), in sicer kot obravnava domačega branja pri pouku slovenščine. Sam učni sklop je razdeljen na 4 dele in poteka vse šolsko leto. V tem zapisu je podrobneje prikazanih 7 šolskih ur dejavnosti.

IZBRANI TEMELJNI GRADNIK BRALNE PISMENOSTI: odziv na besedilo in tvorjenje besedil (8. gradnik)

Drugi podporni gradniki: motiviranost za branje (2. gradnik), razumevanje besedil (7. gradnik), kritično branje (9. gradnik)

UČNI CILJI

Operativni cilji učnega načrta (tudi procesni) za slovenščino:

Učenci in učenke:

- spoznavajo umetnostna besedila po izbiri učitelja/učiteljice ter učencev in učenk,
- razvijajo recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil;
- besedila med seboj primerjajo in vrednotijo, svoje mnenje utemeljijo in se sklicujejo na besedila;
- zaznavajo perspektive več književnih oseb in razumejo njihovo soodvisnost; povedo, kako in kje se to kaže v umetnostnem besedilu; na podlagi perspektive posamezne književne osebe oblikujejo svoj odnos do nje;
- prepoznavajo motive za ravnanje književnih oseb (namere, misli, čustva ...) in jih primerjajo s svojim pogledom na svet; razumejo socialne motive za ravnanje oseb;
- iščejo psihološke motive in zaznavajo etične motive za ravnanje književnih oseb.

Učenci znajo:

- vsebinsko in jezikovno ustrezno govorno nastopati;
- kritično razmišljati o prebrani knjigi;
- se vživeti v književne osebe.

Standardi znanja

Svojo recepcijsko zmožnost pokaže tako, da:

- najde bistvene prvine umetnostnega besedila in jih zna ustrezno uporabiti pri interpretativnih in (po)ustvarjalnih odzivih na to besedilo;
- sintetizira spoznanja o besedilu ter oblikuje vrednostne sodbe; spoznanja in sodbe primerja s sošolci in sošolkami ter jih utemelji tako, da se sklicuje na besedilo, (splošno) znanje in izkušnje.

Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:

- v sprejetem umetnostnem besedilu loči glavno književno osebo in stranske, opiše izbrano osebo, predstavi njeno govorico, njen značaj in njeno ravnanje ter je do nje kritičen, predstavi njen družbeni položaj, njene duševnostne lastnosti, motive za njeno ravnanje in perspektivo.

Razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila pokaže tako, da:

- povzame sporočilo in temo književnega besedila ter primerja besedila.

KNJIŽNIČNE VSEBINE

- orinetacija v knjižnici,
- lokacija gradiva za domače branje,
- knjižnični red.

Preglednica 1: **Potek dejavnosti**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
Namen učenja: **Učenci bodo znali:** • kritično razmišljati o prebranem umetnostnem besedilu, • prebrano umetnostno besedilo vrednotiti, • razumeti motive za ravnanje književnih oseb, • se vživeti v književne osebe, jih med seboj primerjati in se do njih kritično opredeliti v skladu s svojim doživljanjem in vedenjem.	**Učne dejavnosti, metode:** **UVODNA URA (1. ura)** (Ura poteka v šolski knjižnici.) Učencem predstavim seznam knjig za domače branje. Vsak učenec mora v šolskem letu prebrati 3 knjige. Knjige s seznama jim tudi pokažem, knjižničarka pa jim pokaže, na katerih policah se nahajajo. Pogovorimo se o načinu in osnovnih pravilih izposoje knjig. Učencem preberem nekaj odlomkov iz knjig s seznama. Izbiram takšne odlomke, ki jih bodo po mojem mnenju čim bolj motivirali za branje.	
	Domače branje (2. in 3. ura) VRSTNIŠKO SODELOVANJE Učence razdelim v več skupin po različnih kriterijih (npr. če je na seznamu zbirka, potem so v skupini učenci, ki so prebrali isto knjigo iz zbirke). Podam jim navodilo za samostojno delo: Knjigo, ki ste jo prebrali za domače branje, boste svojim sošolcem predstavili z igro vlog. Izbirate lahko med naslednjimi možnostmi:	
	1. Predstavljajte si, da ste junaki prebrane knjige, ki se pogovarjajo o svojih dogodivščinah. Pogovor najprej zapišite, nato ga boste predstavili v obliki dramskega prizora.	Zapis pogovora
Kriteriji uspešnosti: • predstavitev se mora nanašati na vsebino knjige, • predstavitev mora biti zanimiva, • v predstavitvi morajo sodelovati vsi člani skupine, • govoriti moramo knjižno.	2. Predstavljajte si, da ste novinar, ki v svoji oddaji gosti junaka/junake prebrane knjige. Napišite intervju z njim/njimi in razmislite, kako ga boste predstavili gledalcem/poslušalcem.	Zapis intervjuja z vprašanji in odgovori
	3. Predstavljajte si, da ste avtor prebrane knjige in sodelujete na predstavitvi knjige učencem. Pripravite vprašanja, ki bi jih učenci zastavili avtorju in predvidite njegove odgovore. Vprašanja se morajo nanašati na knjigo! Premislite, kako bo predstavitev potekala, da bo čim bolj zanimiva za učence.	Zapis vprašanj in odgovorov
	Dogovorimo se, kakšne predstavitve morajo pripraviti, da bodo pri svojem delu uspešni.	Vsebinsko in jezikovno ustrezen govorni nastop
	ZBIRANJE IN PRESOJANJE DOKAZOV, VRSTNIŠKO VREDNOTENJE Učenci predstavijo svoje predstavitve. Preostali učenci pozorno poslušajo in presojajo ustreznost njihovih predstavitev glede na kriterije uspešnosti.	
Kriteriji uspešnosti: • predstavitev se mora nanašati na vsebino knjige, • v predstavitev morajo biti vključena dodatna besedila, • v predstavitvi morajo sodelovati vsi člani skupine, • govoriti moramo knjižno, • upoštevati moramo osnovne značilnosti sojenja.	**Domače branje (4. in 5. ura)** VRSTNIŠKO SODELOVANJE RAZREDNO SOJENJE (Pristop je bil izveden na podlagi knjige Carolin Philipps: Made in Vietnam.) Učencem razdelim samolepilne lističe in naročim, naj vsak na listič zapiše, kaj je zanj glavno sporočilo romana Made in Vietnam, ki so ga prebrali za domače branje. Lističe prilepijo na tablo. Preberem njihove misli.	Asociacije na samolepilnih lističih (v prilogi)

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Na tablo zapišem vprašanje oz. problem: Ali je dobiček pomembnejši kot človek? Predstavim jim navodilo za delo: Pri naslednji uri bomo uprizorili razredno sodišče. Razdelite se na dva tabora – tabor tožilcev in tabor branilcev. Potrebujemo tudi sodnika in porotnike, ki bodo na koncu presodili, kateri tabor je opravil svoje delo v skladu s kriteriji. Učenci v taboru tožilcev si razdelijo naslednje vloge: • tožilec, • deklica Lan, • delavci v tovarni, • varuh otrokovih pravic. Učenci v taboru branilcev si razdelijo naslednje vloge: • branilec, • lastnik tovarne, • minister za gospodarstvo, • predstavnik multinacionalke (npr. Nike ipd.). Učencem v pomoč pri pripravi sojenja razdelim članke, povezane z delom otrok. Učenci se na sojenje pripravijo tako, da pripravijo zagovore svojega tabora in vprašanja za nasprotni tabor. Njihovo delo spremljam in jih po potrebi usmerjam. Ob koncu ure oblikujemo kriterije uspešnosti, ki bodo podlaga za vrstniško vrednotenje izvedbe sojenja pri naslednji uri. ZBIRANJE IN PRESOJANJE DOKAZOV, VRSTNIŠKO VREDNOTENJE Učenci odigrajo sojenje. Sodnik in porotniki presojajo njihovo delo na podlagi kriterijev uspešnosti.	Vsebinsko ustrezna vprašanja in zagovori Vsebinsko in jezikovno ustrezen govorni nastop
Kriteriji uspešnosti: • Predstavitev v obliki zloženke mora biti zanimiva, da pritegne in navduši za branje še koga. • Zajemati mora prej dogovorjeno vsebino. • Ustna predstavitev mora biti jezikovno ustrezna (knjižni jezik), smiselna in zanimiva ter prepričljiva.	**Domače branje (6. in 7. ura)** IZDELAVA PREDSTAVITVENE ZLOŽENKE ZA PREBRANO KNJIGO Učencem napovem, da bodo predstavitev prebrane knjige naredili tako, da jo predstavijo v obliki zloženke, na čim bolj privlačen način, s katerim bi lahko za branje te knjige navdušili še koga. Predstavim jim navodilo za delo. Na tablo napišem, kaj naj vsebuje njihova zloženka: • kratka vsebina, • glavne in stranske književne osebe, • kraj in čas dogajanja, • mnenje o knjigi oz. zanimivi dogodki, citati, ki so se jim vtisnili v spomin, • književna vrsta, • priporočilo za branje te knjige (komu, zakaj). Razdelim jim bele liste A4 in jim demonstriram, kako naj oblikujejo zloženko. Nanjo lahko dodajo tudi kako svojo ilustracijo oz. zloženko okrasijo, da je izdelek videti čim bolj estetsko.	

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Učenci individualno izdelujejo zloženke. Vmes nadzorujem in spremljam njihovo delo ter po potrebi pojasnim oz. odgovarjam na vprašanja v zvezi z delom. Dogovorimo se, da bodo naslednjo uro predstavili svoje zloženke ter kakšne predstavitve morajo pripraviti, da bodo pri svojem delu uspešni. ZBIRANJE IN PRESOJANJE DOKAZOV, VRSTNIŠKO VREDNOTENJE Naslednjo uro sledi poročanje učencev s predstavitvijo zloženk. Preostali učenci pozorno poslušajo in presojajo ustreznost predstavitev sošolcev glede na kriterije uspešnosti. Tako vsi učenci spoznajo vse tri knjige. Učenci lahko drug drugemu tudi zastavljajo vprašanja, povezana s knjigo. Na koncu naredimo razredno razstavo zloženk.	Izdelane zloženke s predstavitvami knjig

Pri prenosu primera v prakso bodite pozorni na:
Opisane dejavnosti predvidevajo samostojno delo učencev. Na šoli jih za preverjanje razumevanja prebranih knjig za domače branje uporabljamo za učence od 7. do 9. razreda, nekatere tudi v 6. razredu. Če je možno, sestavimo heterogene skupine. Med pripravo predstavitev jih ves čas spremljamo in opazujemo, ali so vsi člani skupine vključeni v delo.

MATEJA SAMASTUR, prof. slovenščine, zaposlena na Osnovni šoli Ljubečna
Naslov: Osnovna šola Ljubečna, Kocbekova cesta 40a, 3202 Ljubečna
E-naslov: mateja.samastur@os-ljubecna.si

DAMJANA HROVAT, prof. slovenščine, zaposlena na Osnovni šoli Ljubečna
Naslov: Osnovna šola Ljubečna, Kocbekova cesta 40a, 3202 Ljubečna
E-naslov: damjana.hrovat@os-ljubecna.si

PRILOGE: Dokazi

Slike 1-4: Asociacije na samolepilnih lističih in izdelane zloženke s predstavitvami knjig

Zapis intervjuja z vprašanji in odgovori - predstavitev knjige kot intervju z junaki prebrane knjige

Cenjeno občinstvo,

zelo dobro vem, po katerih gostih hrepeni vaše srce že nekaj časa. Pomislite koga si želite videti, ga spoznati, se ga morda celo dotakniti. Imate idejo, kdo bi lahko bil naš današnji gost? Veliko truda sem vložil, da sem navezal stik z današnjimi gosti. Da, več jih je, ni samo eden. Drage gledalke in gledalci, z nami so Diana, Roger, Piksi in Barney!

Filip: Roger, zakaj ste se lotili preiskave?

Roger: Sumljivo nam je bilo, da se kazniva dejanja dogajajo v krajih, kjer nastopa potujoči cirkus. To je bil razlog, da smo se lotili preiskave. In nismo se motili.

Filip: Povejte mi, Diana, katero kaznivo dejanje ste preiskovali?

Diana: Preiskovali smo krajo starih listin.

Filip: O kakšnih listinah govorimo, Piksi?

Piksi:	Govorimo o starih, vrednostnih listinah. Bile so vredne veliko denarja.
Filip:	Barney, kdo je bil storilec kaznivega denarja?
Barney:	Tonnre, vodja cirkusa, Vosta, ki je bil dreser dveh šimpanzov, ter dva gospoda, ki sta z vonjem označevala listine, ki sta jih želela imeti.
Filip:	Kako so potekala kazniva dejanja?
Diana:	Potekala so skozi zaklenjena vrata in zapahnjena okna.
Filip:	Kako pa so potem nepridipravi lahko prišli do vrednostnih papirjev, če je bilo vse zaklenjeno?
Roger:	Kazniva dejanja je opravljal šimpanz Tako, ki je dokumente prepoznal po vonju. V prostor je prišel skozi dimnik, saj je bil dovolj majhen.
Filip:	Ljudje pa so domiselni. Sam se tega nebi nikoli domislil. Da žival izuriš tako, da krade, je grozno. Barney, so drugi člani cirkusa vedeli za dejanja, ki sta jih počela Tonnre in Vosta?
Barney:	Ne, nihče od nas ni vedel ničesar.
Filip:	Vas je bilo kdaj kaj strah?
Piksi:	Ne, mene ni bilo nikoli prav nič strah!
Diana:	Piksi, vsaj enkrat povej nekaj po resnici. Priznam, da je mene včasih bilo malo strah.
Roger:	Tudi meni ni bilo vseeno. Vseskozi je prisoten kanček strahu.
Barney:	Čeprav tega nisem kazal navzven, sem občutil vznemirjenje in strah.
Filip:	Kdo se vam je zdel takoj sumljiv?
Piksi:	Tonnre!
Filip:	Zakaj Tonnre?
Roger:	Prepričani smo bili, da je Tonnre storilec. Le dokazati smo morali, da to drži. In uspelo nam je.
Filip:	Dragi gostje, vidim, da je za vami naporna pustolovščina, ki se je sam nebi želel udeležiti. Verjamem, da tudi sami niste mislili, da se vam zna pripetiti kaj takega. V naših srcih ste junaki. Ostanite pošte in dobri ljudje še naprej. Zahvaljujem se vam za obisk v moji oddaji Pustolovščinam nikoli kraja. Z veseljem sem vas gostil.
Roger, Diana, Piksi, Barney:	Hvala vam za povabilo, ki se mu bomo z veseljem odzvali tudi v prihodnje. Nasvidenje.
Filip:	Srečno in nasvidenje.

Puščavska pustolovščina in neznane dežele: opis države

A Desert Adventure and Unknown Lands: A Description of a Country

STROKA in PRAKSA

Polonca Tratar Božič

Izvleček

Učenci v 7. razredu pri pouku slovenščine spoznajo, kako opisati državo, pri pouku so aktivno vključeni in novo snov spoznavajo ob igri in s sodelovalnim učenjem. Učiteljica se je odločila, da bo pouk organizirala tako, da bodo učenci pri delu uporabljali različne vire. Ob bralni strategiji so učenci pozorni na branje z razumevanjem in na določanje ključnih besed. Na podlagi vzorčnega besedila sami oblikujejo kriterije uspešnosti za tvorjenje opisa države. V naslednjem koraku pa sami tvorijo opis poljubne države, podatke pa poiščejo v različnih virih, ki so jim na voljo. Ob tem je pomembno tudi, da navedejo, katere vire so uporabili, in učiteljica jim poda navodilo, kako le-te navesti. Ves čas dela z viri sta jim na voljo navodilo in vzorec navajanja virov, s katerim si lahko pomagajo. Dodana vrednot tega opisanega primera je tudi povezava z geografijo in knjižničnimi vsebinami.

Ključne besede:
delo z viri, raziskovanje, navajanje virov, medpredmetno povezovanje

UDK 37.091.2:027.8

Abstract

In Slovenian language class in the 7th grade students learn how to describe a country; they are actively involved in the lessons and learn about the new topic through play and cooperative learning. The teacher decided to organize the lessons so that the students would work with different sources. By employing a reading strategy, the students make sure that they read with comprehension and identify the keywords. The students develop their own success criteria for preparing a description of a country based on a sample text. In the next step they create their own description of a random country, looking up the information in the different sources available. It is also important that they mention the sources they used; the teacher gives them instructions on how to cite the sources used. While working with sources, they can refer to the instructions and the sample citations at any time. The added value of the example described is its link with geography and library contents.

Keywords:
working with sources, research, citing sources, cross-curricular integration

UVOD

Te dejavnosti so bile izvedene v 7. razredu pri pouku slovenščine kot primer opisa države.

IZBRANI TEMELJNI GRADNIK: odziv na besedilo in tvorjenje besedil (8. gradnik)

Drugi podporni gradniki: besedišče, razumevanje besedil (7. gradnik)

UČNI CILJI

Operativni cilji učnega načrta (tudi procesni):

- brati neumetnostno besedilo določene vrste (opis države);
- po branju besedila:
  - strukturirano povzeti temo, podtemo, bistvene podatke in logična razmerja med njimi (izdelajo miselni vzorec) ter obnoviti besedilo;
  - vrednotiti zanimivost, verodostojnost, razumljivost in uporabnost besedila ter utemeljiti svoje mnenje;
  - predstaviti zgradbene in jezikovne značilnosti opisa države;
- tvoriti opis države;
- vrednoti izdelke sošolcev;
- navesti vire.

Učenci znajo:

- prepoznati in našteti značilnosti opisa države;
- tvoriti poljuben opis države.

Standardi znanja

Standardi znanja/učni dosežki:
Učenec:

- posluša (in gleda) oz. bere neumetnostna besedila, svoje razumevanje besedila pa dokaže tako, da:
  - strukturirano povzame temo, podteme, bistvene podatke in logična razmerja med njimi ter obnovi besedilo;
  - določi dominantno vrsto besedila in utemelji svojo odločitev;
  - vrednoti besedilo in utemelji svoje mnenje;
  - tvori besedilnovrstno ustrezna, smiselna in razumljiva besedila, skladna z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti.

KNJIŽNIČNE VSEBINE

- Delo z viri,
- navajanje virov,
- kriteriji za izbor gradiva.

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
Namen učenja: • poznam značilnosti besedilne vrste (opis države); • znam tvoriti opis poljubne države; • iz različnih virov znam pridobiti podatke in jih ustrezno uporabiti pri tvorjenju besedila; • znam vrednotiti ustreznost besedil sošolcev in utemeljiti pomanjkljivosti besedil.	**Učne dejavnosti, metode:** **1. ura** **Uvodna motivacija:** Podam navodilo, da si vsak zamisli eno državo, o njej zabeleži tri trditve (kot uganka). Pozovem posameznike, da preberejo svoje trditve. Preostali ugibajo, za katero državo gre.	Uganka o državi v zvezku
	Diagnosticiranje predznanja: Razdelim gradivo (Priloga 1). Podam navodilo za delo v paru: Navedi podatke, s katerimi bi prijatelju iz Avstralije predstavil neko državo, npr. Slovenijo. Vodim pogovor o zapisanem, podatke, ki ji navaja posamezna dvojica, zapisujem na tablo.	Zapis podatkov o državi v zvezku

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
Kriteriji uspešnosti: **Uspešen sem, ko:** • bom naštel značilnosti besedilne vrste (opis države); • bom iz različnih virov izluščil podatke in zapisal miselni vzorec o poljubni državi; • ko bom napisal opis poljubne države; • ko bom podal povratno informacijo sošolcu na njegov opis države.	**Namen učenja:** Razložim namen učenja: spoznali bodo, kako je zgrajeno besedilo opis države, kaj je značilno za besedilno vrsto opis države, in tvorili opis poljubne države. **2. ura** **Procesno učenje** Podam navodilo, da pripravijo gradivo (Priloga 1) in sledijo 3. točki (branje in razčlenjevanje opisa države v DZ). Predlagam bralno strategijo. Branje, izpis neznanih besed, razlaga neznanih besed sošolcu, izpis ključnih besed ob vsakem odstavku. Vodim poročanje o rešitvah in pogovor o tem, ali so navajali podobne podatke za predstavitev države prijatelju, kot so jih našli v besedilu o Finski. **3. ura** **Kriteriji uspešnosti** Podam navodilo, da preberejo zapis o besedilni vrsti v DZ, str. 38, in podčrtajo bistvene podatke. S pomočjo tega zapisa oblikujejo kriterije uspešnosti za tvorjenje opisa države. Zapišejo jih v gradivo (Priloga 1). Vodim poročanje o zapisanih kriterijih uspešnosti, učenci jih po potrebi dopolnijo. Podam navodilo, da si izberejo poljubno evropsko državo in do prihodnjič prinesejo 3 vire o njej. **4., 5. ura (blok ura)** Pregledam, ali imajo učenci s sabo gradivo in vire za izbrano državo. V učilnici je pripravljenih še nekaj knjig za učence, ki nimajo virov. Ti si jih izberejo. <u>Navajanje virov</u> Učencem v skupinah po 3 ali 4 (odvisno od tega, kako sedijo) razdelim ovojnice. V njih so na kartončkih zapisani elementi navajanja virov (avtor, naslov knjige, ime založbe, leto izida, kraj izida; z drugo barvo pa ločila: pika, vejica, dvopičje). Podam navodilo, da sestavijo zaporedje elementov navajanja virov. Pred uro pa sem prilepila na spodnji rob table enako, kot morajo sestaviti učenci. Tako si lahko pomagajo tudi s tablo. Preverim pri vsaki skupini pravilnost in potem še frontalno razložim ob tabli, kjer imamo že prilepljen način navajanja virov. Nato podam navodilo, da v gradivo (Priloga 1) zapišejo svoje vire, ki so jih prinesli s sabo.	Rešene naloge v DZ Izpolnjeno gradivo (Priloga 1) Rešeno gradivo (Priloga 1) Opis države v zvezku Natipkano besedilo opis države

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Po potrebi pomagam posameznikom. Učenci ISDP/DSP (izvajalka ISDP izvaja učno pomoč v oddelku): • dobijo vire in gradivo v učilnici; • lotijo se naloge: tvorjenje besedila. S pomočjo virov izdelajo miselni vzorec in ga nato pretvorijo v besedilo. **6. ura** **Medvrstniška povratna informacija in PI učitelja** Zamenjajo si zvezke, berejo opise držav in pišejo PI sošolcu v gradivo (Priloga 1). Besedilo izboljšajo in dajo v pregled učiteljici. **Samoevalvacija** Zapišejo samooceno dela v gradivo. Učenci tujci opisujejo svojo državo. Medpredmetno povezovanje: Znanje bodo uporabili in predstavili pri geografiji, kjer bodo izvedli predstavitev izbrane države, ki bo del ustnega ocenjevanja.	

POLONCA TRATAR BOŽIČ, prof. slovenščine, univ. dipl. pedagog, zaposlena na Osnovni šoli Bršljin
Naslov: Osnovna šola Bršljin, Kočevarjeva ulica 40, 8000 Novo mesto
E-naslov: polonca.tratarbozic@brsljin.si

PRILOGA 1: Dokazi

OPIS DRŽAVE (DELO Z VIRI): 7. RAZRED

november 2019

ISKANJE PREDZNANJA O OPISU DRŽAVE

Navedi 10 podatkov, ki jih mora – po tvojem mnenju – vsebovati vsak opis države. Po pogovoru s sošolci in učiteljico dodaj še podatke, ki jih še nisi navedel/-la.

OBLIKOVANJE KRITERIJEV ZA OPIS DRŽAVE

Sodeluj v pogovoru z učiteljico in sošolci o tem, kakšen je dober opis države.

Pri tvorjenju opisa poljubne države bom uspešen, KO BOM ...	(ustrezno) DA	(pomanjkljivo) DELNO	(neustrezno) NE
besedilu dal naslov (ime države)			

BRANJE IN RAZČLENJEVANJE OPISA DRŽAVE V DELOVNEM ZVEZKU

Preberi opis države v DZ18 z naslovom Finska na straneh 34–35 in reši naloge od 1 do 13.

Skupaj s preostalimi učenci sodeluj pri poročanju o rešitvah, morebitne napake ustrezno popravi.

RAZMISLEK O DELU Z VIRI

Navedi 5 različnih virov, iz katerih bi sam/-a črpal/-a podatke za opis države. Med navedenimi viri podčrtaj tiste, ki so za sestavo opisa države bolj primerni. Navedi 2 razloga, zakaj so podčrtani viri primernejši od preostalih.

Kako pravilno navajamo knjižne in spletne vire (oz. katere podatke o viru moramo sploh navesti)?

AVTOR: NASLOV VIRA, KRAJ IZIDA: ZALOŽBA IN LETO IZIDA.

Vogel, Čuden, Košak: Slovenščina 7, samostojni delovni zvezek v 7. razredu OŠ, Ljubljana: Mladinska knjiga 2018.

TVORJENJE OPISA DRŽAVE

1. Izberi si poljubno evropsko državo, nato pa najdi 3 različne pisne vire, ki vsebujejo podatke za opis te države. Prednost imajo seveda knjige, kot pomožni vir pa lahko uporabiš tudi splet.
2. V izbranih virih si preberi vse, kar piše o tej državi. Izpiši vse bistvene podatke (v obliki miselnega vzorca ali po alinejah).
3. Miselni vzorec pretvori v BESEDILO (podatke smiselno razvrsti – začni z lego države, končaj z znanimi osebami). Besedilo seveda razdeli na smiselne odstavke. V besedilu odpravi morebitne jezikovne in slogovne napake, pri čemer naj ti pomaga sošolec oz. sošolka. Besedilo napiši v zvezek.
4. Ustrezno navedi vse vire, ki si jih uporabil/-a pri sestavi svojega besedila.

IME DRŽAVE:

POVRATNA INFORMACIJA UČITELJICE in SOŠOLCA ter IZBOLJŠEVANJE BESEDILA

Pokaži svoj opis države enemu od sošolcev in učiteljici, ki naj ti napišeta vsak svojo povratno informacijo. Na podlagi njunih pripomb besedilo izboljšaj ter ga doma pretipkaj na računalnik (velikost črk 12, navajanje virov)

POVRATNA INFORMACIJA SOŠOLCA OZ. SOŠOLKE:

POVRATNA INFORMACIJA UČITELJICE:

SAMOOCENA LASTNEGA DELA

Razmisli in napiši, v čem si bil pri opisovanju države uspešen in v čem potrebuješ še nekaj vaje. Pomagaj si s kriteriji za sestavo besedila, ki smo jih skupaj oblikovali. Razmisli tudi o svojem delu z viri. Pomagaj si z vprašanji.

Zapiši, katere in koliko različnih virov si uporabil/-a (zakaj) ter ali so bili v njih vsi potrebni podatki.

Presodi verodostojnost svojih virov (na podlagi avtorja, kraja, letnice objave, vrste vira – knjižni, spletni, ustni ...). Ali si svojim izbranim virom povsem zaupal/-a? Zakaj?

Navedi vsaj en primer, ko so se podatki o državi v različnih virih razlikovali. Skušaj zapisati, zakaj je bilo tako.

Ali je bil v tvojih virih tudi kak napačen podatek? Pojasni, zakaj je po tvojem mnenju prišlo do napake.

Zapiši, kateri vir se je izkazal za najbolj uporabnega. Skušaj zapisati, zakaj je bilo tako.

Povej, kako boš v prihodnje izbiral/-a in uporabljal/-a vire.

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

Državo, ki si jo opisal, lahko predstaviš pri geografiji. Pripravi prosojnice, nato se pripravi na predstavitev. Z učiteljico pri geografiji se dogovori za termin predstavitve.

OCENJEVANJE

Državo sem predstavil (datum) ..... Ocena: .....

Učenec brez svojih virov si gradivo poišče v razredu.

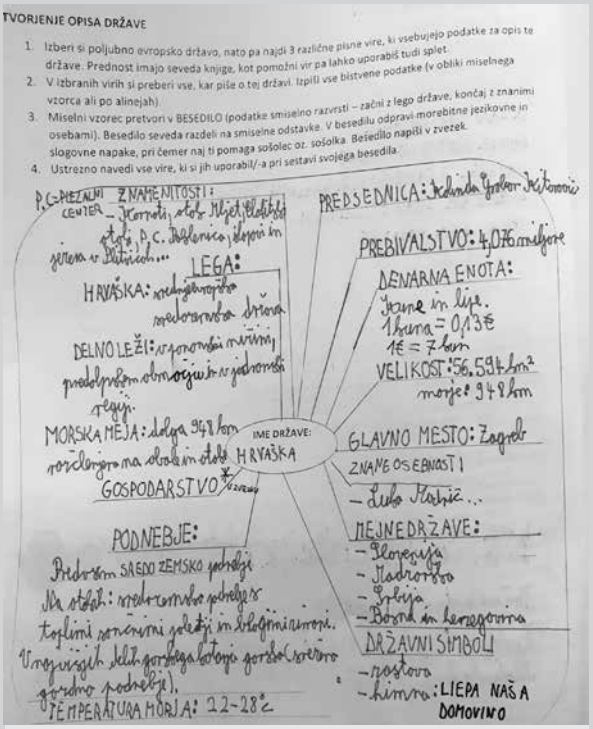
TVORJENJE OPISA DRŽAVE

1. Izberi si poljubno evropsko državo, nato pa najdi 3 različne pisne vire, ki vsebujejo podatke za opis te države. Prednost imajo seveda knjige, kot pomožni vir pa lahko uporabiš tudi splet.
2. V izbranih virih si preberi vse, kar piše o tej državi. Izpiši vse bistvene podatke (v obliki miselnega vzorca ali po alinejah).
3. Miselni vzorec pretvori v BESEDILO (podatke smiselno razvrsti – začni z lego države, končaj z znanimi osebami). Besedilo seveda razdeli na smiselne odstavke. V besedilu odpravi morebitne jezikovne in slogovne napake, pri čemer naj ti pomaga sošolec oz. sošolka. Besedilo napiši v zvezek.
4. Ustrezno navedi vse vire, ki si jih uporabil/-a pri sestavi svojega besedila.

Delo z viri

Učenci navajajo vire.

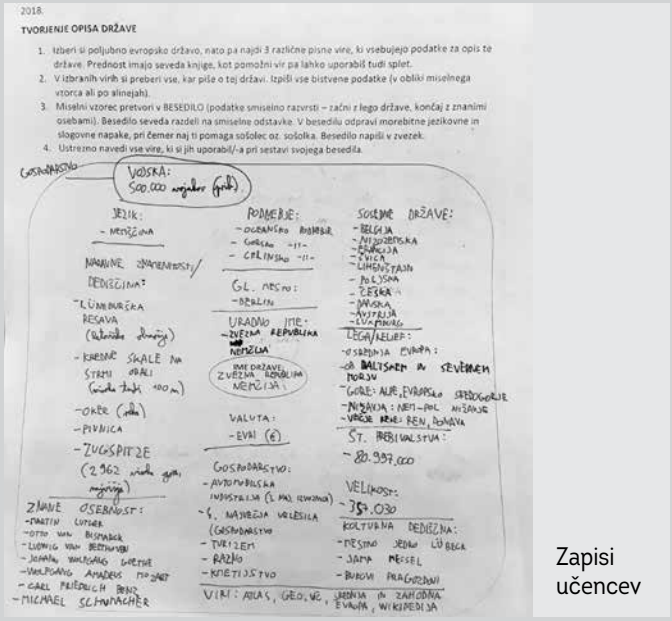
2018.

TVORJENJE OPISA DRŽAVE

1. Izberi si poljubno evropsko državo, nato pa najdi 3 različne pisne vire, ki vsebujejo podatke za opis te države. Prednost imajo seveda knjige, kot pomožni vir pa lahko uporabiš tudi splet.
2. V izbranih virih si preberi vse, kar piše o tej državi. Izpiši vse bistvene podatke (v obliki miselnega vzorca ali po alinejah).
3. Miselni vzorec pretvori v BESEDILO (podatke smiselno razvrsti – začni z lego države, končaj z znanimi osebami). Besedilo seveda razdeli na smiselne odstavke. V besedilu odpravi morebitne jezikovne in slogovne napake, pri čemer naj ti pomaga sošolec oz. sošolka. Besedilo napiši v zvezek.
4. Ustrezno navedi vse vire, ki si jih uporabil/-a pri sestavi svojega besedila.

Zapisi učencev

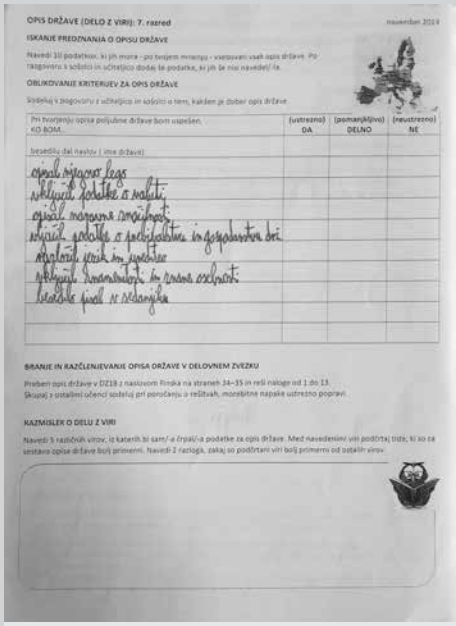
OPIS DRŽAVE (DELO Z VIRI): 7. razred

ISKANJE PREDZNANJA O OPISU DRŽAVE

OBLIKOVANJE KRITERIJEV ZA OPIS DRŽAVE

Pri tvorjenju opisa poljubne države bom uspešen, KO BOM...	(ustrezno) DA	(pomanjkljivo) DELNO	(neustrezno) NE
(besedilu dal naslov	ime države)		
opisal zgodovino kraja			
vključil podatke o naselju			
opisal naravne znamenitosti			
vključil podatke o prebivalstvu in gospodarstvu dr.			
vključil vsaj tri sosednje			
vključil kulturnostnje in znane osebnosti			
[illegible] v besedilu			

BRANJE IN RAZČLENJEVANJE OPISA DRŽAVE V DELOVNEM ZVEZKU

KAZMISLEK O DELU Z VIRI

Zapis kriterijev uspešnosti

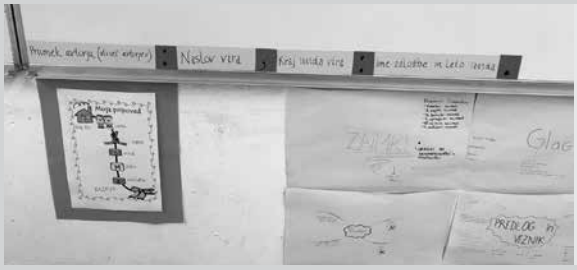

Navajanje virov na tabli

Snovi – zgradba snovi in njen vpliv na lastnosti snovi

STROKA in PRAKSA

Substances – The Composition of Substances and Its Impact on the Properties of Substances

Kristina Glavina

Ključne besede:
delo z viri, vrednotenje virov, iskanje informacij, medpredmetno povezovanje

Izvleček

Pri pouku kemije so dijaki novo snov spoznavali s pomočjo različnih virov. Ob tem je zelo pomembno, da znajo kritično ovrednotiti zapisane informacije in tudi vire, v katerih se te informacije nahajajo. Kot vir informacij so uporabili tiskano gradivo, ki je bilo na voljo v razredu in knjižnici, in tudi spletne vire. Med tiskanimi viri so uporabili različne učbenike za kemijo, kemijske leksikone in podatkovnike, splošne leksikone in enciklopedije (referenčno gradivo), izbrane poljudnoznanstvene revije z označenimi članki s kemijsko vsebino. Spoznali so kriterije za vrednotenje virov in kazalnike za presojanje verodostojnosti in zanesljivosti spletnih strani. Te knjižnične vsebine so bile integrirane v pouk kemije in poleg zastavljenih ciljev s področja kemije so dijaki usvojili tudi knjižnične vsebine – cilje iz kurikula knjižnično informacijsko znanje.

UDK 37.091.2:54

Abstract

During chemistry lessons, secondary school students learnt about a new substance through different sources. It is very important that students are able to critically evaluate written information and the sources containing this information. Their sources of information were the printed materials available in the classroom and library, and online sources. The printed materials used were: various chemistry textbooks, chemistry lexicons and books of facts, general lexicons and encyclopaedias (reference materials), select popular science magazines with marked chemistry-related articles. The students learnt the criteria for evaluating sources and the indicators for assessing the credibility and reliability of websites. These library contents were integrated into chemistry lessons; besides meeting the set chemistry-related objectives, the students also acquired library knowledge – meeting objectives from the library information skills curriculum.

Keywords:
working with sources, critically evaluate, cross-curricular integration, information search

UVOD

Dejavnosti so bile izvedene v 1. letniku pri pouku kemije.

IZBRANI TEMELJNI GRADNIK: razumevanje besedila (7. gradnik)

Drugi podporni gradniki: besedišče (5. gradnik), odziv na prebrano in tvorjenje besedil (8. gradnik), kritično branje (9. gradnik)

UČNI CILJI

Operativni cilji UN *(tudi procesni):*

Učenci:

- spoznajo odnos med položajem elementa v periodnem sistemu in zgradbo atoma;
- iz položaja elementa v periodnem sistemu elementov (v nadaljevanju PSE) razberejo nekatere lastnosti elementa (kovina, nekovina, polkovina, reaktivnost …);
- uporabljajo simbolne zapise za pomembnejše elemente in njihove spojine;
- z uporabo periodnega sistema preučujejo razporeditev elementov v periodnem sistemu;
- s položaja elementa v PSE razberejo nekatere lastnosti elementa (kovina, nekovina, polkovina, reaktivnost …);
- opredelijo kemijsko reakcijo kot snovno in energijsko spremembo;
- spoznajo pomen simbolnega zapisa kemijske enačbe (urejanje enačb in navajanje agregatnih stanj reaktantov in produktov);
- preučujejo energijske spremembe pri kemijskih reakcijah (toplota, svetloba, el. energija) in opredelijo reakcije glede na energijske spremembe (eksotermne/endotermne reakcije);
- eksperimentalno delo: izvedba različnih kemijskih reakcij in ugotavljanje snovnih in energijskih sprememb s pomočjo IKT (virtualni ogled eksperimenta);
- opredelijo kemijsko reakcijo kot snovno in energijsko spremembo.

Dijaki znajo:

- snovi razvrstiti v skupine po izbranem kriteriju (kovina/nekovina, zmes/čista snov);
- s pomočjo periodnega sistema razložiti zgradbo atoma izbranega elementa;
- zna zapisati simbole/formule za reprezentativne elemente/spojine;
- razložiti zgradbo P.S.E.;
- opredeliti kemijsko reakcijo kot snovno in energijsko spremembo.

Standardi znanja

Dijak:

- zna snovi razvrstiti v skupine po izbranem kriteriju (naravna/pridobljena, kovina/nekovina, zmes/čista snov …);
- zna razložiti zgradbo P.S.E.;
- zna s pomočjo periodnega sistema razložiti zgradbo atoma izbranega elementa;
- zna zapisati simbole/formule za reprezentativne elemente/spojine;
- zna opredeliti kemijsko reakcijo kot snovno in energijsko spremembo.

KNJIŽNIČNE VSEBINE

- Iskanje kemijskih podatkov s pomočjo različnih virov;
- kriterije za izbiro najprimernejšega oz. zanesljivega vira kemijskih podatkov pri taki obliki učne dejavnosti;
- skupinsko delo z različnimi viri določen vir informacij: različni učbeniki za kemijo, kemijski leksikoni in podatkovniki, splet (delo z mobilnimi telefoni), tiskani mediji – izbrane poljudnoznanstvene revije z označenimi članki s kemijsko vsebino in splošni leksikoni in enciklopedije;
- vem, da so kemijski podatki na voljo v različnih virih;
- izbiram tiste vire, ki so zanesljivi in primerni za iskanje kemijskih podatkov v dani nalogi;
- iskanje kazalnikov za verodostojnost spletnega članka.

POTEK DEJAVNOSTI

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
Namen učenja: • poznavanje oz. razlikovanje osnovnih kemijskih podatkov za posamezne elemente (elementa, vrstno število, relativna atomska masa (tudi masno število), lega elementa v periodnem sistemu elementov), • spoznavanje osnovnih fizikalnih značilnosti elementa (tališče, vrelišče), • odkrivanje naravnih virov ali nahajališč elementa v okolju, • odkrivanje zgodovine poimenovanja elementa in druge zanimivosti (simbolni zapis, leto odkritja, postopek ali povod odkritja, ime osebnosti, ki je odkrila ali tudi poimenovala element), • spoznavanje (vloge) elementa oz. njegov vpliv na organizme (živa bitja), • odkrivanje in raziskovanje uporabnosti elementa (ali njegovih spojin) v proizvodnji izdelkov, v različnih industrijah, • iskanje kemijskih podatkov s pomočjo različnih virov, • vodeno iskanje podatkov s pomočjo delovnega lista, • primerjanje uporabnosti različnih virov za učno dejavnost, • usmerjanje pozornosti v rabo različnih virov z namenom preverjanja verodostojnosti in ažurnosti podatkov.	**OSEBNA IZKAZNICA ELEMENTOV (2 uri)** **Učne dejavnosti, metode:** **UVODNI DEL** Dijaki vstopijo v učilnico, v kateri so že razporejene mize in stoli v 5 omizij. Po lastni izbiri sedejo za mizo oz. se sami porazdelijo v skupine. Za uvodno motivacijo se seznanijo z zgodovinskimi dejstvi zlate mrzlice s konca 19. stoletja na območju ZDA. S pomočjo fotografije ali krajšega posnetka si ogledajo podobe rudarjev ali zlatokopov, ki so mrzlično iskali zlato v želji, da bi obogateli. Na spletu so na voljo tudi izbrani posnetki prizorov iz Chaplinovega filma »Zlata mrzlica«. V nadaljevanju je glasbeni vodilni motiv filma izbran kot zvočni znak za dijake, ki se ga predvaja vsakič, ko poteče čas skupinskega dela in je potrebna menjava omizja z gradivi (namesto učiteljevega opozorila ali zvonca, predlog avtorja). Dijaki v učni uri »mrzlično« iščejo podatke za osebno izkaznico določenega kemijskega elementa. **OSREDNJI DEL** Vsako omizje posebej predstavlja določen vir informacij: 1 – omizje z več različnimi učbeniki za kemijo, 2 – omizje s kemijskimi leksikoni in podatkovniki, 3 – omizje za delo na spletu (prostor za delo z mobilnimi telefoni), 4 – omizje za tiskane medije – izbrane poljudnoznanstvene revije z označenimi članki s kemijsko vsebino in 5 – omizje s splošnimi leksikoni in enciklopedijami. Dijaki delajo v skupinah, tako da zamenjajo omizje vsakih 5 minut. Znak za menjavo omizja (selitev k drugemu omizju) je glasbeni motiv v časovnem obsegu vsaj 15 sekund. Dijakom ni treba spremljati časa, ki ga imajo na razpolago za delo, ker to ureja učitelj. Vse skupine hkrati zamenjajo omizje ob znaku učitelja. Dijaki izpolnjujejo delovni list, to je osebno izkaznico že določenega elementa (glej prilogo, ***Delovni list – Osebna izkaznica elementa***) v okviru skupine, ki sedi za istim omizjem. Tako iščejo in preverjajo podatke iz različnih virov. **ZAKLJUČNI DEL** Dijaki podelijo svoje rezultate in izkušnje. Cilj dejavnosti je bil izpolnjevanje osebne izkaznice elementa z iskanjem podatkov v različnih virih. Sledi skupinsko poročanje o delu za vse dijake v razredu. Predstavnik skupine predstavi element, za katerega je skupina »mrzlično« iskala zahtevane podatke, navede uspešno/pomanjkljivo izpolnjevanje, opiše potek dela oz. delitev dela med člani skupine.	**Skupinsko delo z različnimi viri** **Učenje in raziskovanje strategij za iskanje ključnih pojmov in razlag iz različnih virov** **Širjenje strokovnega besedišča z iskanjem kemijskih podatkov iz različnih virov** **Izpolnjen delovni list** (Osebna izkaznica elementov) s pomočjo različnih virov **Ustna podelitev rezultatov izpolnjenega delovnega lista (rešitve, zanimivosti)** **Glasovanje dijakov za najustreznejši vir informacij pri iskanju kemijskih podatkov** **Pogovor učitelja z dijaki** **Postavitev in oblikovanje kriterijev za izbiro najprimernejšega vira pri iskanju kemijskih podatkov iz izkušenj učne dejavnosti**
Kriteriji uspešnosti: • Znam določiti osnovne kemijske podatke elementa v PSE (kemijski simbol elementa, vrstno (atomsko) število, relativna atomska masa (tudi masno število), lega v PSE).		

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
• Znam poiskati fizikalni lastnosti tališča in vrelišča za posamezen element. • Znam poiskati podatke o naravnih virih in nahajališčih elementa v neživi naravi. • Znam poiskati zgodovinske podatke o elementu (leto odkritja, poimenovanje elementa, odkritelj elementa). • Znam poiskati podatke o vlogi elementa v živi naravi oz. njegovem vplivu na organizme. • Znam našteti primere uporabnosti elementa (ali njegovih spojin) za človeka. • Vem, da so kemijski podatki na voljo v različnih virih. • Izbiram tiste vire, ki so zanesljivi in primerni za iskanje kemijskih podatkov v dani nalogi.	Zaključna mikrodejavnost je glasovanje dijakov za najbolj uporaben vir oz. gradivo, ki je bilo na voljo na omizjih v časovno omejenem iskanju točno določenih podatkov. Dijaki med seboj primerjajo različne vire, navedejo prednosti ali omejitve ter razložijo in utemeljijo izbor najustreznejšega (izglasovanega) vira v zaključni razpravi. Iz tako zbranih ugotovitev lahko izpeljejo tudi svoje kriterije za izbiro najprimernejšega oz. zanesljivega vira kemijskih podatkov pri taki obliki učne dejavnosti.	
Namen učenja: • raziskovanje zgodovine oblikovanja razpredelnice periodnega sistema elementov, • poznavanje osnovne zgradbe periodnega sistema elementov (skupina, perioda, poimenovanje glavnih skupin, kovine/nekovine/polkovine), • spoznavanje in razumevanje periodičnosti lastnosti elementov (reaktivnost po skupinah ali periodah), • poznavanje oz. razlikovanje osnovnih kemijskih podatkov za posamezne elemente (vrstno število, lega elementa v periodnem sistemu elementov), • spoznavanje osnovnih fizikalnih značilnosti elementov, ki so dodatno zabeležene v periodnem sistemu elementov (agregatno stanje), • iskanje kemijskih podatkov s pomočjo različnih virov, • vodeno iskanje podatkov s pomočjo delovnega lista, • primerjanje uporabnosti različnih virov za učno dejavnost, • usmerjanje pozornosti v rabo različnih virov z namenom preverjanja verodostojnosti in ažurnosti podatkov.	**PERIODNI SISTEM ELEMENTOV (2 uri)** **Učne dejavnosti, metode:** **UVODNI DEL** Dijaki vstopijo v učilnico, v kateri so že razporejene mize in stoli v 3 omizja (razporeditev naj nakazuje delo v treh različnih enotah). Po lastni izbiri sedejo za omizje oz. se sami porazdelijo v skupine. Po uvodni motivaciji prejmejo navodila učitelja. Za uvodno motivacijo se seznanijo z »mednarodnim letom periodnega sistema kemijskih elementov«, ki ga je leta 2019 razglasila mednarodna organizacija UNESCO. Mineva 150 let od Mendelejeve objave iz leta 1869 o razporeditvi takrat znanih kemijskih elementov v periodni sistem, v katerem je tudi napovedal obstoj drugih, do tedaj še neodkritih elementov. Periodni sistem elementov ni le simbol kemije, ampak predstavlja temelj, na katerem sloni sistematično raziskovanje in učenje o lastnostih elementov. **OSREDNJI DEL** Dijaki v učni uri spoznavajo zgradbo periodnega sistema (poglabljajo osnovnošolsko znanje) in ga odkrivajo kot slikovni (tabelarični) vir različnih podatkov za fizikalne in kemijske lastnosti, slednje se periodično ponavljajo skladno z zgradbo atomov posameznih elementov. Izpolnjujejo delovni list (glej prilogo Periodni sistem elementov). Podatke iščejo v treh različnih skupinah virov. Vsako od treh omizij predstavlja določen vir informacij: 1 – omizje z več različnimi učbeniki za kemijo, 2 – omizje z leksikoni, kemijskimi podatkovniki in enciklopedijami, 3 – omizje za delo na spletu.	**Skupinsko delo z različnimi viri** **Učenje in raziskovanje strategij za iskanje ključnih pojmov in razlag iz različnih virov** **Širjenje strokovnega besedišča z iskanjem kemijskih podatkov iz različnih virov** **Izpolnjen delovni list** (Periodni system elementov) s pomočjo različnih virov **Ustna podelitev rezultatov izpolnjenega delovnega lista (rešitve, zanimivosti)** **Pogovor učitelja z dijaki**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Dijaki delajo v skupinah, tako da zamenjajo omizje vsakih 10 minut. Znak za menjavo omizja (selitev k drugemu omizju) je po izboru učitelja: učiteljev glasovni poziv, kratek glasbeni motiv, budilka itd. Dijakom ni treba spremljati časa, ki ga imajo na razpolago za delo, ker to ureja učitelj. Vse skupine hkrati zamenjajo omizje ob znaku učitelja. Dijaki izpolnjujejo delovni list (glej prilogo, ***Delovni list – Periodni sistem elementov***) v okviru skupine, ki sedi za istim omizjem. Tako dijaki iščejo in preverjajo podatke iz različnih virov.	**Dijaki izpolnijo (spletni) vprašalnik za primerjalno ocenjevanje ustreznosti virov.**
Kriteriji uspešnosti: • Sem seznanjen z zgodovino oblikovanja PSE. • Poznam osnovno zgradbo periodnega sistema elementov; znam določiti skupine, periode, znam poimenovati glavne skupine, ločujem kovine, nekovine in polkovine. • Razumem periodičnost lastnosti elementov kot posledico elektronske zgradbe atomov elementov, zato reaktivnost po skupinah ali periodah narašča oz. pada. • Znam določiti osnovne kemijske podatke za posamezne elemente (simbol elementa, lega elementa v PSE, vrstno (atomsko) število). • Vem, da je PSE razpredelnica s številnimi podatki, tako v njej lahko najdem tudi podatke za agregatno stanje posameznega elementa pri sobnih pogojih. • Vem, da so kemijski podatki na voljo v različnih virih. • Izbiram tiste vire, ki so zanesljivi in primerni za iskanje kemijskih podatkov v dani nalogi.	**ZAKLJUČNI DEL** Dijaki podelijo svoje rezultate in izkušnje. Cilj dejavnosti je pregled različnih vrst podatkov, ki jih nudi tabelarična (slikovna) oblika periodnega sistema elementov. Izpolnjevanje delovnega lista navaja dijake k beleženju točno določenih podatkov, ki jih prepoznajo v različnih virih. Sledi skupinsko poročanje o delu za vse dijake v razredu. Vprašanja z delovnega lista se lahko porazdeli za tri skupine. Predstavnik skupine predstavi odgovore na vprašanja v delovnem listu, navede uspešno/pomanjkljivo izpolnjevanje, opiše potek dela oz. delitev dela med člani skupine. Druge skupine oz. učitelj potrdijo pravilne odgovore ali odpravijo napačne izbire. Dijaki izpolnijo vprašalnik za povratno informacijo o preverjanju ustreznosti (kakovosti) virov, ki so jih uporabljali za izpolnjevanje nalog (glej Prilogo – ***Vprašalnik za primerjalno ocenjevanje ustreznosti virov***). Glasovanje dijakov za najustreznejši vir je lahko že vključeno v okviru vprašalnika. Če ni, pa se glasovanje opravi kot zaključno mikrodejavnost.	**Glasovanje dijakov za najustreznejši vir informacij pri iskanju kemijskih podatkov** **Postavitev in oblikovanje kriterijev za izbiro najprimernej-šega vira pri iskanju kemijskih podatkov iz izkušenj učne dejavnosti**
Namen učenja: • ponavljanje in utrjevanje kemijskih lastnosti nekovin na primeru elementa fosforja, • povezovanje lege elementa v periodnem sistemu z njegovo reaktivnostjo, • spoznavanje značilnosti elementa fosforja oz. fosforjevih spojin, • učenje branja kemijskih enačb, • razumevanje kemijskih reakcij kot snovne in energijske spremembe, • prepoznavanje (vloge) elementa fosforja v sestavi živih bitij,	**LASTNOSTI ELEMENTA FOSFORJA IN NJEGOVIH SPOJIN (1 ura – na daljavo preko videokonference)** **Učne dejavnosti, metode:** **UVODNI DEL:** Učitelj predstavi potek videokonferenčne učne ure prek deljenega zaslona. Dijaki prejmejo navodila za delo v spletni učilnici (kemije) Moodle in si pripravijo dodatni zavihek za Padlet aplikacijo, ki jo bodo uporabili za individualno delo s spletnima člankoma. Učitelj jih povabi, da si ogledajo izbrano fotografijo ozadja Padlet-a (učitelj preveri delovanje orodja pri dijakih). Izbrana fotografija prikazuje žarečo bučo v rokah neznanega raziskovalca. Uvodna fotografija je podlaga za vprašanje: »Kako je prišlo do odkritja fosforja?« V	**Uporaba spletne učilnice – dijaki so samostojni v spletnem učnem okolju Moodle.**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
• seznanitev z okoljskim vprašanjem fosforjevih spojin (pridobivanje in raba), • izpostavljanje pomena fosforjeve kisline v proizvodnji v različnih industrijah, • iskanje podatkov o vplivu fosforjeve kisline v gaziranih pijačah prek spletnih člankov (primer povezovanja pridobljenega šolskega kemijskega znanja z vsakdanjo rabo), • usmerjanje pozornosti na vprašanje verodostojnosti in zanesljivosti spletnih člankov (virov), ohranjanje pozornosti kljub motečim elementom (številni oglasi, piškotki itd.).	nadaljevanju sledi raziskovanje zgodbe, v kateri je element fosfor dobil ime iz grške besede *»phosphoros«,* kar pomeni *»prinašalec luči«.*	**Sledenje učiteljevi razlagi prek deljenega zaslona**
	OSREDNJI DEL: Učitelj predvaja posnetek izvedbe demonstrativnega poskusa, to je burno oksidacijo belega fosforja v kisiku (prek deljenega zaslona – učitelj za dijake).	**Ustna podelitev izbranih zanimivosti ali dejstev po ogledu posnetka eksperimenta**
	Učitelj se vrne k fotografiji odkritelja elementa fosforja, kjer na kratko predstavi postopek, ki ga je izvajal nemški alkimist Hennig Brand. Ta je namreč poskušal pridobiti »filozofov kamen« kar iz urina. Zavrel in destiliral je več sto litrov urina, dokler mu ni ostala le bela snov, ki se je svetila v temi. Brand je 1669 le izoliral spojino amonijev-natrijev hidrogenfosfat. Šele leta 1777 je francoski kemik Antoine Lavoisier prepoznal fosfor kot nov element, ki ga je poimenoval po grški besedi »phosphoros«, kar pomeni »prinašalec luči«.	**Ustna podelitev izbranih zanimivosti ali dejstev po ogledu prispevka o zgodovini Coca-Cole**
	Dijaki se seznanijo s splošnim opisom elementa fosforja (lega v PSE, nekovina, visoka reaktivnost).	
	Učitelj povzame splošne kemijske lastnosti nekovin (oksidacija v nekovinske okside, reakcija nekovinskih oksidov z vodo v kisline, kemijske enačbe reakcij, besedni zapis), ki jih posebej izpostavi na primeru elementa fosforja (deljeni zaslon spletne učilnice učitelj – dijaki).	**Uporaba aplikacije Padlet – dijaki poznajo orodja aplikacije**
Kriteriji uspešnosti: • Znam našteti splošne kemijske lastnosti nekovin in jih znam natančno navesti na primeru elementa fosforja. • Znam določiti kemijski simbol fosforja in ga umestiti v PSE. • Poznam vlogo elementa fosforja v živi naravi in znam našteti primere, v katerih je fosfor ključni gradnik (sestavina) živih bitij. • Znam našteti proizvode ali izdelke, za katere so osnovne surovine fosforjeve spojine. • Poznam gazirane pijače, ki vsebujejo fosforjevo kislino, in sem seznanjen s škodljivostjo čezmernega pitja takih pijač. • Pri iskanju/branju spletnih člankov lahko resničnost navedb preverjam z več viri. Razumem, da en spletni članek ni dovolj zanesljiv vir podatkov. • Pri iskanju/branju spletnih člankov sem bolj uspešen v ohranjanju pozornosti do vsebine članka, ko prepoznam moteče elemente in se jim lahko zavestno odpovem.	Sledi opis primerov vloge fosforja v živi in neživi naravi, uporabnost fosforja in fosforjevih spojin v različnih industrijskih panogah (deljeni zaslon učitelj – dijaki).	**Ustno poročanje o rezultatih (tvorjenje in razumevanje besedila) – zbiranje odgovorov dijakov v Padlet aplikaciji**
	Med številnimi fosforjevimi spojinami je zanimiva FOSFORJEVA (V) KISLINA (ortofosforjeva kislina), ki je osnova za proizvodnjo umetnih gnojil, razstreliv, čistil, v zelo razredčeni obliki pa je prisotna tudi v gaziranih pijačah. Taki sta npr. Coca Cola in Pepsi, medtem ko slovenska Cockta oglašuje, da ne vsebuje ortofosforjeve kisline. Raziskave potrjujejo, da čezmerno pitje škoduje, saj je prav fosforna kislina vzrok za absorpcijo mineralov iz kostnega tkiva in zob, zato postajajo krhki in so hitreje podvrženi poškodbam. Ledvični bolniki ne smejo uživati pijač, v katerih je prisotna fosforjeva kislina. Ljudem z osteoporozo se prav tako odsvetuje pitje gaziranih pijač s fosforjevo kislino.	**Navajanje kriterijev – značilnosti verodostojnega članka, ustni pogovor**
	Sledi vprašanje za dijake: »Ali ste vedeli, da s pitjem Coca-Cole zaužijete tudi fosforjevo kislino? No, vaši zobje so najprej zgroženi nad količino sladkorja v pijači.«	
	Na spletu je na voljo veliko prispevkov o zgodovini Coca-Cole, zato učitelj izbere tisti prispevek, za katerega meni, da ustreza dijakom in vsebini učne ure. Ogled poljubnega prispevka ni pogoj za nadaljevanje učne dejavnosti, vsebina prispevka je namenjena družbenemu ozaveščanju o razvoju in vplivu multinacionalke ter splošni razgledanosti dijakov.	**Besedilo učne vsebine in naloge – ključne besede in povedi so označene s krepkim tiskom v pomoč dijakom, ki prosto oblikujejo lastne zapiske.**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	Po ogledu sledi individualno delo dijakov. Ti pregledajo dva kratka izbrana spletna članka, ki opozarjata na škodljiv vpliv gaziranih pijač na zdravje človeka. Poljubno izberejo enega, če jim tako ustreza. Učitelj določi čas individualnega dela (7 minut), v katerem dijaki primerjajo vsebino obeh člankov ter iščejo podobna ali nasprotujoča si dejstva, stališča ipd. Dijaki odgovorijo na dve vprašanji, odgovore pa vnesejo v aplikacijo Padlet. Vprašanji sta: 1) *Navedi (opiši) svoje kratko mnenje o resničnosti navedb (res ali ni res).* 2) *Naštej vse zate moteče elemente, ki so te ovirali pri branju spletnega članka oz. pri opravljanju naloge za izbrani članek (oglasi, druge usiljene usebine, piškotki ...).* Spletna članka sta učiteljev izbor (glej Prilogo, **ČLANEK *A - Coca-Cola bolj škoduje ženskam kot moškim, ČLANEK B - Imate radi gazirane pijače? Vsebujejo celo rakotvorne snovi).*** **ZAKLJUČNI DEL:** Po preteku časa za individualno delo se dijaki in učitelj preselijo na zaslon aplikacije Padlet, kamor so vnašali svoje »nalepke« z odgovori. Učitelj jih povabi, da predlagajo možne kriterije za razvrščanje »nalepk« na zaslonu. Učitelj skuša glede na izbrani kriterij umestiti »lističe« v največ 3 skupine (zaradi preglednosti in omejenega prostora zaslona). Dijaki so povabljeni k sodelovanju s svojimi komentarji. Tako se oblikuje nova podoba zaslona, ki pokaže frekvenco odgovorov glede na določeni kriterij oz. se ustvarja izhodišče za nove ugotovitve in predloge.	**Pogovor učitelja z dijaki** **Dijaki prejmejo shranjene fotografije zaslona Padlet**, tako lahko **oblikujejo elektronsko mapo dosežkov (individualno ali razredno).**
Namen učenja: • poznavanje oz. razlikovanje fizikalnih in kemijskih lastnosti kovin na primeru elementa bakra, • spoznavanje značilnosti elementa bakra oz. bakrovih spojin, • razumevanje kemijskih reakcij kot snovne in energijske spremembe, • prepoznavanje (vloge) elementa bakra v sestavi živih bitij, • seznanitev z okoljskim vprašanjem bakra (pridobivanje in raba), • izpostavljanje pomena rabe bakra v proizvodnji v različnih industrijah, • iskanje in prepoznavanje različnih vrst podatkov o bakru v spletnih člankih (primer povezovanja pridobljenega šolskega kemijskega znanja z vsakdanjo rabo),	**KOLIKO POZNAM BAKER?** **(1 ura – na daljavo prek videokonference)** **Učne dejavnosti, metode:** **UVODNI DEL** Na primeru elementa bakra, izbranega predstavnika kovin, dijaki skupaj z učiteljem pregledajo fizikalne lastnosti, kemijske lastnosti, prisotnost elementa v neživi naravi, prisotnost elementa v organizmih (v živi naravi) in njegovo uporabnost za človeka. V dejavnosti učne ure je spletni članek osrednji vir podatkov. Dijaki imajo dostop do vsebine učne ure in vseh povezav za izvedbo dela s spletnim člankom v spletni učilnici predmeta kemija. Dijaki so samostojni v spletnem učnem okolju Moodle.	**Uporaba spletne učilnice – dijaki so samostojni v spletnem učnem okolju Moodle.** **Dijaki izpolnijo 1. del spletnega vprašalnika (kriteriji uspešnosti za razumevanje besedila spletnega članka s kemijsko vsebino).**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
• usmerjanje pozornosti v vprašanje verodostojnosti in zanesljivosti spletnih člankov (virov), ohranjanje pozornosti kljub motečim elementom (številni oglasi, piškotki itd.), • uporaba KIZ za prepoznavanje in presejanje podatkov ter razumevanje besedila spletnih člankov.	Dijaki izpolnijo vprašalnik v spletni učilnici projekta OBJEM o razumevanju vsebine spletnega članka. To je 1. del vprašalnika, ki preverja kriterije uspešnosti za razumevanje besedila spletnega članka s kemijsko vsebino oz. s kakšnim predznanjem ali pričakovanji dijaki vstopajo v delo s spletnim člankom (po izboru učitelja). (Glej Prilogo – ***Vprašalnik Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – razumevanje besedila, 1.del.***)	**Sledenje učiteljevi razlagi prek deljenega zaslona**
	OSREDNJI DEL Dijaki preverijo povezavo na izbrani spletni članek, ki opisuje element (glej prilogo, ***Spletni članek BAKER***). Učitelj napove delo po skupinah v ZOOM-sobah. Časovna omejitev za delo po skupinah je 7 minut. Vsaka skupina posebej pregleda spletni članek in išče (zabeleži) eno vrsto podatkov. Dijaki so razdeljeni v 5 skupin, ker so podatki opredeljeni s petimi kriteriji: 1. skupina – išče fizikalne lastnosti elementa, 2. skupine – išče kemijske lastnosti elementa, 3. skupina – išče podatke o elementu v neživi naravi (prisotnost, vloga), 4. skupina – išče podatke o elementu v živi naravi (prisotnost, vloga), 5. skupina – išče podatke o uporabnosti elementa za človeka (industrija, izdelki iz bakra, izkoriščanje lastnosti bakra v določene namene).	**Skupinsko delo v ZOOM sobah – dijaki so samostojni v videokonferenčnem okolju, v skupinah iščejo določene podatke v spletnem članku.** **Ustna podelitev rezultatov skupinskega iskanja podatkov, predstavniki skupin predstavijo svoje ugotovitve.**
Kriteriji uspešnosti: • V spletnem članku znam določiti splošen opis elementa bakra (simbol, ime, lega v periodnem sistemu elementa). • V spletnem članku znam določiti fizikalne lastnosti elementa bakra. • V spletnem članku znam določiti kemijske lastnosti elementa bakra. • V spletnem članku znam določiti opise in primere elementa bakra v neživi naravi (nahajališča, pomen, pridobivanje). • V spletnem članku znam določiti opise in primere elementa bakra v živi naravi (prisotnost v živih organizmih, vloga in pomen za obstoj in potek življenjskih procesov). • V spletnem članku znam določiti opise in primere uporabe elementa bakra v čisti obliki ali v zmesi kot (npr. kot zlitina), ki jih človek izkorišča v različne namene.	Po preteku časa se dijaki srečajo z učiteljem v enotni video konferenčni ZOOM-sobi. Predstavniki skupin poročajo o svojih rezultatih. Učitelj potrdi njihove ugotovitve in zabeleži njihove opombe in interpretacije. Sledi učiteljev prikaz razčlembe besedila izbranega spletnega članka. Dijaki spremljajo učiteljevo razlago prek deljenega zaslona. S pomočjo IKT-orodij učitelj nazorno označuje iskane oz. prepoznane podatke (npr. uporablja orodje označevalca v ppt-projekciji, kamor je predhodno vstavil slike spletnega članka v več delih; v pomoč pri barvnem označevanju pa dodatno oblikuje legendo, s katero opredeli skupine podatkov). Učitelj potrjuje navedbe dijakov ali odpravlja napačne interpretacije po korakih kriterijev za razumevanje kemijskih podatkov: a) Splošen opis elementa b) Fizikalne lastnosti elementa c) Kemijske lastnosti elementa č) Prisotnost elementa (ali njegovih spojin) v neživi naravi d) Prisotnost elementa (ali njegovih spojin) v živih organizmih e) Uporabnost elementa (ali njegovih spojin) za človeka Dijaki so aktivni poslušalci – ko berejo (sledijo prek zaslona) besedilo članka, ki ga učitelj uporablja kot izhodišče za vodeno razlago med videokonferenco. Besedilo (ključni pojmi) je barvno označeno, dijak razlikujejo iskane podatke (strokovne pojme) od preostalega besedila, dijak gradi tudi na besedišču.	**Sledenje učiteljevi razlagi prek deljenega zaslona – učiteljev prikaz razčlembe spletnega članka s pomočjo IKT-orodij** **Pogovor učitelja z dijaki** **Dijaki izpolnijo 2. del spletnega vprašalnika (kriteriji uspešnosti za razumevanje besedila spletnega članka s kemijsko vsebino).**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	ZAKLJUČNI DEL Sledi pogovor z dijaki, ki to želijo. Dijaki izpolnijo 2. del vprašalnika, ki preverja razumevanje kriterijev za prepoznavanje kemijskih podatkov in pridobljene pristope za učenje iz spletnega članka (po izboru učitelja) pri dijakih. (Glej Prilogo – ***Vprašalnik Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – razumevanje besedila, 2.del.***) Svoje ugotovitve (zgoraj naštete lastnosti in posebnosti elementa) lahko dijaki zabeležijo med svoje zapiske. Na voljo imajo povezavo do spletnega članka v spletni učilnici. Dijaki lahko prejmejo shranjeno razčlembo spletnega članka kot fotografijo zaslona ali PDF-datoteko. Tako lahko oblikujejo elektronsko mapo dosežkov (individualno ali razredno).	**Dijaki prejmejo shranjeno razčlembo spletnega članka kot fotografijo zaslona ali PDF-datoteko za elektronsko mapo dosežkov (individualno ali razredno).**
Namen učenja: • poznavanje oz. razlikovanje fizikalnih in kemijskih lastnosti nekovin na primeru elementa radona, • spoznavanje značilnosti elementa radona, • razumevanje kemijskih reakcij kot snovne in energijske spremembe, • seznanitev z okoljskim vprašanjem radona, to je škodljivi vpliv na zdravje zaradi radioaktivnosti plina, • seznanitev z ukrepi in priporočili za varno bivanje v okolju, kjer se radon naravno sprošča, • iskanje in prepoznavanje različnih vrst podatkov o radonu v spletnih člankih (primer povezovanja pridobljenega šolskega kemijskega znanja z vsakdanjo rabo), • seznanitev s kriteriji KIZ za oblikovanje varnih pristopov pri delu s spletnimi članki, • usmerjanje pozornosti v vprašanje verodostojnosti in zanesljivosti spletnih člankov (virov), • uporaba KIZ za prepoznavanje in presejanje podatkov ter za razumevanje besedila spletnih člankov.	**RADIOAKTIVNI RADON V DOMAČEM OKOLJU?** **(1 ura – na daljavo preko videokonference)** **Učne dejavnosti, metode:** **UVODNI DEL** Na primeru elementa radona, izbranega predstavnika nekovin, dijaki skupaj z učiteljem pregledajo fizikalne lastnosti, kemijske lastnosti, prisotnost elementa v neživi naravi, prisotnost elementa v organizmih (v živi naravi) in njegovo uporabnost za človeka. Skupaj so to objektivni podatki in dejstva, v članku pa lahko določamo tudi druge podatke, ki spadajo med KIZ. V dejavnosti učne ure je spletni članek osrednji vir podatkov, tako kemijskih kot KIZ. Poudarek je na iskanju kazalnikov za verodostojnost spletnega članka, v katerem nas zanimajo objektivna naravoslovna dejstva. Dijaki izpolnijo vprašalnik v spletni učilnici projekta OBJEM o prepoznavanju in rabi KIZ v spletnih člankih. To je 1. del vprašalnika, ki preverja kriterije uspešnosti za prepoznavanje in rabo besedila KIZ spletnega članka s kemijsko vsebino (po izboru učitelja). (Glej prilogo – ***Vprašalnik Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki - KIZ, 1.del.***) **OSREDNJI DEL** Dijaki preverijo povezavo na izbrani spletni članek, ki opisuje element RADON. (Glej Prilogo – ***Spletni članek Radon.***) Učitelj napove delo po skupinah v ZOOM-sobah. Časovna omejitev za delo po skupinah je 7 minut. Vsaka skupina posebej pregleda spletni članek in išče (zabeleži) eno vrsto KIZ-splošnih podatkov. Dijaki so razdeljeni v 4 skupine vzporedno s kriteriji KIZ: 1. skupina – išče podatke o avtorju besedila in datumu objave spletnega članka, 2. skupina – išče objektivna dejstva (podatke), ki so navedena v okviru besedila,	**Uporaba spletne učilnice – dijaki so samostojni v spletnem učnem okolju Moodle.** **Dijaki izpolnijo 1. del spletnega vprašalnika (kriteriji uspešnosti za poznavanje in rabo IKZ spletnega članka s kemijsko vsebino).** **Sledenje učiteljevi razlagi prek deljenega zaslona** **Skupinsko delo v ZOOM-sobah – dijaki so samostojni v videokonferenčnem okolju, v skupinah iščejo določene podatke v spletnem članku.**

NAMEN SKLOPA/DEJAVNOSTI	DEJAVNOSTI ZA DOSEGANJE CILJEV	DOKAZI *(Na temelju česa vemo, da je učenec nekaj dosegel?)*
	3. skupina – išče subjektivna stališča (mnenja) avtorja, ki so navedena v okviru besedila, 4. skupina – išče vir spletne strani, ki objavlja spletni članek (npr. oglasna spletna stran trgovine, neprofitna organizacija, vzgojno-izobraževalna ustanova, raziskovalna ustanova, vladna ustanova).	**Ustna podelitev rezultatov skupinskega iskanja podatkov, predstavniki skupin predstavijo svoje ugotovitve.**
Kriteriji uspešnosti: • Znam navesti splošen opis elementa radona (simbol, ime, lega v periodnem sistemu elementa), ki ga predstavlja spletni članek. • Znam določiti fizikalne in kemijske lastnosti elementa radona, ki jih navaja spletni članek. • Poznam škodljivost radioaktivnega radona in sem seznanjen z ukrep oz. priporočili za varno bivanje v okolju, kjer se plin sprošča naravno. • Znam določiti avtorja besedila spletnega članka. • Znam poiskati (preveriti) oz. določiti datum objave spletnega članka. • V spletnem članku znam določiti objektivna dejstva (podatke), ki so navedena v okviru besedila. • V spletnem članku znam določiti subjektivna stališča (mnenja) avtorja, ki so navedena v okviru besedila. • Znam preveriti vir spletne strani, ki objavlja spletni članek (npr. oglasna spletna stran trgovine, neprofitna organizacija, vzgojno-izobraževalna ustanova, raziskovalna ustanova, vladna ustanova itd.).	Po preteku časa se dijaki srečajo z učiteljem v enotni videokonferenčni ZOOM-sobi. Predstavniki skupin poročajo o svojih rezultatih. Učitelj potrdi ugotovitve dijakov, zabeleži njihove opombe in interpretacije. Sledi učiteljev prikaz razčlembe besedila izbranega spletnega članka. Dijaki spremljajo njegovo razlago prek deljenega zaslona. S pomočjo IKT-orodij učitelj nazorno označuje iskane oz. prepoznane podatke (npr. uporablja orodje označevalca v ppt-projekciji, kamor je predhodno vstavil slike spletnega članka v več delih; v pomoč pri barvnem označevanju pa dodatno oblikuje legendo, s katero opredeli skupine podatkov). Učitelj potrjuje navedbe dijakov ali odpravlja napačne interpretacije po korakih skupinskega dela: a) določanje avtorja besedila spletnega članka, b) določanje (preverjanje) datuma objave spletnega članka, c) določanje objektivnih dejstev (podatkov), ki so navedena v okviru besedila, č) določanje subjektivnih stališč (mnenj) avtorja, ki so navedena v okviru besedila, d) določanje vira spletne strani, ki objavlja spletni članek (npr. oglasna spletna stran trgovine, neprofitna organizacija, vzgojno-izobraževalna ustanova, raziskovalna ustanova, vladna ustanova). Dijaki so aktivni poslušalci – ko berejo (sledijo prek zaslona) besedilo članka, ki ga učitelj uporablja kot izhodišče za vodeno razlago med videokonferenco. Besedilo (ključni pojmi) je barvno označeno, dijaki razlikujejo iskane podatke (strokovne pojme) od preostalega besedila, dijaki gradijo tudi na besedišču.	**Sledenje učiteljevi razlagi prek deljenega zaslona –** **učiteljev prikaz razčlembe spletnega članka s pomočjo IKT-orodij** **Pogovor učitelja z dijaki** **Dijaki izpolnijo 2. del spletnega vprašalnika (kriteriji uspešnosti za poznavanje in rabo KIZ-spletnega članka s kemijsko vsebino).**
	ZAKLJUČNI DEL Sledi pogovor z dijaki, ki to želijo. Dijaki izpolnijo 2. del vprašalnika, ki preverja razumevanje in uporabo KIZ na primeru spletnega članka (po izboru učitelja) pri dijakih. (Glej prilogo – ***Vprašalnik Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – KIZ, 2.del.***) Svoje ugotovitve (zgoraj naštete lastnosti in posebnosti elementa) lahko dijaki zabeležijo med svoje zapiske. Dijaki imajo na voljo povezavo do spletnega članka v spletni učilnici. Dijaki lahko prejmejo shranjeno razčlembo spletnega članka kot fotografijo zaslona ali PDF-datoteko. Tako lahko oblikujejo elektronsko mapo dosežkov (individualno ali razredno).	**Dijaki prejmejo shranjeno razčlembo spletnega članka kot fotografijo zaslona ali PDF-datoteko za elektronsko mapo dosežkov (individualno ali razredno).**

OPOMBE:
Predloga predpostavlja medpredmetno povezovanje s predmetom SLOVENŠČINA ter KIZ (knjižnično informacijsko znanje).

1. DEJAVNOST: OSEBNA IZKAZNICA ELEMENTA (2 ŠOLSKI URI)

Časovna omejitev dijake sili v prepoznavanje in razlikovanje virov, ki so bolj dostopni oz. omogočajo hitrejši dostop do želenih informacij v dani dejavnosti. Selitev skupin omogoča vsem dijakom časovno enako omejen dostop do vsakega omizja z različnimi viri. Dijaki postopoma izpolnjujejo delovni list, ni namen, da ga zaključijo pri prvem omizju. Če je delovni list prej izpolnjen, so gradiva na omizjih še vedno priložnost za preverjanje že pridobljenih podatkov.

V izvedbo učne dejavnosti je bilo vključeno gibanje, to je hitra selitev od enega omizja k drugemu omizju, nad katerim sprva ni bilo navdušenja. Z mojo spodbudo in vztrajnostjo pa je zaporedje dogodkov steklo. Dijaki so se prepustili in skupaj smo izpeljali eno izmed najboljših učnih ur. V primeru izvedbe dejavnosti v eni šolski uri je premalo časa za poglobljeno analizo in vrednotenje, vendar ostane dovolj časa za kratko in ključno glasovanje, ki delno lahko nadomesti kratko povratno informacijo dogajanja. Glasovanje poteka tako, da učitelj zabeleži na šolsko tablo vrste virov, dijaki pa enkratno glasujejo z dvigom rok. Učitelj prešteje tako zbrane glasove in jih zabeleži za vsak vir posebej (glej Prilogo – ***Fotografije izvedbe dejavnosti Osebna izkaznica elementov***).

Pričakovala sem, da bodo največ glasov dali spletnim virom, vendar je časovna omejenost od njih terjala veščine, ki jih še niso usvojili, to je vnos ustrezne ključne besede in razločevanje verodostojnih podatkov v množici zadetkov. Najvišjo oceno so dali strokovnemu knjižnemu kemijskemu priročniku (*Periodni sistem: terenski vodnik po elementih, Ljubljana: Založba Modrijan, 2014*), ki je namensko postregel z želenimi podatki za izpolnjevanje »osebne izkaznice elementov«. Šolski učbeniki so prejeli najnižjo oceno, ker v njih niso našli zahtevanih informacij. Za dijake je to bila priložnost, da so učbenike prepoznali kot gradiva, ki služijo splošnemu izobraževanju za razumevanje, vendar niso nadomestilo za širši spekter stroke. Ugotovila sem, da se niso posluževali kazal, podatke so iskali s preprostim »listanjem na srečo«. Tisti, ki so vedeli, kako priti do želenih podatkov, so ugotovili, da je šolski učbenik vir le osnovnega znanja. Na voljo so bili poljudnoznanstveni članki, v katerih so bili posebej opisani elementi, ki so jih iskali za izpolnjevanje delovnih listov. Kljub temu jih niso ocenili kot dober vir podatkov, saj so podatki znotraj članka vpeti kakor v zgodbo, za katero je potreben čas, tega pa v tej učni uri ni bilo na voljo. V kombinaciji tako izpeljanih dejavnosti so se aktivno učili sprotnega preverjanja avtentičnosti podatkov, sočasno so dojemali, da raznolikost gradiv služi svojemu namenu.

2. DEJAVNOST: PERIODNI SISTEM ELEMENTOV (2 ŠOLSKI URI)

Dejavnost je zasnovana kot predhodna (osebna izkaznica elementov), tokrat dijaki iščejo podatke, ki se nanašajo na poznavanje in razumevanje podobe razpredelnice periodnega sistema elementov. Dijaki so razdeljeni v tri skupine (oblikujemo 3 omizja), čas za skupinsko delo je daljši. Če dejavnost izvajamo 2 šolski uri, se v prvi šolski uri omejimo na delo z gradivi, analizo in vrednotenje rezultatov (pregled odgovorov, medvrstniško ocenjevanje, pogovor z dijaki o prednostih in omejitvah dejavnosti) pa opravimo v naslednji šolski uri. Če so skupine dijakov zelo velike (v primeru številčnejšega oddelka), dijaki ostanejo na svojem mestu, zamenjajo se le gradiva (prenese jih učitelj ali pa dijaki). Tudi v tej dejavnosti časovna omejitev dijake spodbuja v prepoznavanje in razlikovanje virov, ki so bolj dostopni oz. omogočajo hitrejši dostop do želenih informacij v dani dejavnosti. Selitev skupin ali menjava gradiv omogoča vsem dijakom časovno enako omejen dostop do vsakega vira, v katerem iščejo želene informacije. Izpolnjevanje delovnega lista je odvisno od ustreznosti vira in veščin dijakov za hitro iskanje ključnih besed.

Vprašalnik za povratne informacije je lahko vnešen tudi v spletno obliko, slednja daje takojšen vpogled v rezultate in grafično sliko. Dijaki izpolnjujejo spletni vprašalnik s pomočjo svojih mobilnih IKT-naprav. Hitra analiza je v pomoč v nadaljevanju vrednotenja ustreznosti virov. V primeru tiskanih vprašalnikov, ki jih dijaki ročno izpolnjujejo, se lahko izvede glasovanje, ki delno nadomesti povratno informacijo. Dijaki glasujejo za najbolj uporaben vir oz. gradivo, ki je na voljo za izpolnjevanje delovnega lista v časovno omejenem iskanju točno določenih podatkov. Glasovanje poteka tako, da učitelj zabeleži na šolsko tablo

vrste virov, dijaki pa enkratno glasujejo z dvigom rok. Učitelj prešteje tako zbrane glasove in jih zabeleži za vsak vir posebej. Dijaki primerjajo med seboj različne vire, navedejo prednosti ali omejitve ter razložijo in utemeljijo izbor najustreznejšega vira v zaključni razpravi. Iz tako zbranih ugotovitev lahko izpeljejo tudi svoje kriterije za izbiro najprimernejšega oz. zanesljivega vira kemijskih podatkov pri taki obliki učne dejavnosti.

3. DEJAVNOST: LASTNOSTI ELEMENTA FOSFORJA IN NJEGOVIH SPOJIN V NARAVI IN ZA ČLOVEKA (1 ŠOLSKA URA NA DALJAVO)

Dijaki preverjajo oz. primerjajo pridobljene podatke iz učiteljeve razlage s podatki v poljudnoznanstvenem spletnem prispevku – članku (fosforjeva kislina v pijači – kolikšna je škodljivost). Pozornost dijakov je načrtno usmerjena v vprašanje verodostojnosti spletnega članka (več virov pregledam, z večjo zanesljivostjo lahko potrdim ali ovržem resničnost podatka). Pozornost dijakov je načrtno usmerjena tudi v moteče elemente, ki so prisotni v spletnem okolju. Dijaki prosto naštevajo elemente, ki jih prepoznajo za moteče. Ko so jih sposobni prepoznati (se jih zavedajo), se jim lahko zavestno izogibajo ali »odstranijo« iz svojega »delovnega dometa«, tako poskrbijo za ohranjanje pozornosti pri branju besedila, zato je bolj uspešno tudi razumevanje besedila.

Aplikacija Padlet omogoča skupno ustvarjanje namizja, na katerem so zbrane ugotovitve ali mnenja vseh sodelujočih. Z menjavo ozadja (orodje za razvrščanje) se »nalepke« zberejo skupaj, učitelj pa jih posamično ločuje tako, da prebere odgovore in jih prenese na ustrezno mesto. Dijaki so povabljeni k sodelovanju s svojimi komentarji. Tako se oblikuje nova podoba zaslona, ki pokaže frekvenco odgovorov glede na določen kriterij. Denimo, če je kriterij resničnost ali neresničnost navedb člankov, potem se »nalepke« razvršča v dve skupini, slika zaslona pa bo pokazala število dijakov, ki verjame, in število dijakov, ki ne verjame.

Dijaki lahko sami poiščejo in izpostavijo želene kriterije za zanesljivost spletnih člankov, v katerih iščejo informacije (verodostojnost, vir spletne strani, datum objave, število oglasov ...). Učitelj lahko pomaga z vprašanjem, katere so lastnosti spletnega članka, v katerem iščem želene znanstveno potrjene podatke. Tako nastala slika je lahko izhodišče na nadaljnje analize ugotovitev, če čas in okoliščine dopuščajo. Aplikacija omogoča razredno predstavitev učnih dosežkov oz. pregled opravljenega dela ter postavitev novih skupnih ciljev.

Dijaki imajo na voljo vsebino učne ure s povezavami in prispevki v spletni učilnici kemije. Prosto po lastni izbiri oblikujejo zapiske, v pomoč so besede (ključni pojmi) in povedi (razlage, pojasnila) v krepkem tisku. Učitelj shrani fotografije vseh namizij, ki so se ustvarjala v aplikaciji Padlet. Padlet fotografije so deljene tudi z dijaki.

4. DEJAVNOST: KOLIKO POZNAM BAKER? (1 ŠOLSKA URA NA DALJAVO)

Spletni članek s poljudnoznanstveno vsebino najbrž ni najboljši ali najpomembnejši vir podatkov za kemijsko znanje, saj moramo preveriti njegovo verodostojnost oz. zanesljivost. Poudarek v predstavljeni učni dejavnosti je najprej na kemijski vsebini – pri popularizirani kemiji, kjer lahko izvemo tudi neobičajne stvari ali pa se nam razkrijejo nova dejstva. Dijaki imajo dostop do vsebine učne ure in vseh povezav za izvedbo dela s spletnim člankom v spletni učilnici predmeta kemije. Dijaki so samostojni v spletnem učnem okolju. Dijaki iščejo tiste kemijske podatke – za element BAKER –, ki jih prepoznajo, seveda če jih izbrani članek navaja. Pri tem upoštevamo, da raziskujemo tudi uporabnost (namen) spletnega članka za učenje in spoznavanje kovin.

5. DEJAVNOST: RADIOAKTIVNI RADON V DOMAČEM OKOLJU? (1 ŠOLSKA URA NA DALJAVO)

Katera so knjižnično informacijska znanja, ki jih potrebujemo za določanje verodostojnosti (zanesljivosti) članka? Kako bomo izpostavili kriterije ustreznega članka kot morebitno dopolnilno učno gradivo? Okoliščine so nas prisilile, da posegamo po želenih informacijah najprej prek spleta. Tudi spletni članki so na voljo na vsakem koraku, vendar so si med seboj lahko zelo različni. Spletne članke objavljajo posamezniki, organizacije, institucije, podjetja, trgovci, vsak s svojim namenom iz lastnih interesov. Z dijaki se

namensko ustavimo najprej pri osnovnih kriterijih, prek katerih lahko hitreje ocenimo ustreznost članka, ko pregledujemo množico zadetkov v spletnem brskalniku (glej prilogo – ***Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – KIZ, 1. in 2. del***). Dijaki imajo dostop do vsebine učne ure in vseh povezav za izvedbo dela s spletnim člankom v spletni učilnici predmeta kemije. Dijaki so samostojni v spletnem učnem okolju. Iščejo tiste podatke, ki jih prepoznajo, če jih seveda izbrani članek navaja. Pri tem upoštevamo, da raziskujemo uporabnost (namen) spletnega članka za učenje in spoznavanje kemijskega elementa (radon je predstavnik nekovin), verodostojnost podatkov pa preverjamo s kriteriji KIZ.

KRISTINA GLAVINA, prof. kemije in biologije, zaposlena na Srednji šoli Izola
Naslov: Srednja šola Izola, Ulica Prekomorskih brigad 7, 6310 Izola
E-naslov: kristina.glavina@guest.arnes.si

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Cena 15,00 €

POUK NA PROSTEM

Priročnik za učiteljice in učitelje razrednega pouka

Številne raziskave govorijo o pozitivnih učinkih pouka na prostem na znanje, učenje in počutje učencev, pa tudi na šole kot skupnosti. Pouk na svežem zraku **izboljša učne dosežke**, **poveča motivacijo**, **izboljša fizično** in **mentalno zdravje**, **poveča koordinacijo**, **ravnotežje** in **ročne spretnosti** ter **omogoča socialni razvoj učencev**. Pri spodbudi za izvajanje in sami izpeljavi pouka na prostem, bo zagotovo v pomoč priročnik Pouk na prostem.

Priročnik je razdeljen v **šest zvezkov**, **združenih v mapi**. Gradivo vključuje dejavnosti na petih področjih: okolje, sporazumevanje, matematika, umetnost in igra na prostem. Dejavnosti so zasnovane tako, da spodbujajo vrstniško sodelovanje, gibanje in igro. Učenec razvija znanja in veščine z izkušnjami v neposrednem okolju: v dejavnosti je aktivno vključen, saj mu na prostem ponudimo miselne izzive, ki ga pripeljejo do povezovanja znanja, odkrivanja novega in raziskovanja novih vprašanj. Dejavnostim so **priloženi učni listi**, **kartice z izzivi** ter **orodja za samovrednotenje**.

PRILOGE

A – Seznam priporočenih spletnih člankov za izvajanje opisanih dejavnosti v podporo bralni pismenosti po predlogi:

1. Dnevnik. (b. d.). Coca-Cola bolj škoduje ženskam kot moškim. https://www.dnevnik.si/205442
2. Nadlani.si. (b. d.). Imate radi gazirane pijače? Vsebujejo celo rakotvorne snovi. https://www.nadlani.si/zanimivosti/imate-radi-gazirane-pijace-vsebujejo-celo-rakotvorne-snovi/
3. Leban, I. (28. 6. 2019), Baker. Dnevnik.si. https://www.dnevnik.si/1042890550
4. Leban, I. (17. 5. 2019). Znanost za vse. Dnevnik.si. https://www.dnevnik.si/1042886387/magazin/zdravje/znanost-za-vse-radon

B – Seznam delovnih listov in vprašalnikov:

1. Delovni list – Osebna izkaznica elementa
2. Delovni list – Periodni sistem elementov
3. Vprašalnik za primerjalno ocenjevanje ustreznosti virov
4. Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – razumevanje vsebine spletnega članka s kemijsko vsebino, 1. in 2. del
5. Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – KIZ, 1. in 2. del

C – Fotografije izdelkov in druga dokazila glede opisanih dejavnosti:

1. Fotografije izvedbe dejavnosti Osebna izkaznica elementov
2. Fotografije Padlet zaslona za dejavnost Lastnosti elementa fosforja in njegovih spojin v naravi in za človeka
3. Prikaz učiteljeve grafične analize članka z orodji ppt-predstavitve za spletni članek Koliko poznam baker?
4. Grafični prikaz rezultatov vprašalnikov za dejavnost Koliko poznam baker?
5. Prikaz učiteljeve grafične analize članka z orodji ppt-predstavitve za spletni članek Radioaktivni radon v domačem okolju
6. Grafični prikaz rezultatov vprašalnikov za dejavnost Radioaktivni radon v domačem okolju

B – Seznam delovnih listov in vprašalnikov

1) Delovni list – Osebna izkaznica elementa

Li

Vrstno število : .....
Relativna atomska masa: .....
Masno število: .....
Št. protonov: .....
Št. elektronov: .....
Št. nevtronov: .....

Lega v periodnem sistemu:
..... skupina, ... perioda

Tališče: ..... Vrelišče: .....

Leto odkritja: .....
Ime elementa (slovensko in latinsko): .....
Zgodovina ali izvor imena elementa:
.....
.....
Viri ali nahajališča elementa:
.....
.....
Uporabnost elementa:
.....
.....
Posebnost/zanimivost elementa:
.....
.....
Učinki oz. vpliv elementa (njegovih spojin) na organizme:
.....
.....

Nd

Vrstno število : .....
Relativna atomska masa: .....
Masno število: .....
Št. protonov: .....
Št. elektronov: .....
Št. nevtronov: .....

Lega v periodnem sistemu:
..... skupina, ... perioda

Tališče: ..... Vrelišče: .....

Leto odkritja: .....
Ime elementa (slovensko in latinsko): .....
Zgodovina ali izvor imena elementa:
.....
.....
Viri ali nahajališča elementa:
.....
.....
Uporabnost elementa:
.....
.....
Posebnost/zanimivost elementa:
.....
.....
Učinki oz. vpliv elementa (njegovih spojin) na organizme:
.....
.....

2) Delovni list – Periodni sistem elementov:

PERIODNI SISTEM ELEMENTOV je razpredelnica, v kateri je sistematična razporeditev kemijskih elementov. Iz nje je razvidna zakonita povezava med njihovimi fizikalnimi in kemijskimi lastnostmi. Lastnosti posameznih elementov, ki se spreminjajo glede na lego v periodnem sistemu, lahko pripisujemo tudi njihovim spojinam. Tako lahko predvidimo in napovedujemo tudi njihove kemijske lastnosti oz. potek reakcij. Kaj prikazuje periodni sistem elementov? Kako so organizirani podatki v periodnem sistemu elementov? Katero odvisnost lahko odčitamo? Oglej si njegovo splošno zgradbo in določi osnovne podatke, ki jih navaja večina periodnih sistemov. Spodnji PSE ne prikazuje vseh podatkov, zato jih poišči s pomočjo drugih virov.

1. Izpolni legendo – poimenuj skupine PSE:

   OSNOVNE SKUPINE ELEMENTOV
   1. .....
   2. .....
   3.–12. .....
   17. .....
   18. .....

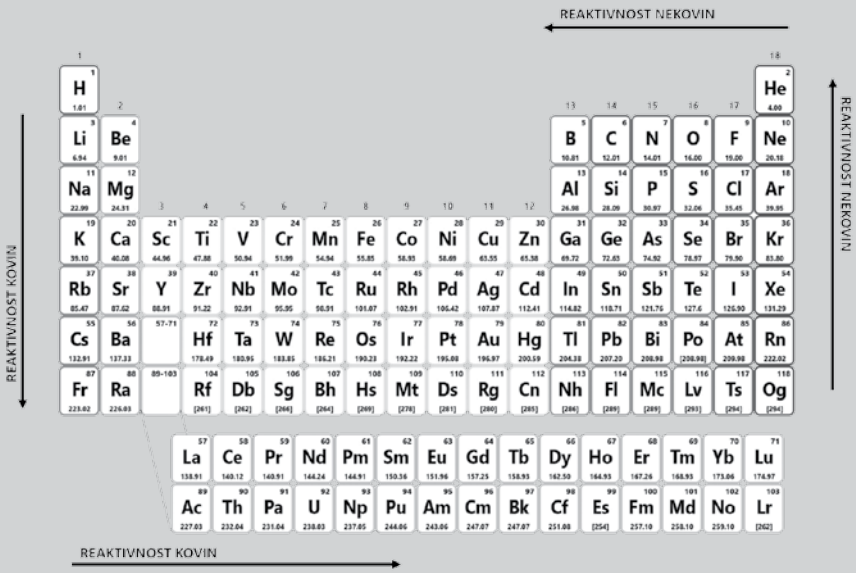

2. V PSE poišči in določi število vseh:
   a) skupin (navpično): .....
   b) period (vodoravno): .....

3. Vrstno število atomov elementov narašča v smeri:
   .....

4. Na puščice vpiši smer naraščanja/padanja reaktivnosti elementov glede na njihovo lego v PSE.

5. Na razpredelnici PSE pobarvaj vse kvadratke elementov polkovin z zeleno barvo!

6. Na razpredelnici PSE pobarvaj vse kvadratke elementov nekovin z modro barvo!

7. Označi (obkroži) element kovine, ki je pri sobnih pogojih v kapljevinastem agregatnem stanju.
   Vpiši njegov simbol: .....

8. Označi (obkroži) element nekovine, ki je pri sobnih pogojih v kapljevinastem agregatnem stanju.
   Vpiši njegov simbol: .....

Vir: https://sciencenotes.org/printable-periodic-table-without-names/

3) Vprašalnik za primerjalno ocenjevanje ustreznosti virov

Kriteriji za primerjalno vrednotenje virov

1. Vprašalnik je zasnovan za dijake, ki so uporabljali različne vire za iskanje želenih podatkov po navodilih učne dejavnosti. Dijaki označijo tista polja, ki ustrezajo njihovim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označijo polje s križcem ali kljukico ipd.).

Pred teboj je anonimen vprašalnik za povratno informacijo o preverjanju ustreznosti (kakovosti) virov, ki so bili na voljo za iskanje podatkov. Prosim, pazljivo preberi vsa vprašanja in nanje ustrezno odgovori. Označi tista polja, ki ustrezajo tvojim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označi polje s križcem ali kljukico ipd.). Za vsak kriterij lahko izbereš (označiš) samo en vir.
Vsi odgovori in predlogi bodo v pomoč pri raziskovalnem delu v okviru projekta OBJEM. Tvoja iskrenost in poštenost bosta pomagali pri oblikovanju pouka, ki vključuje delo s poljudnoznanstvenimi spletnimi članki. Hvala za sodelovanje.

Zap. št.	**Kriteriji za primerjalno ocenjevanje ustreznosti virov**	**ŠOLSKI UČBENIKI ZA KEMIJO**	**LEKSIKONI, PODATKOVNIKI, ENCIKLOPEDIJE**	**MEDMREŽJE (SPLETNI VIRI)**
1.	Vir omogoča hiter dostop do želenega podatka.			
2.	Vir omogoča, da pridobim vse želene podatke na enem mestu.			
3.	Verjamem v zanesljivost vira, zato ne potrebujem dodatnega preverjanja pridobljenih podatkov.			
4.	Vir mi omogoča, da iskane podatke tudi razumem, ker jih spremlja strokovna razlaga.			
5.	Uporaba vira zahteva poznavanje in rabo kazala.			
6.	Vir ima urejene podatke po abecednem seznamu.			
7.	Vir je bogat s slikovnim gradivom, ki podkrepi razumevanje pomena iskanih podatkov.			
8.	Vir ima vse potrebne zanesljive informacije za njegovo navajanje (leto izida/objave, avtor(ji), založba/URL naslov, kraj/lokacija izdaje/objave).			
9.	Vir je preprost in njegova raba ne zahteva dodatnih navodil, sem popolnoma samostojen.			
10.	Vir, ki ga ocenjujem kot nabolj primernega za opravljanje učne dejavnosti.			

4) Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – razumevanje vsebine spletnega članka s kemijsko vsebino, 1. in 2. del

Kriteriji razumevanja besedila v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki

1. Vprašalnik je zasnovan za dijake pred delom s spletnim člankom (za preverjanje predznanja in pričakovanj). Dijaki označijo tista polja, ki ustrezajo njihovim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označijo polje s križcem ali kljukico ipd.).

   Pred teboj je anonimen vprašalnik o razumevanju vsebine spletnega članka. To je 1. del vprašalnika, ki preverja, s kakšnim predznanjem ali pričakovanji začenjaš delo s spletnim člankom (po izboru učitelja). Prosim, pazljivo preberi vsa vprašanja in nanje ustrezno odgovori. Označi tista polja, ki ustrezajo tvojim izbiram (npr. če je odgovor pritrdilen (DA), označi polje s križcem ali kljukico ipd.).
   Vsi odgovori in predlogi bodo v pomoč pri raziskovalnem delu v okviru projekta OBJEM. Tvoja iskrenost in poštenost bosta pomagali pri oblikovanju pouka, ki vključuje delo s poljudnoznanstvenimi spletnimi članki. Hvala za sodelovanje.

Zap. št.	**Kriteriji razumevanja besedila spletnega članka, 1. del**	**DA**	**NE**	**MOGOČE**
1.	V spletnem članku lahko prepoznam splošen opis elementa (simbol, ime, lega v periodnem sistemu elementa).			
2.	V spletnem članku lahko prepoznam fizikalne lastnosti elementa.			
3.	V spletnem članku lahko prepoznam kemijske lastnosti elementa.			
4.	V spletnem članku lahko prepoznam opise in primere elementa v neživi naravi (nahajališča, pomen, pridobivanje).			
5.	V spletnem članku lahko prepoznam opise in primere elementa v živi naravi (prisotnost v živih organizmih, vloga in pomen).			
6.	V spletnem članku lahko prepoznam opise in primere uporabe elementa (ali njegovih spojin), ki jih človek izkorišča v različne namene.			

2. Vprašalnik je zasnovan za dijake po opravljenem branju in analizi spletnega članka (za preverjanje pridobljenega znanja in razumevanja, pregled dosežkov bralne pismenosti). Dijaki označijo tista polja, ki ustrezajo njihovim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označijo polje s križcem ali kljukico ipd.).

   Pred teboj je anonimen vprašalnik o razumevanju vsebine spletnega članka. To je 2. del vprašalnika, ki preverja tvoje razumevanje in pridobljene pristope za učenje iz spletnega članka (po izboru učitelja). Prosim, pazljivo preberi vsa vprašanja in nanje ustrezno odgovori. Označi tista polja, ki ustrezajo tvojim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označi polje s križcem ali kljukico ipd.).
   Vsi odgovori in predlogi bodo v pomoč pri raziskovalnem delu v okviru projekta OBJEM. Tvoja iskrenost in poštenost bosta pomagali pri oblikovanju pouka, ki vključuje delo s poljudnoznanstvenimi spletnimi članki. Hvala za sodelovanje.

Zap. št.	**Kriteriji razumevanja besedila spletnega članka, 2.del**	**DA**	**NE**	**MOGOČE**
1.	V spletnem članku znam določiti splošen opis elementa (simbol, ime, lega v periodnem sistemu elementa).			
2.	V spletnem članku znam določiti fizikalne lastnosti elementa.			
3.	V spletnem članku znam določiti kemijske lastnosti elementa.			
4.	V spletnem članku znam določiti opise in primere elementa v neživi naravi (nahajališča, pomen, pridobivanje).			
5.	V spletnem članku znam določiti opise in primere elementa v živi naravi (prisotnost v živih organizmih, vloga in pomen).			
6.	V spletnem članku lahko znam določiti opise in primere uporabe elementa (ali njegovih spojin), ki jih človek izkorišča v različne namene.			

5) Kriteriji uspešnosti v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki – KIZ, 1. in 2. del

KIZ v podporo delu s spletnimi poljudnoznanstvenimi članki

1. Vprašalnik je zasnovan za dijake pred delom s spletnim člankom (za preverjanje predznanja in pričakovanj). Dijaki označijo tista polja, ki ustrezajo njihovim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označijo polje s križcem ali kljukico ipd.).

   Pred teboj je anonimen vprašalnik o poznavanju značilnosti verodostojnega spletnega članka. To je 1. del vprašalnika, ki preverja tvoje knjižnično informacijsko znanje na primeru spletnega članka (po izboru učitelja). Prosim, pazljivo preberi vsa vprašanja in nanje ustrezno odgovori. Označi tista polja, ki ustrezajo tvojim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označi polje s križcem ali kljukico ipd.).
   Vsi odgovori in predlogi bodo v pomoč pri raziskovalnem delu v okviru projekta OBJEM. Tvoja iskrenost in poštenost bosta pomagali pri oblikovanju pouka, ki vključuje delo s poljudnoznanstvenimi spletnimi članki. Hvala za sodelovanje.

Zap. št.	Kriteriji prepoznavanja verodostojnosti spletnega članka – 1.del	DA	NE	MOGOČE
1.	Znam določiti avtorja besedila spletnega članka.			
2.	Znam poiskati (preveriti) datum objave spletnega članka.			
3.	V spletnem članku znam določiti objektivna dejstva (podatke), ki so navedena v besedilu.			
4.	V spletnem članku znam določiti subjektivna stališča (mnenja) avtorja, ki so navedena v besedilu.			
5.	Znam preveriti vir spletne strani, ki objavlja spletni članek (npr. oglasna spletna stran trgovine, neprofitna organizacija, vzgojno-izobraževalna ustanova, raziskovalna ustanova, vladna ustanova itd.).			

2. Vprašalnik je zasnovan za dijake po opravljenem branju in analizi spletnega članka (za preverjanje pridobljenega znanja in razumevanja KIZ). Dijaki označijo tista polja, ki ustrezajo njihovim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označijo polje s križcem ali kljukico ipd.).

   Pred teboj je anonimen vprašalnik o poznavanju značilnosti verodostojnega spletnega članka. To je 2. del vprašalnika, ki preverja tvoje razumevanje in uporabo knjižnično informacijskega znanja na primeru spletnega članka (po izboru učitelja). Prosim, pazljivo preberi vsa vprašanja in nanje ustrezno odgovori. Označi tista polja, ki ustrezajo tvojim izbiram (če je odgovor pritrdilen (DA), označi polje s križcem ali kljukico ipd.).
   Vsi odgovori in predlogi bodo v pomoč pri raziskovalnem delu v okviru projekta OBJEM. Tvoja iskrenost in poštenost bosta pomagali pri oblikovanju pouka, ki vključuje delo s poljudnoznanstvenimi spletnimi članki. Hvala za sodelovanje.

Zap. št.	Kriteriji prepoznavanja verodostojnosti spletnega članka – 2. del	DA	NE	MOGOČE
1.	Znam določiti avtorja besedila spletnega članka.			
2.	Znam poiskati (preveriti) datum objave spletnega članka.			
3.	V spletnem članku znam določiti objektivna dejstva (podatke), ki so navedena v besedilu.			
4.	V spletnem članku znam določiti subjektivna stališča (mnenja) avtorja, ki so navedena v besedilu.			
5.	Znam preveriti vir spletne strani, ki objavlja spletni članek (npr. oglasna spletna stran trgovine, neprofitna organizacija, vzgojno-izobraževalna ustanova, raziskovalna ustanova, vladna ustanova itd.).			

C – Fotografije izdelkov in druga dokazila glede opisanih dejavnosti

1) Fotografije izvedbe dejavnosti Osebna izkaznica elementov

a) Razporeditev miz in stolov v pet omizij

b) Delo po skupinah, omizje s kemijskimi leksikoni

c) Omizje s poljudnoznanstvenimi revijami

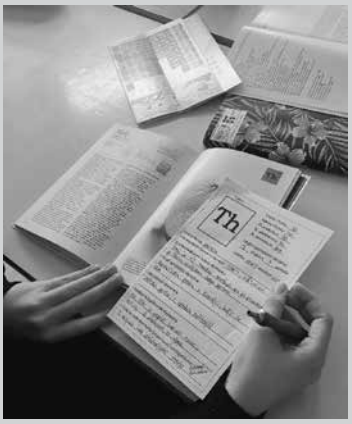

d) Izpolnjeni delovni list za element torij

e) Omizje za kemijske šolske učbenike

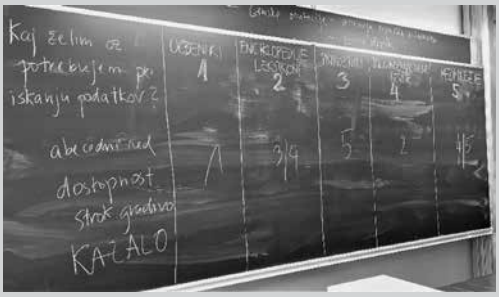

f) Rezultati glasovanja (bela kreda) in želeni kriteriji

2) Fotografije Padlet zaslona za dejavnost lastnosti elementa fosforja in njegovih spojin v naravi in za človeka

a) Fotografija *»odkritje fosforja«* za ozadje Padleta

b) Odgovori dijakov v Padletu na vprašanji »Ali verjameš vsebini članka? Kaj te je zmotilo med branjem spletnega članka?«

3) Prikaz učiteljeve grafične analize članka z orodji ppt-predstavitve za spletni članek *Koliko poznam baker?*

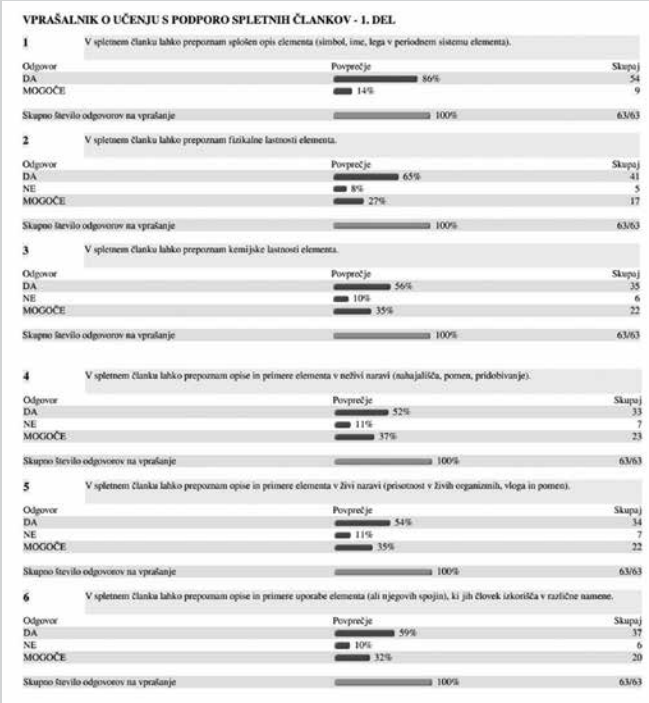

VPRAŠALNIK O UČENJU S PODPORO SPLETNIH ČLANKOV - 1. DEL

		Povprečje	Skupaj
1	V spletnem članku lahko prepoznam splošen opis elementa (simbol, ime, lega v periodnem sistemu elementa).		
Odgovor			
DA		86%	54
MOGOČE		14%	9
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	63/63
2	V spletnem članku lahko prepoznam fizikalne lastnosti elementa.		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		65%	41
NE		8%	5
MOGOČE		27%	17
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	63/63
3	V spletnem članku lahko prepoznam kemijske lastnosti elementa.		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		56%	35
NE		10%	6
MOGOČE		35%	22
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	63/63
4	V spletnem članku lahko prepoznam opise in primere elementa v neživi naravi (nahajališča, pomen, pridobivanje).		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		52%	33
NE		11%	7
MOGOČE		37%	23
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	63/63
5	V spletnem članku lahko prepoznam opise in primere elementa v živi naravi (prisotnost v živih organizmih, vloga in pomen).		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		54%	34
NE		11%	7
MOGOČE		35%	22
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	63/63
6	V spletnem članku lahko prepoznam opise in primere uporabe elementa (ali njegovih spojin), ki jih človek izkorišča v različne namene.		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		59%	37
NE		10%	6
MOGOČE		32%	20
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	63/63

a) Grafični prikaz rezultatov 1. vprašalnika za preverjanje razumevanja besedila spletnega članka za dejavnost *Koliko poznam baker?*

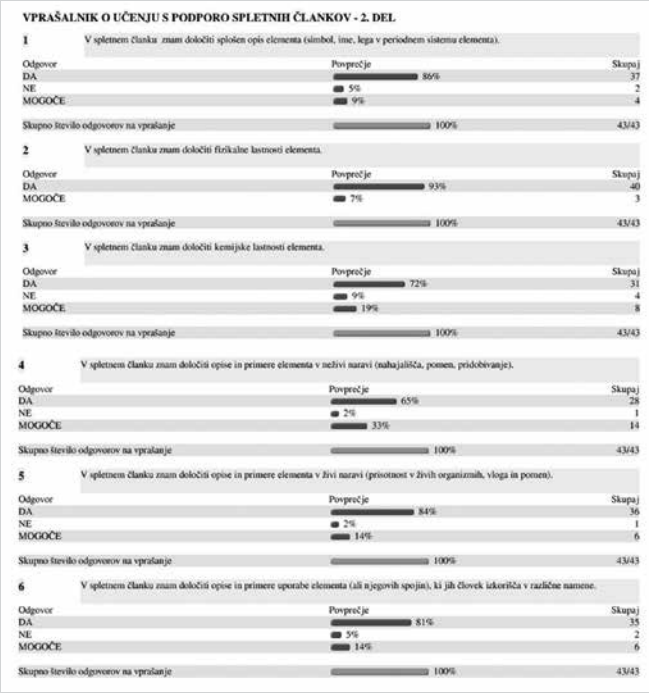

VPRAŠALNIK O UČENJU S PODPORO SPLETNIH ČLANKOV - 2. DEL

		Povprečje	Skupaj
1	V spletnem članku znam določiti splošen opis elementa (simbol, ime, lega v periodnem sistemu elementa).		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		86%	37
NE		5%	2
MOGOČE		9%	4
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	43/43
2	V spletnem članku znam določiti fizikalne lastnosti elementa.		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		93%	40
MOGOČE		7%	3
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	43/43
3	V spletnem članku znam določiti kemijske lastnosti elementa.		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		72%	31
NE		9%	4
MOGOČE		19%	8
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	43/43
4	V spletnem članku znam določiti opise in primere elementa v neživi naravi (nahajališča, pomen, pridobivanje).		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		65%	28
NE		2%	1
MOGOČE		33%	14
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	43/43
5	V spletnem članku znam določiti opise in primere elementa v živi naravi (prisotnost v živih organizmih, vloga in pomen).		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		84%	36
NE		2%	1
MOGOČE		14%	6
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	43/43
6	V spletnem članku znam določiti opise in primere uporabe elementa (ali njegovih spojin), ki jih človek izkorišča v različne namene.		
Odgovor		Povprečje	Skupaj
DA		81%	35
NE		5%	2
MOGOČE		14%	6
Skupno število odgovorov na vprašanje		100%	43/43

b) Grafični prikaz rezultatov 2. vprašalnika za preverjanje razumevanja besedila spletnega članka za dejavnost *Koliko poznam baker?*

4) Grafični prikaz rezultatov vprašalnikov za dejavnost *Koliko poznam baker?*

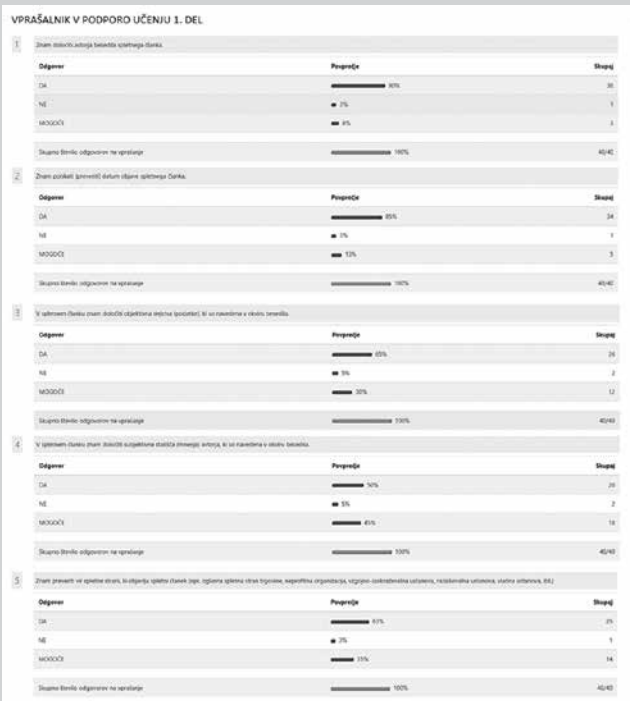

VPRAŠALNIK V PODPORO UČENJU 1. DEL

a) Grafični prikaz rezultatov 1. vprašalnika za preverjanje KIZ-kriterijev spletnega članka za dejavnost *Radioaktivni radon v domačem okolju*?

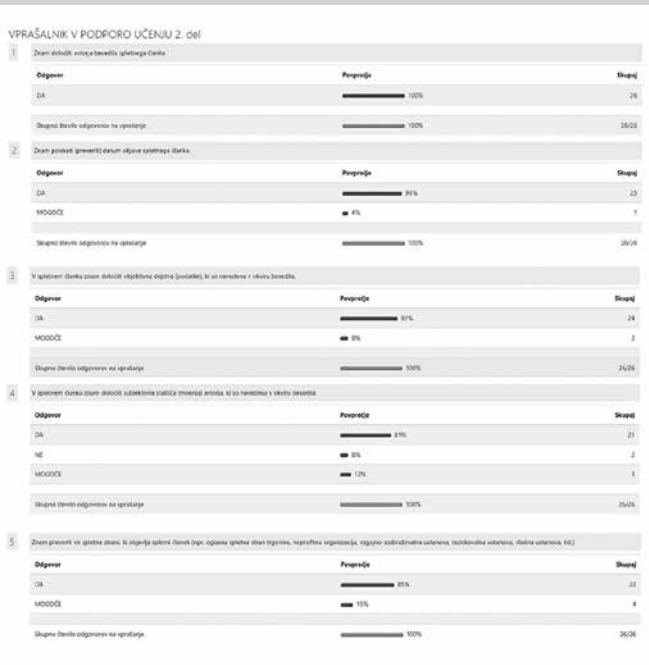

VPRAŠALNIK V PODPORO UČENJU 2. del

b) Grafični prikaz rezultatov 2. vprašalnika za preverjanje KIZ-kriterijev spletnega članka za dejavnost *Radioaktivni radon v domačem okolju*?

5) Prikaz učiteljeve grafične analize članka z orodji ppt-predstavitve za spletni članek *Radioaktivni radon v domačem okolju?*

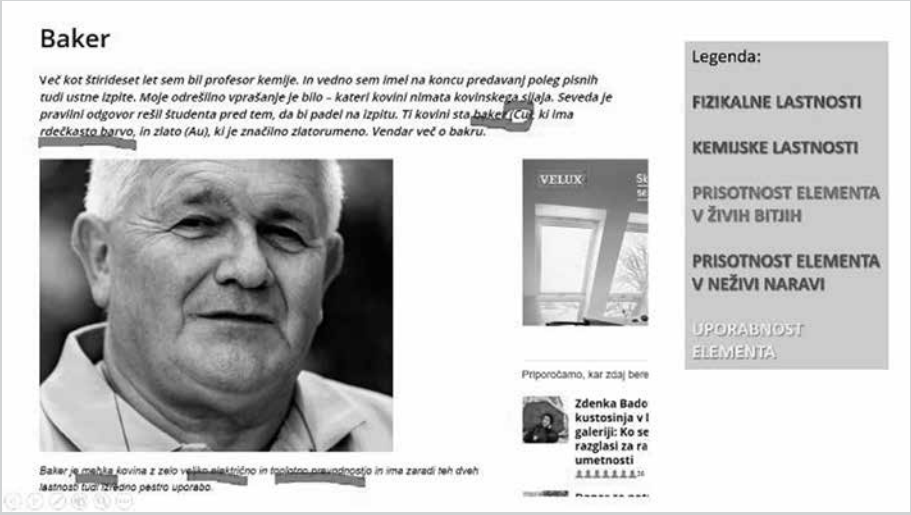

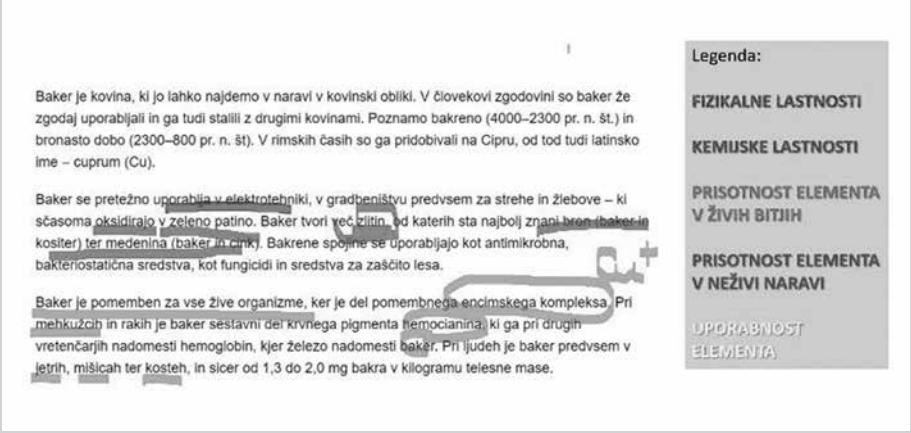

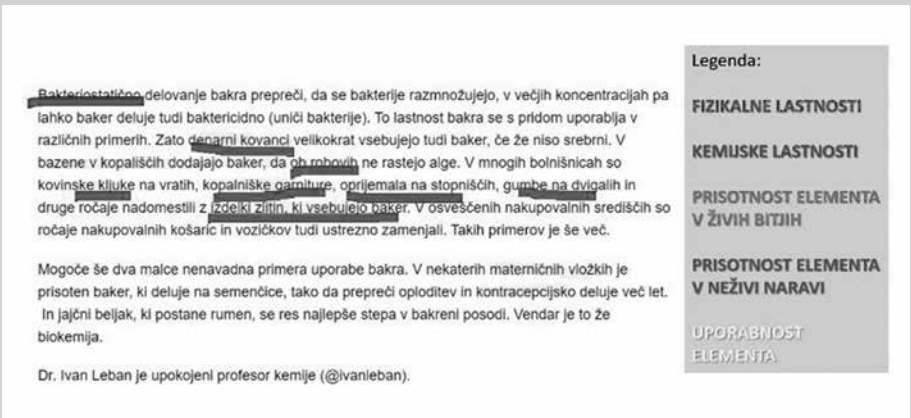

Označevanje podatkov z barvnimi označevalci v besedilu spletnega članka po kriterijih za razumevanje besedila, prikaz za dijake pri deljenju zaslona z uporabo ppt-predstavitve

6) Grafični prikaz rezultatov vprašalnikov za dejavnost *Radioaktivni radon v domačem okolju?*

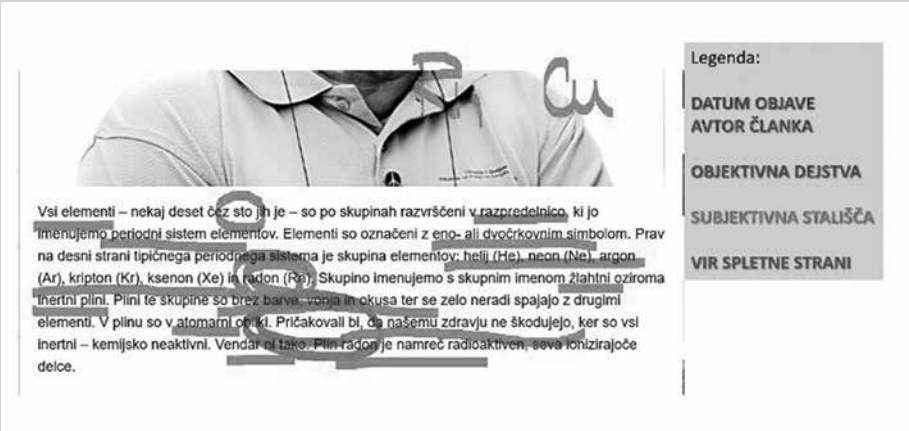

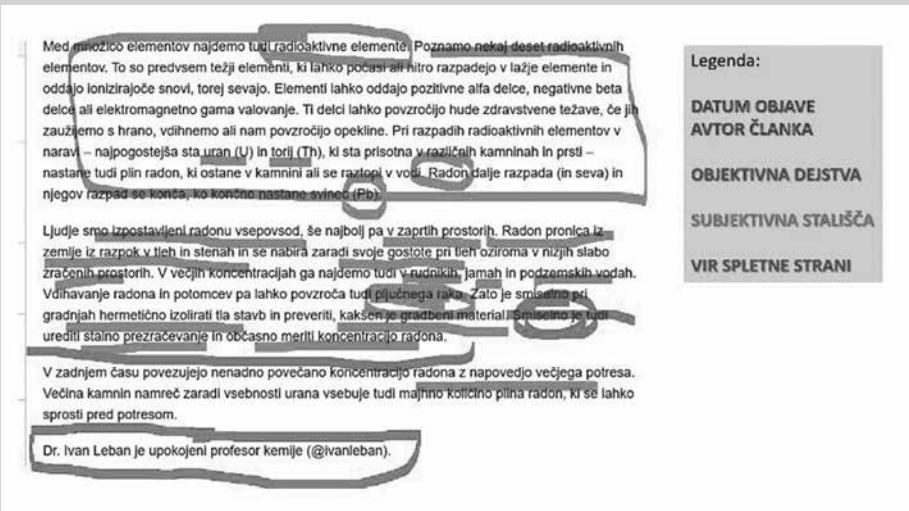

Označevanje podatkov z barvnimi označevalci v besedilu spletnega članka po kriterijih za določevanje KIZ, prikaz za dijake pri deljenju zaslona z uporabo ppt-predstavitve

Učna ura z leposlovnim in poučnim gradivom o živalih

STROKA in PRAKSA

A Lesson with Fictional and Educational Materials on Animals

Katja Brezovnik

Ključne besede:
projekt OBJEM, leposlovno gradivo, strokovno gradivo, živali, učna ura

Izvleček

Nacionalni projekt OBJEM, ki ga je vodil Zavod RS za šolstvo, je v zadnjih petih letih prispeval pomembne korake k dvigu bralne pismenosti pri učencih in dijakih kot tudi k umeščenosti same šolske knjižnice v delo šole. Tako je v okviru projekta nastalo mnogo zanimivih didaktičnih pristopov, ki jih učitelji in tudi knjižničarji že pridno uporabljamo.

Tudi na Osnovni šoli Vransko - Tabor smo v okviru projekta OBJEM izvedli kar lepo število učnih ur, ki so tako ali drugače povezane s cilji samega projekta.

V spodaj predstavljeni učni uri smo z učenci 4. razreda govorili o razlikah med leposlovnim in poučnim gradivom o živalih. Učenci so skozi knjižno gradivo, ki ga hranimo v šolski knjižnici in v katerem kot glavne osebe nastopajo živali, spoznavali razlike med leposlovnim in poučnim gradivom.

Keywords:
OBJEM/(ARLEM) HUG project, fiction, professional literature, animals, lesson

UDK 027.8

Abstract

Over the last five years, the national project "(ARLEM) HUG", managed by the National Education Institute of Slovenia, has made great strides in improving reading literacy among primary and secondary school students, and in integrating the school library into the work of the school. Thus, many interesting didactic approaches have been created under the project, which teachers and librarians are already using diligently.

We at Vransko-Tabor Primary School have carried out quite a few lessons as part of the "(ARLEM) HUG" project, which are related to the project's objectives in one way or another.

During the lesson presented in the article, we talked about the differences between fictional and educational materials on animals with fourth graders. Through the books kept in the school library that feature animals as protagonists, the pupils learnt the differences between fictional and educational materials.

UVOD

Osnovna šola Vransko - Tabor je kot implementacijski vzgojno-izobraževalni zavod zadnjih 5 let sodelovala v nacionalnem projektu Bralna pismenost in razvoj slovenščine (v nadaljevanju OBJEM). Cilj razvojnega projekta OBJEM je dvigniti raven bralne pismenosti pri otrocih/učencih/dijakih po celotni vertikali izobraževanja.

Šolska knjižnica oz. knjižničar se mora aktivno vključevati v delo šole, iskati načine, kako knjižnično gradivo in knjižnične vsebine približati uporabnikom.

Projekti, povezani z bralno pismenostjo, so bili že v preteklosti prisotni v našem šolstvu, pa vendar projekt OBJEM uvaja nekaj novosti. Med drugim daje vlogi šolske knjižnice še večji pomen pri samem vzgojno-izobraževalnem delu, ki pa tudi zdaj ni zanemarljiva. Šolska knjižnica oz. knjižničar se mora aktivno vključevati v delo šole, iskati načine, kako knjižnično gradivo in knjižnične vsebine približati uporabnikom. Učenci/dijaki tako spoznajo, da je knjižnica pomemben prostor, kjer najdejo mnoge ustrezne informacije. V poplavi različnih medijev je pomembno, da učence navajamo na kritično presojanje informacij, da se zavejo, da ni »vse sveto«, kar najdejo na družbenih omrežjih in svetovnem spletu.

V poplavi različnih medijev je pomembno, da učence navajamo na kritično presojanje informacij, da se zavejo, da ni »vse sveto«, kar najdejo na družbenih omrežjih in svetovnem spletu.

V okviru projekta je bil pripravljen tudi osnutek posodobljenega modela šolske knjižnice, ki s sedmimi med seboj povezanimi elementi pokaže pot za izboljšave in nadaljnje delo.

Ti elementi so:

1. Dobri pogoji delovanje: financiranje, gradivo, prostor, oprema in tehnologija
2. Kompetenten knjižničar: bibliotekar, pedagoške in splošne kompetence in vrednote
3. Strategija razvoja: strateški načrt, ki izhaja iz trenutnega stanja
4. Prisotnost v zavesti deležnikov, pomembnost, nepogrešljivost: knjižnica se aktivno in dinamično vključuje v življenje in delo šole
5. Aktivnost in dostopnost: odprtost med poukom, pred poukom in po njem, fizična dostopnost
6. Vključenost, integriranost: uporaba virov, gradiva, prostora, tehnologije, vključenost knjižničarja v aktivnosti na šoli
7. Nedvoumen in merljiv prispevek k znanju: prispevek k učenju, znanju, pismenosti, vrednotam, vzdušju.

(Šolska knjižnica kot središče branja in stičišče medpredmetnega povezovanja, 2022.)

Opisane elemente smo mnogi knjižničarji že prej vnašali v svoje delo in če smo imeli tudi podporo vodstva šole (kar na naši šoli imamo), je knjižnica res postala srce šole.

NAČRTOVANJE IN IZVEDBA UČNE URE

V okviru projekta smo implementacijske šole preizkušale primere dobrih praks, ki so jih v spletno učilnico SIO vlagali razvojni vzgojno-izobraževalni zavodi. Lahko smo uporabili celoten že pripravljen didaktični pristop ali pa le njegove delčke, saj se mora učitelj/knjižničar ozirati na svoje učence, na svoje gradivo in splošno klimo v šoli oz. je odvisen tudi od pripravljenosti timskega sodelovanja z nosilci predmetov.

Sama sem kot knjižničarka težko našla primere, kjer bi lahko preizkusila celoten didaktični pristop, zato sem pri pripravi svojega primera izbrala le delček ponujenega didaktičnega pristopa, ki sem ga prilagodila glede na svoje učence, založenost z gradivom in sodelovanje z učiteljem v oddelku, ki zastopa cilje predmetnega področja.

Za svojo hospitacijo sem izbrala ponujeno pripravo z naslovom *Živali se pripravljajo na zimo*, ki je bila izvedena v 2. razredu. Tema *živali* se mi je zdela zanimiva tudi za uporabo bodisi v 3. ali v 4. razredu, ko se učenci učijo o živalih in o njih pripravljajo tudi govorne nastope.

Za motivacijo sem uporabila metodo VŽN-VEM (možganska nevihta). Zelo pomembna pa se mi je zdela tudi pojmovna shema, ki so jo učenci izpolnili ob koncu ure.

Učna ura je potekala drugače od predlagane, saj sem vanjo vključila tudi cilje knjižničnega informacijskega znanja.

Načrtovanje učne ure je kar precej časa zorelo v moji glavi, preden sem načrt zapisala na papir.

Dogovorila sem se z učiteljem v 4. razredu in temo povezala s cilji knjižničnega informacijskega znanja.

V ciljih knjižničnega informacijskega znanja za 4. razred med operativnimi cilji preberemo, da naj bi učenec spoznal temeljna izhodišča za ureditev gradiva po strokah, spoznal poljudnoznanstveno gradivo s postavitvijo, se navajal na spoznavanje primerne strokovne literature in postavitev po strokah ter ločil zvrsti gradiva.

Pri učni uri so tako učenci spoznavali razlike med leposlovnim in poučnim gradivom ter ta gradiva iskali v šolski knjižnici.

Naslov učne ure: **Živali v leposlovnem in poučnem gradivu**

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika lahko preberemo, da leposlovje zajema literarna dela z umetniško, estetsko vrednostjo. Leposlovje so torej tista književna dela, ki uresničujejo umetniški namen. Gre torej za področje umetnosti, pri kateri je jezik izrazno sredstvo.

Na drugi strani pa je poljudnoznanstveno gradivo, kjer je jezik uporabljen samo kot sredstvo za podajanje strokovnih in podobnih vsebin. Pri poljudnoznanstvenih gradivih gre za enciklopedije, slovarje, atlase, v njih pa so predstavljeni večkrat preverjeni relevantni podatki.

Mlajši učenci včasih ne ločijo med leposlovnim in poučnim gradivom, zato se je treba o tem pogovarjati in razložiti razlike med zvrstema.

Osnovnošolci, ki obiskujejo knjižnico, po obeh zvrsteh po mojem mnenju enakovredno posegajo. Leposlovno gradivo berejo za bralno značko in v prostem času, medtem ko strokovno in poučno gradivo izbirajo zaradi osebnega interesa, pri pripravi govornega nastopa, miselnega vzorca ali za potrebe pouka.

Mlajši učenci včasih ne ločijo med leposlovnim in poučnim gradivom, zato se je treba o tem pogovarjati in razložiti razlike med zvrstema.

POTEK UČNE URE

Za motivacijo sem uporabila metodo **VŽN-VEM (možganska nevihta)**. Na tablo sem napisala naslov teme *Leposlovno in poučno gradivo*. Učence sem povprašala, na kaj ob besedni zvezi pomislijo oz. kaj o tej temi že vedo. Vsakemu sem razdelila več listkov in jim podala navodilo, naj svoje misli zapišejo na listek.

Ko so končali z zapisovanjem, so pristopili k tabli in listke pritrdili okrog naslova. Skupaj smo prebrali zapisano in se pogovorili o idejah, ki so jih zapisali.

Učenci so imeli največ težav z izrazom leposlovno gradivo, saj je to beseda, ki so jo večinoma slišali prvič. Ob besedi so najprej pomislili na lepe knjige z lepimi zgodbami in besedami. Besedna zveza poučne knjige je bila lažja, saj so že iz besede razbrali, da gre za knjige, iz katerih se nekaj naučijo.

V nadaljevanju sem jih razdelila v pet heterogenih skupin s pomočjo petih sestavljank. Vsak izmed njih je vlekel delček sestavljanke, poiskal sošolce, ki so imeli delček iste sestavljanke, in tako so sestavili sličico živali, ki jo bodo preučevali v skupini.

Slika 1: Primer sestavljanke

Učenci so v skupinah raziskovali veliko uharico, risa, polha, mravljo in veverico.

Vsaka skupina je prejela svoj UL z besedilom in nalogami (1. skupina UL 1; 2. skupina UL 2; 3. skupina UL 3; 4. skupina UL 4; 5 skupila UL 5). Vodja skupine je članom razdelil učne liste.

Učencem podam svoja pričakovanje glede njihovega dela, kako želim, da se učijo, in kaj želim, da se naučijo. Skupaj ponovimo, kako uspešno delati v skupini.

Člani so vsak zase prebrali naloge in se pogovorili o odgovorih.

Ko so vse skupine zaključile z delom, smo skupaj pogledali odgovore in sočasno izpolnili pojmovno shemo, ki je visela na tabli.

V knjižnici poišči knjigo z naslovom **Veveriček posebne sorte** pisateljice Svetlane Makarovič. Označena je z rdečo nalepko. Pod katero črko jo boš našel?

_____

Preberi besedilo od 2 do 5 strani.

Zapiši, katera velika novica se je zgodila v gozdu.

_____
_____
_____

Kdo vse se je razveselil dogodka?

_____
_____

Slika 2: Primer naloge

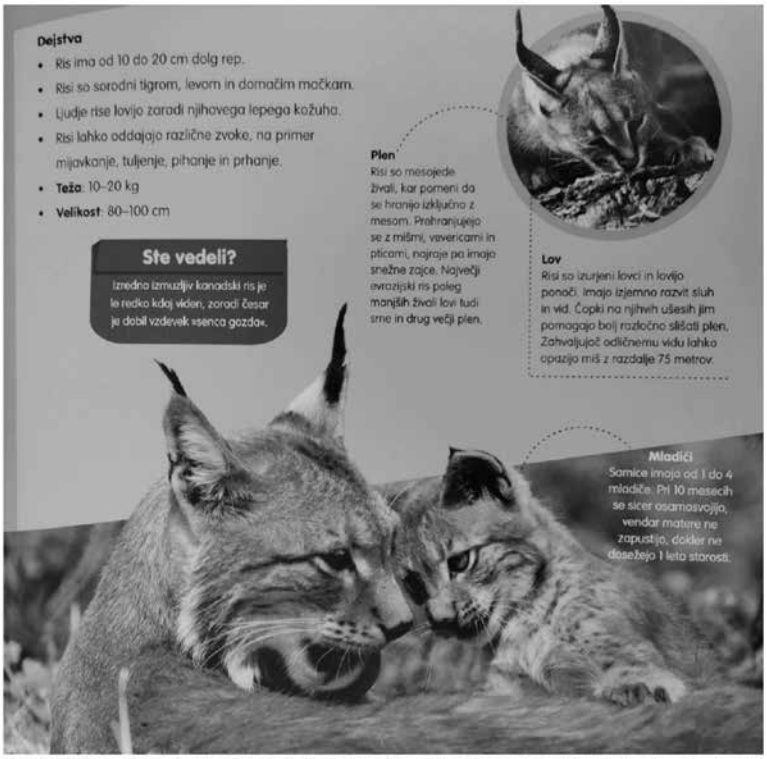

Dejstva

- Ris ima od 10 do 20 cm dolg rep.
- Risi so sorodni tigrom, levom in domačim mačkam.
- Ljudje rise lovijo zaradi njihovega lepega kožuha.
- Risi lahko oddajajo različne zvoke, na primer mijavkanje, tuljenje, pihanje in prhanje.
- **Teža**: 10–20 kg
- **Velikost**: 80–100 cm

Ste vedeli?

Izredno izmuzljiv kanadski ris je le redko kdaj viden, zaradi česar je dobil vzdevek »senca gozda«.

Plen

Risi so mesojede živali, kar pomeni da se hranijo izključno z mesom. Prehranjujejo se z mišmi, vevericami in ptičami, najraje pa imajo snežne zajce. Največji evrazijski ris poleg manjših živali lovi tudi srne in drug večji plen.

Lov

Risi so izurjeni lovci in lovijo ponoči. Imajo izjemno razvit sluh in vid. Čopki na njihvih ušesih jim pomagajo boij razločno slišati plen. Zahvaljujoč odličnemu vidu lahko opazijo miš z razdalje 75 metrov.

Mladiči

Samice imajo od 1 do 4 mladiče. Pri 10 mesecih se sicer osamosvojijo, vendar matere ne zapustijo, dokler ne dosežejo 1 leto starosti.

Preberi besedilo. Kaj misliš, iz katerega vira je vzet odlomek? **Iz leposlovnega ali poučnega?**

Odgovor utemelji. _____

Si v odstavku izvedel kaj novega o risu? Zapiši eno zanimivost.

_____

Zakaj imajo risi čopke ne ušesih? _____

Slika 3: Primer naloge

Slika 4: Reševanje nalog

Z učenci smo iskali podobnosti in razlike med zapisi o živalih v poučnem gradivu in leposlovnem gradivu ter delali primerjavo.

V zaključku ure smo se pogovorili, kaj so se novega naučili. Skupaj smo povzeli vsebino učnega sklopa.

SKLEP

Prepričana sem, da je projekt OBJEM odlično opolnomočil tako učence kot učitelja in seveda tudi knjižničarko.

Z izvedbo ure sem zadovoljna, saj so bili uresničeni vsi cilji, ki sem jih zastavila pri načrtovanju ure. Učenci so bili vso uro aktivni.

Sliki 5 in 6: Iskanje gradiva v knjižnici

Slika 7: Pojmovna shema na tabli

Navdušeno so iskali gradivo v šolski knjižnici, si med seboj pomagali, se dopolnjevali ali pa me spraševali za nasvet. Ker ima knjižnica prosti pristop do gradiva, razvrstitev pa učenci že dobro poznajo, so knjige tudi hitreje našli. Učenci radi brskajo po knjižnici, radi so »knjižničarji«, ko sošolcem »svetujejo« in jim pomagajo pri iskanju gradiva.

Šolska knjižnica je prava zakladnica znanja in ob timskem načrtovanju in sodelovanju predmetnega učitelja in knjižničarja lahko v polnosti zaživi in popestri vsakdanje učenje, hkrati pa se učenci učijo ločiti dobre od slabih informacij. ●

Viri in literatura

Makarovič, S. (1994). *Veveriček posebne sorte.* Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije, Sončkov klub.

Najnevarnejše živali sveta (2018). Epistola.

Spodbujanje razvoja pismenosti v vrtcu in šoli : bralna, matematična in finančna pismenost. (2022). Zavod RS za šolstvo.

Šolska knjižnica kot središče branja in stičišče medpredmetnega povezovanja (2022). https://www.zrss.si/pdf/Solska_knjiznica_kot_sredisce_branja_in_sticisce_medpredmetnega_povezovanja.pdf

Veveriček posebne sorte. https://sl.wikipedia.org/wiki/Veveri%C4%8Dek_posebne_sorte

Mauhar, M. (2016). Polh (glis glis) v Gorskem kotarju. http://www.digitalna-knjiznica.bf.uni-lj.si/gozdarstvo/vs_mauhar_mladen.pdf

KATJA BREZOVNIK, univ. dipl. um. zgod., zaposlena na Osnovni šoli Vransko Tabor
Naslov: Osnovna šola Vransko Tabor, Vransko 23, 3305 Vransko
E-naslov: katja.brezovnik@guest.arnes.si

Digitalni arhiv člankov iz revij ZRSŠ

Arhiv člankov iz revij

Posamezne članke iz revij, ki jih izdaja ZRSŠ, lahko poiščete v spodnjem iskalniku. Želimo vam prijetno branje.

Več o posameznih revijah najdete tukaj.

Iskanje po člankih (naslov, avtor, ključne besede ...) | Pošlji

prek 1500 strokovnih in znanstvenih člankov

V bogati zakladnici člankov enajstih strokovnih revij ZRSŠ lahko s preprostim iskalnikom poiščete članke z izbrano vsebino in jih takoj berete ali pa PDF-je člankov prenesete v svoj računalnik.

Arhiv člankov

Pojdite nazaj na celoten arhiv člankov.

medvrstniško nasilje | Pošlji

Rezultati za: medvrstniško nasilje

Nasilje v razredu – kaj pa varno in spodbudno okolje? PDF
Članek iz: Vzgoja in izobraževanje 5/2018 • Avtorji: mag. Mojca Pušnik • Ključne besede: medvrstniško nasilje, razredna klima, varno in spodbudno učno okolje

Razredna klima kot varovalni dejavnik medvrstniškega nasilja v šoli PDF
Članek iz: Vzgoja in izobraževanje 5/2018 • Avtorji: mag. Ingrid Klemenčič • Ključne besede: medvrstniško nasilje, razredna klima, varno in spodbudno učno okolje

Otroški parlamenti® o varnem in spodbudnem učnem okolju PDF
Članek iz: Vzgoja in izobraževanje 5/2018 • Avtorji: Marko Rengeo • Ključne besede: medvrstniško nasilje, varno in spodbudno učno okolje, otroški parlament, participacija otrok in mladih

Strategije za vključevanje socialno zavrnjenega učenca v skupino vrstnikov PDF
Članek iz: Vzgoja in izobraževanje 3-4/2018 • Avtorji: mag. Zlatka Gazvoda • Ključne besede: medvrstniško nasilje, socialna vključenost, socialni pedagog, spodbujanje socialne vključenosti učencev

Arhiv člankov

Pojdite nazaj na celoten arhiv člankov.

pedagoško vodenje | Pošlji

Rezultati za: pedagoško vodenje

Pedagoško vodenje razrednikov s poudarkom na uvajanju nekaterih elementov varnega in spodbudnega učnega okolja ter s povezovalnim sodelovanjem s starši PDF
Članek iz: Vodenje v vzgoji in izobraževanju 3/2022 • Avtorji: Alica Prinčič Röhler, dr. Milena Kerndl • Ključne besede: pedagoško vodenje, razrednik, varno in spodbudno učno okolje

Izhodišča za pedagoško vodenje v inkluzivni šoli PDF
Članek iz: Vodenje v vzgoji in izobraževanju 3/2022 • Avtorji: dr. Natalija Vovk Ornik, Miriam Stanonik • Ključne besede: otroci s posebnimi potrebami, inkluzivna kultura, pedagoško vodenje

Pedagoško vodenje za spodbujanje učenja v učečih se skupnostih PDF
Članek iz: Vodenje v vzgoji in izobraževanju 3/2022 • Avtorji: mag. Andreja Čuk • Ključne besede: učeča se skupnost, sodelovalna kultura, profesionalni razvoj, učenje drug od drugega

Arhiv člankov

Pojdite nazaj na celoten arhiv člankov.

digitalno državljanstvo | Pošlji

Rezultati za: digitalno državljanstvo

Razvijanje digitalnega državljanstva na razredni :
Članek iz: Razredni pouk (3/2021) • Avtorji: Mojca Dolinar • Klj
besede: izobraževanje za digitalno državljanstvo na razredni st
spletu, pravice na spletu, dobro počutje na spletu, metode in st
digitalnega državljanstva

Arhiv člankov

Pojdite nazaj na celoten arhiv člankov.

branje | Pošlji

Rezultati za: branje

Kako spodbuditi dijake k branju in razmišljanju ob literarnih delih? PDF
Članek iz: Vzgoja in izobraževanje 6/2018 • Avtorji: Lijana Hanc Krapec • Ključne besede: dijaki, branje, literarna dela, projektni dan

www.zrss.si/arhiv-clankov

Milovan Milunič

Prireditev ob 10-letnici izvajanja projekta Branje ne pozna meja/Čitanje ne poznaje granice

Slovenska učenka v vlogi hrvaške pisateljice Ivane Brlić Mažuranić

V Sisku smo 21. aprila obeležili deseto obletnico izvajanja meddržavnega projekta Branje ne pozna meja/Čitanje ne poznaje granice. Projekt poteka v knjižnicah slovenskih in hrvaških osnovnih šol. V šol. letu 2022/2023 sodeluje že 92 šol, več kot 2500 učencev, 138 učiteljev in 92 knjižničarjev.

Nosilca projekta sta Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in Hrvaško knjižničarsko društvo. Zasnovali sta ga knjižničarki Mirjana Čubaković z OŠ Budaševo-Topolac-Gušče pri Sisku in zdaj že upokojena knjižničarka Mirjam Dolinar Klavž z OŠ bratov Polančičev v Mariboru. Po njeni upokojitvi je vodenje projekta prevzela Leonida Babič, knjižničarka na OŠ Starše.

Številni gostje so bili deležni bogatega kulturnega programa v Domu INA Rafinerije v Sisku. V svečanem programu

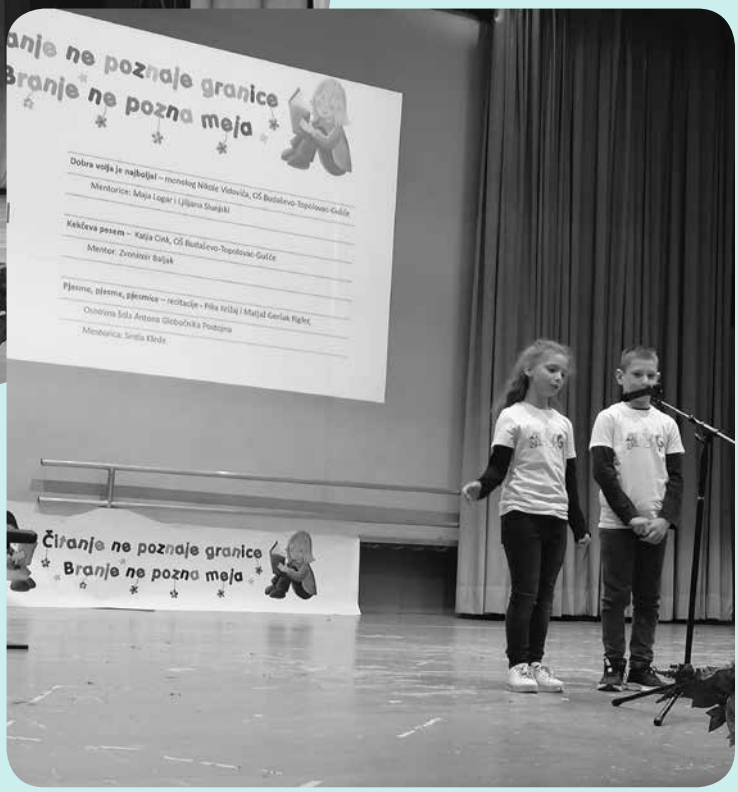

Sodelovali so tudi učenci nižjih razredov.

Pobudnice in mentorice projekta: Kora Čeh, Mirjam Klavž Dolinar, Mirjana Čubaković in Leonida Babič

ob tej pomembni obletnici so sodelovali učenci hrvaških in slovenskih šol, njihovi mentorji, učitelji in knjižničarji, ravnatelji šol, književniki, založniki, predstavniki ministrstva, lokalne samouprave, veleposlaništva RS na Hrvaškem, javnih agencij in knjižničarskih društev.

Slovenski učenci so za prireditev pripravili uprizoritve besedil hrvaških avtorjev, hrvaški učenci pa so pripravili uprizoritve slovenskih besedil.

Po uvodnih pozdravih in nagovorih uglednih gostov so učenci slovenskih in hrvaških šol izvedli bogat kulturno-umetniški program. Sledila je okrogla miza »Naj branje ne pozna meja«, na kateri so sodelovali predstavniki državnih institucij, založniki, avtorji in drugi.

Učenci so obiskali Mestni muzej Sisak, kjer so za njih organizirali delavnice, nato pa še otroški oddelek Narodne knjižnice »Vlado Gotovac« Sisak. Gosti prireditve pa smo imeli kratek ogled mesta.

Obeležena obletnica je bila izjemno dobro pripravljena.

To srečanje je pobuda tudi drugim šolam, da se pridružijo projektu, ki resnično spodbuja branje in promovira knjigo ter širi mednarodno sodelovanje in narodno identiteto. Želimo, da bi se projekt nadaljeval in navduševal še prihodnje generacije učencev na obeh straneh meje. ●

Romana Fekonja

Konferenca COBISS 2022

Začetek konference – kulturni program z Ditko

IZUM že vrsto let organizira mednarodne konference COBISS, ki omogočajo strokovno srečevanje knjižničarjev in informatikov v regiji ter izmenjavo znanja, mnenj in izkušenj med njimi. Konferenca COBISS 2022 je bila že 23. po vrsti, potekala pa je 19. in 20. oktobra tako v živo kot prek platforme Zoom pod sloganom Skupaj krepimo zaupanje v znanost in razvoj. V dveh dneh se je odvilo 24 predavanj, ki jih je spremljalo več kot 600 udeležencev iz 12 držav.

Konferenca je prinesla nova spoznanja in vpogled v prakso knjižnic, ki so vključene v mrežo COBISS.NET. Najbolj uporabne za prakso so bile predstavljene novosti v določenih segmentih programske opreme in pogled naprej, kaj se nam obeta v razvoju programske opreme, za katero skrbi IZUM (COBISS, SICRIS).

Konferenca COBISS je postregla z več zanimivimi temami z različnih področij znanosti, od knjižničarstva do razvoja znanosti, odprla je vprašanja s področja podpore odprti znanosti in o pomenu odgovornega ravnanja z raziskovalnimi podatki. Slišali smo tudi, kaj počnejo OSIC-i in kakšne so novosti v SICRIS-u in aplikacijah COBISS. Poleg tega so bile prikazane aktivnosti, ki so usmerjene v razvoj in širjenje uporabe produktov sistema COBISS.

Kot vedno zanimiva konferenca, na kateri je bilo po daljšem času omogočeno mreženje, širjenje znanstev in izmenjava mnenj tudi v neformalnem druženju v odmorih.

Mag. Mateja Drnovšek Zvonar

Od poučevanja k učenju s formativnim spremljanjem in študijska srečanja

Konec avgusta 2022 je ZRSŠ organiziral študijske skupine in konferenco Od poučevanja k učenju s formativnim spremljanjem. Konferenca je štela kot drugi del študijskih srečanj.

Od 22. do 29. avgusta 2022 se je po različnih krajih Slovenije odvilo kar 5 osnovnošolskih študijskih srečanj: v Kozini, Mariboru, Pragerskem, Krškem in Ljubljani in eno srednješolsko srečanje v Ljubljani. Na njih je v prvem delu Romana Fekonja predstavila Posodobljeni model šolske knjižnice (projekt OBJEM), v druge delu pa so potekale predstavitve dobre prakse na temo formativnega spremljanja iz projekta RNUUO. Za srednje šole je primer dobre prakse predstavila Jelka Kosi. V Kozini sta primera predstavili Gabriela B. Blokar (Janez Vajkard Valvasor, Slava Vojvodine Kranjske) in Daša Rebec (Kako je nastala Slovenija). V Mariboru sta svoje delo v projektu predstavila Leonida Babič (Franček) in Nenad Dolgov. V Pragerskem smo lahko poslušali predstavitve Mateje Karneža (Delo z viri) ter Katje Atelšek (Spodbujanje branja z delom v skupinah) in v Krškem predstavitev Tinke Fric (Bonton). V Ljubljani so se nam predstavile tri sodelavke, in sicer Miriam Svete, Barbara Tušek ter Štefka Zore.

V Krškem smo si ogledali tudi Valvasorjevo knjižnico

Konferenca je potekala v Cankarjevem domu. V dopoldanskem delu je številne prisotne razveselil kulturni del – nastop Gipsy kvinteta Gimnazije Celje - Center. Sledila so številna predavanja. Najbolj sta izstopali dve tuji predavanji. Prvo je bilo predavanje Kako povezati formativno spremljanje z ocenjevanjem profesorja Gordona Stobarta z Univerze v Londonu, drugo pa je bilo predavanje profesorja Dylana Wiliama, prav tako z Univerze v Londonu: Zakaj naj bo formativno spremljanje prioriteta vsakega vzgojno-izobraževalnega zavoda?

Dragocenosti v kapucinski knjižnici (Valvasorjeva knjižnica Krško)

V popoldanskem delu so se predstavitve dobre prakse preselila na vzporedne steze. Bilo jih je kar dvanajst in tudi knjižničarstvo je imelo svojo stezo. Predstavljeni so bili trije primeri dobre prakse formativnega spremljanja: Lučka Palir (OŠ Lesično) – Raznoliki dokazi procesa učenja, Marta Gorjup (OŠ Karla Destovnika - Kajuha, Ljubljana) – Dokazi procesa učenja v šolski knjižnici in Mateja Drnovšek Zvonar (OŠ Polje, Ljubljana) – Formativno spremljanje učencev zadnje triade v šolski knjižnici.

Tina Pajnik

X. znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju 2023

Integriteta v vzgoji in izobraževanju – izhodišče za pravičnost in vključenost

Sedmega in osmega marca 2023 je v Kongresnem centru Portus v Portorožu potekal deseti znanstveni posvet Vodenje v vzgoji in izobraževanju. Rdeča nit letošnjega posveta Šole za ravnatelje je bila integriteta. Predsednik Komisije za preprečevanje korupcije, dr. Robert Šumi, je v torkovem plenarnem delu predstavil pomen etičnega vodenja in integritete kot celovitosti, pravičnosti, poštenosti, odgovornosti, profesionalnosti in skladnosti misli, besed in delovanja v okviru veljavnih norm in veljavnega prava. Opozoril je na pomen vzgoje in izobraževanja, ki ima možnost skozi vzgojno-izobraževalne procese krepiti integriteto posameznika in s tem krepiti tudi družbo. V sekcijah se je zvrstilo osemintrideset referatov, na katerih so bili predstavljeni primeri dobre prakse, raziskave v šolskem prostoru in raznolika izhodišča za vzpostavljanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa v šolah v povezavi z integriteto vseh deležnikov. Vsebine so naslavljale ravnatelje, pomočnike ravnateljev, strokovne delavce, raziskovalce in so spodbujale diskusijo med udeleženci. V sredinem plenarnem predavanju je dr. Polona Pičman Štefančič predstavila izzive in vpetost umetne inteligence v družbeni kontekst. Osvetlila je vprašanja avtorskih pravic in drugih dilem, ki se porajajo ob uporabi umetne inteligence. Poslušalci so imeli možnost podrobneje spoznati inteligentni sistem ChatGPT.

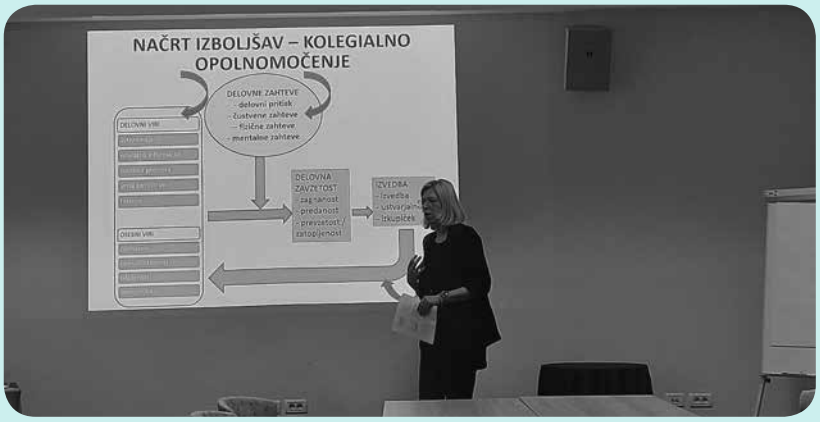

Zbornik konference je na voljo v Digitalni bralnici ZRSŠ https://www.zrss.si/pdf/posvet_vvi_2023.pdf

Več o posvetu si lahko preberete na povezavi Šole za ravnatelje https://solazaravnatelje.si/index.php/dejavnosti/srecanja-in-posveti-2/znanstveni-posvet-vodenje-v-izobrazevanju

Lavra Tinta

Berite to poletje z nami: projekta Poletavci – poletni bralci in NajPoletavci

»Pol ure branja na dan prežene dolgčas stran« je slogan, s katerim spodbujamo poletavce, otroke od sedmega do dvanajstega leta, k 30-dnevnemu polurnemu branju med poletnimi počitnicami. Prebrano beležijo v bralni seznam, kar s podpisom potrdijo njihovi starši ali katera druga odrasla oseba. Bralni seznam lahko dobijo v sodelujočih knjižnicah ali na spletni strani www.poletavci.si.

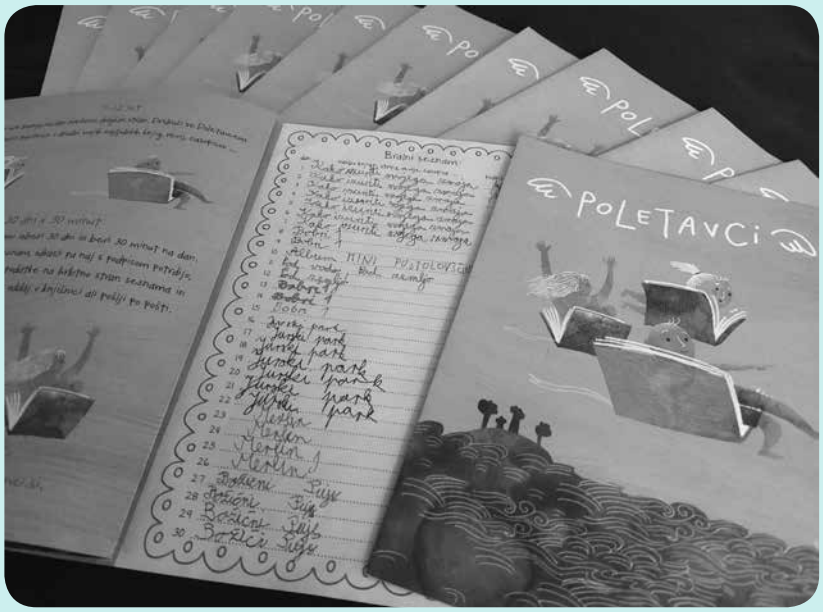

Slika 1: Bralni seznami za poletavce

Najpoletavci, mladi od trinajstega do šestnajstega leta, preberejo tri knjige in prek spletne strani www.najpoletavci.si oddajo svoje mnenje o prebranem.

Glavni cilji obeh projektov so spodbujanje bralnih navad v času poletnih počitnic, izboljšanje bralnih veščin pri začetnikih v branju in pri samostojnih bralcih ter obiskovanje knjižnic med počitnicami.

Sodelujoči si gradivo za branje izbirajo samostojno, ideje za branje lahko poiščejo tudi v vsakoletnem Priročniku za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki predstavlja kakovost produkcije slovenskih knjig za otroke in mladino. Izdaja ga Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo.

Projekta se vsako leto začneta 10. junija in trajata do 10. septembra.

Pred dvanajstimi leti smo projekt Poletavci začeli samostojno, v letošnjo 13. sezono Poletavcev in 9. sezono NajPoletavcev pa vstopa skupaj 19 knjižnic – Mestna knjižnica Ljubljana kot koordinatorka projektov, Cankarjeva knjižnica Vrhnika, Knjižnica A. T. Linharta Radovljica, Knjižnica Brežice, Knjižnica Črnomelj, Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič, Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica, Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica, Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik, Knjižnica Litija, Knjižnica Logatec, Knjižnica Medvode, Knjižnica Miklova hiša Ribnica, Knjižnica Šentjur, Lavričeva knjižnica Ajdovščina, Ljudska knjižnica Metlika in Občinska knjižnica Jesenice. Letos sta se nam pridružili še Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica in Slovenska študijska knjižnica Celovec.

Pomembno vlogo pri izvedbi projektov imajo tudi učitelji dopolnilnega pouka slovenščine v tujini (Avstrija, Bosna in Hercegovina, Italija, Lihtenštajn, Nemčija in Švica), ki svoje učence povabijo k sodelovanju in predstavljajo tudi vez med njimi in nami. Prav tako so pomembni šolski knjižničarji, ki v okoljih, kjer splošne knjižnice še niso vključene v projekta, poskrbijo, da lahko učenci sodelujejo v obeh projektih. In ne nazadnje vsekakor tudi donatorji – brez njih marsikaj ne bi bilo mogoče.

Slika 2: Promocijsko gradivo za najpoletavce

Mestna knjižnica Ljubljana skrbi za redno obveščanje vseh kontaktnih oseb iz knjižnic, urejanje administrativnih zadev, podporo in svetovanje pred in tekom trajanja projektov. Trudimo se prilagajati in odzivati na pobude, predloge in ideje sodelujočih knjižnic, kljub temu da se potrebe vsake knjižnice razlikujejo glede na lokalno okolje, naloge pri izvedbi obeh projektov in notranje delovanje vsake posamezne knjižnice. Skrbimo za skupno promocijo in pripravo promocijskega gradiva, priskrbimo glavne nagrade za poletavce in najpoletavce.

Sodelujoče knjižnice poskrbijo za promocijo v lokalnem okolju in organizirajo zaključne prireditve, če se le da na prostem, na katere povabijo vse sodelujoče mlade bralce. Prireditve so namenjene druženju poletavcev in najpoletavcev, njihovih prijateljev, staršev in drugih sorodnikov. Izkazalo se je, da so več kot odličen način zaključitve poletnega branja, saj so bile vse zelo dobro obiskane, vzdušje je bilo prekrasno, odzivi in pobude za naprej pa so zelo vzpodbudni. Na zaključnih prireditvah se podelijo priznanja in majice. Priznanje lahko bralci po predhodnem dogovoru z mentorjem uveljavijo kot eno prebrano knjigo za Bralno značko. Na koncu pripravijo sodelujoče knjižnice še zaključno poročilo projektov.

V zadnjih dvanajstih letih, odkar traja projekt Poletavci, je med poletnimi počitnicami bralo **20.223** poletavcev. V osmih letih smo med

Slika 3: Zaključna prieditev Mestne knjižnice Ljubljana 2022

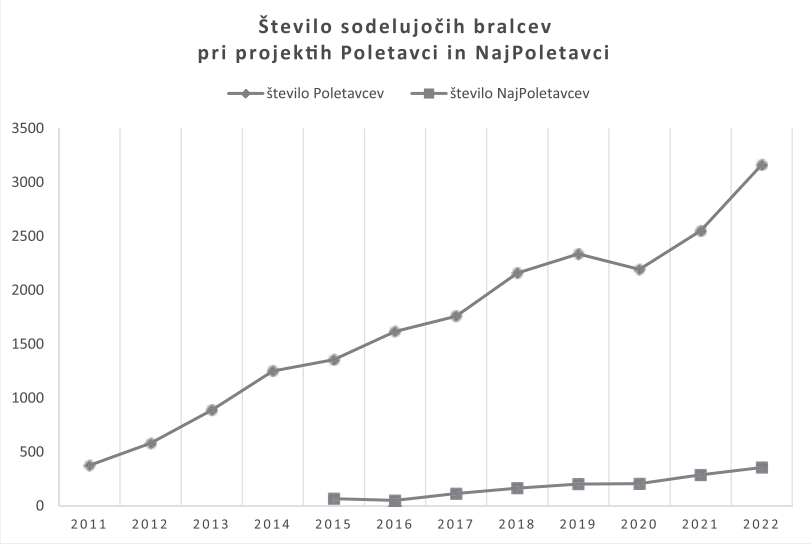

Slika 4: Število sodelujočih bralcev pri projektih Poletavci in NajPoletavci po letih trajanja projektov

Preglednica 1: Število poletavcev po letih trajanja projekta

Število Poletavcev												
knjižnica	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cankarjeva knjižnica Vrhnika	/	29	61	85	86	91	120	100	107	95	88	104
K. A. T. Linharta Radovljica	/	/	/	150	133	171	176	187	177	153	149	189
Knjižnica Brežice	/	/	/	/	/	/	/	41	84	55	127	108
Knjižnica Črnomelj	/	/	/	/	/	/	9	8	29	34	31	34
K. dr. Toneta Pretnarja Tržič	/	/	/	/	/	/	77	119	44	52	58	116
K. Josipa Vošnjaka Slov. Bistrica	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	162	217
K. Jožeta Udoviča Cerknica	/	/	/	/	/	/	/	49	102	206	190	221
K. F. Balantiča Kamnik	/	/	/	/	/	/	/	61	84	72	93	126
Knjižnica Litija	/	36	38	72	71	71	57	77	74	112	54	68
Knjižnica Logatec	/	40	59	77	85	111	111	137	121	99	120	163
Knjižnica Medvode	/	39	64	84	67	85	66	72	93	82	87	101
K. Miklova hiša Ribnica	/	/	/	/	76	87	120	157	163	164	150	210
Knjižnica Šentjur	/	/	/	/	/	99	100	105	107	96	101	120
Lavričeva k. Ajdovščina	/	/	/	/	/	174	221	266	289	289	296	291
Ljudska knjižnica Metlika	/	/	/	/	/	/	28	48	53	43	32	36
Mestna knjižnica Ljubljana	375	436	666	782	838	728	673	732	736	593	787	1017
Občinska knjižnica Jesenice	/	/	/	/	/	/	/	/	72	47	25	42
skupaj	375	580	888	1250	1356	1617	1758	2159	2335	2192	2550	3163

Preglednica 2: Število najpoletavcev po letih trajanja projekta

Število NajPoletavcev								
knjižnica	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cankarjeva knjižnica Vrhnika	/	/	21	20	15	19	22	25
K. A. T. Linharta Radovljica	/	/	19	16	19	14	22	22
Knjižnica Brežice	/	/	/	/	/	2	9	18
Knjižnica Črnomelj	/	/	/	/	/	/	/	/
K. dr. Toneta Pretnarja Tržič	/	/	/	/	/	/	8	16
K. Josipa Vošnjaka Slov. Bistrica	/	/	/	/	/	/	/	1
K. Jožeta Udoviča Cerknica	/	/	/	/	/	/	31	40
K. F. Balantiča Kamnik	/	/	/	/	10	8	18	20
Knjižnica Litija	/	/	5	13	16	17	10	14
Knjižnica Logatec	/	/	5	8	12	25	29	32
Knjižnica Medvode	/	/	8	7	11	11	11	15
K. Miklova hiša Ribnica	/	/	/	/	/	/	14	12
Knjižnica Šentjur	/	/	/	/	/	/	/	/
Lavričeva k. Ajdovščina	/	/	/	20	20	18	28	32
Ljudska knjižnica Metlika	/	/	/	/	/	/	9	6
Mestna knjižnica Ljubljana	67	50	56	81	100	91	75	101
Občinska knjižnica Jesenice	/	/	/	/	/	/	1	2
skupaj	67	50	114	165	203	205	287	356

najpoletavce prišteli **1447** mladih bralcev. Skupaj smo tako zabeležili **21.670** vseh poletnih bralcev.

Na sliki 4 lahko vidimo, da se število sodelujočih bralcev vsako leto povečuje, izjema je bilo le leto 2020, ko smo zaznali padec števila poletavcev, ki pa ga lahko pripišemo razmeram v času epidemije.

V Preglednicah 1 in 2 lahko vidimo, kako so se knjižnice postopoma pridruževale našima projektoma, število sodelujočih po letih po posameznih knjižnicah ter skupno število sodelujočih.

Da projekta tako dobro živita med otroki in mladimi, se lahko zahvalimo predvsem vsakemu knjižničarju v vseh sodelujočih splošnih knjižnicah ter šolskim knjižničarjem in pedagogom za vso podporo in sodelovanje pri spodbujanju otrok k branju. Veliko nas je, ki se trudimo in širimo navdušenje nad knjigami in branjem. In vsako leto je tudi več poletavcev in najpoletavcev. Glede na to da smo lani presegli številko 21 tisoč, lahko letos pridemo do 22 tisoč?

Vabimo vas, da nam pomagate spodbuditi in navdušiti otroke ter mlade, da tudi letošnje poletje preživijo v družbi dobrih knjig.

LAVRA TINTA, univ. dipl. bibliotekarka, zaposlena na Centru za koordinacijo storitev v Mestni knjižnici Ljubljana
Naslov: Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova ulica 2, Ljubljana
E-naslov: lavra.tinta@mklj.si

REFERENČNI OKVIRI KOMPETENC

Digitalna bralnica ZRSŠ

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Vse štiri publikacije lahko brezplačno prebirate v digitalni bralnici ZRSŠ.

https: //www.zrss.si/digitalna-bralnica/referencni-okviri-kompetenc/

Maja Praprotnik

Pikin literarni stripovski natečaj: Pika Nogavička potuje s časovnim strojem

Mesto Velenje vsako leto septembra obišče navihana rdečelasa deklica Pika. „Veliki ljudje nimajo nikoli nič prijetnega, imajo pa cel kup dolgočasnega dela in smešne obleke in kurje oči in komunalne davke ...“ pravi Pika Nogavička iz številnih knjig švedske pisateljice Astrid Lindgren. Lik Pike Nogavičke je k nam z zbirateljsko strastjo prinesel Marjan Marinšek že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Leta 1990 se je odvil, takrat še enodnevni, 1. Pikin festival.

V letu 2023 bo potekal že 34. Pikin festival in njegova letošnja tema je Pika in časovni stroj, kar pomeni, da bomo potovali naprej in nazaj, levo in desno, se vrteli kot v pralnem stroju, pristali nekje v preteklosti in prvi uzrli trenutke prihodnosti. Čas bomo postavili na glavo in ga krojili po naših pravilih.

Septembra tudi v malo drugačni luči zaživi naša Knjižnica Velenje. Poleg vse okrasitve v duhu Pike Nogavičke izpostavimo tudi knjige z navihano tematiko. In prav v naši knjižnici vse leto poteka Pikina bralna značka, s katero zaključimo prav na festivalu, kjer vsi Pikini bralci prejmejo spominski Pikin gumb.

V sodelovanju s Festivalom Velenje razpisujemo zanimiv natečaj z naslovom Pika potuje s časovnim strojem. Pikini ustvarjalci vabljeni k ustvarjanju čisto svojega stripa. K ustvarjanju vabimo vse osnovnošolce iz Slovenije, od 1. do 9. razreda. Pri ustvarjanju stripa dopuščamo zelo odpre roke vsakemu posamezniku: lahko je krajši ali daljši, lahko je enostranski ali večstranski, lahko je v pokončnem ali ležečem formatu, lahko je črno-bel ali barven, lahko je v tiskani ali digitalni obliki, lahko je z besedilom ali brez, lahko ima enega ali več avtorjev, lahko je pikast na najbolj Pikin način. Otroci naj pustijo svoji domišljiji prosto pot in se zavrtijo s časovnim strojem.

Rok za oddajo izdelkov je 30. 8. 2023. Več o razpisnih pogojih si lahko preberete na spletni strani Knjižnice Velenje ali pa nam pišete na e-naslov: info@knjiznica-velenje.si.

Katja Klopčič Lavrenčič

Nagrada in priznanji Sončnica na rami

Konec maja 2023 je v ljubljanskem Etnografskem muzeju v organizaciji KUD Sodobnost International potekal **bralni seminar *Vesolje med vrsticami***. Skoraj 80 mentoric in mentorjev branja so navdušile odlične predavateljice, dr. Sabina Fras Popović, dr. Klaudija Šterman Ivančič, dr. Veronika Rot Gabrovec in dr. Barbara Pregelj, navdihnil jih je intervju s pisateljico Jano Bauer ter uprizoritev Gospodične Bazilike (Katje Povše), ki je nastala na podlagi slikanice *Kako objeti ježa* – zanjo je avtorica Jana Bauer letos prejela nagrado Kristine Brenkove.

Andreja Nagode Burger in Monika Javornik

Na pomladnem srečanju so s posebno nagrado ovenčali navdihujoče delo mentorjev branja. **Sončnico na rami**, nagrado za spodbujanje veselja do branja v vrednosti 1000 evrov, ki jo pri Sodobnosti podeljujejo mentoricam in mentorjem branja za njihovo izjemno angažiranost in domiselnost, so letos podelili osmič. Žirijo so sestavljale dr. Marijanca Ajša Vižintin, predsednica, Katja Klopčič Lavrenčič, članica, in Nika Mušič, članica. Žirijo je navdušilo, koliko izvrstnih in izvirnih idej mentorice in mentorji branja udejanjajo pri svojem poslanstvu. Posebej razveseljivo pa je dejstvo, da se navduševanje za branje pogosto ne ustavlja pri prvotni ciljni skupini, torej učencih in dijakih, temveč skuša segati dlje, od učencev in dijakov do njihovih staršev in učiteljev, neredko pa tudi v širše okolje.

Podelili so dve priznanji in nagrado – utemeljitve žirije povzemamo v nadaljevanju:

PRIZNANJE SONČNICA NA RAMI JE PREJELA

Andreja Nagode Burger, OŠ Komenda Moste, Komenda.

Andreja Nagode Burger je knjižničarka in učiteljica slovenščine na OŠ Komenda Moste, ki jo obiskuje 440 otrok. Zaposlena je v komendski enoti knjižnice, pod njenim vodstvom potekajo menjalnica knjig, branja z literati – s prenosi v živo! –, nagradne uganke in kvizi, praznične čajanke, vsako leto razglasijo naj bralce šole ter jih posebej nagradijo. Med šolskim letom sodelujejo v različnih bralnih projektih, s seznami in bralnimi izzivi pa jih knjižničarka motivira tudi za počitniško

branje. Vseh dejavnosti je preprosto preveč, da bi jih našteli, a ozrimo se še v izzivov polni »covidni« čas: Andreja Nagode Burger je takrat z učenci ohranjala stik prek virtualne knjižnice, med drugim je poskrbela za kopico izzivov za nadarjene učence, ustanovila je tudi bralno značko za zaposlene na osnovni šoli.

PRIZNANJE SONČNICA NA RAMI JE PREJELA

Ajda Lalić, OŠ Roje, Domžale.

Ajda Lalić je specialna in rehabilitacijska pedagoginja, ki je že desetletje zaposlena na Osnovni šoli Roje, šoli za otroke s posebnimi potrebami. Njen razred obiskuje sedem otrok in Ajda Lalić je v razredu oblikovala pravo knjižnico, saj je otrokom na voljo okoli 400 njenih knjig. Oblikovala je krožek branje z lutko – s pomočjo številnih lutk poustvarja zgodbe, ki jim otroci z motnjami v duševnem razvoju z veseljem prisluhnejo, sodelujejo pa tudi v projektih Naša mala knjižnica in Bralnice pod slamnikom. Svoje navdušenje Ajda Lalić deli tudi s širšo javnostjo – od leta 2020 piše knjižni blog Ajda naklada, ima tudi istoimenski podkast, kanal na YouTubu in profil na Instagramu, v rubriki Knjigozavri predstavlja kakovostna mladinska dela. 31. decembra lani se je zaključil njen projekt Abecebralnica, ki je imel več tisoč sledilcev.

NAGRADO SONČNICA NA RAMI JE PREJELA

Monika Javornik, OŠ Šmarje pri Jelšah, Šmarje pri Jelšah.

Monika Javornik je polno zaposlena kot knjižničarka. Na šoli, ki ima skoraj 1000 učencev in 6 podružnic, vseskozi poudarja povezovanje knjižnice s poukom, posebno pozornost pa namenja pravljicam – udeležila se je tečaja Kamišibaj na daljavo in pravljice tudi uprizarja, drugič svoje pripovedovanje popestri z lutkami. Učence k branju spodbuja s književnimi ugankami, posebno pozornost pri tem posveča učencem tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Njene aktivnosti pa niso namenjene le učenkam in učencem, med drugim že nekaj let vodi bralno značko za učenke in učence *in* njihove starše, oblikovala je zloženko bralnih priporočil – naslove knjig so predlagali starši staršem.

Monika Javornik s svojimi učenci sodeluje pri vrsti projektov (Naša mala knjižnica, GG4U, Rastem s knjigo, Nacionalni mesec branja), tekmovali so v igri male sive celice, posebej pa velja omeniti njeno sodelovanje s splošno knjižnico Šmarje pri Jelšah – obišče jo skupaj z učenci, ti pa ob tej priložnosti v dar prejmejo knjigo.

Za širjenje bralnega navdušenja, spodbujanje medgeneracijskega povezovanja in utrjevanje zavesti o pomenu branja v laični in strokovni javnosti smo ji podelili nagrado sončnica na rami.

Vsem trem prejemnicam čestitamo in želimo veliko motivacije pri nadaljnjem delu. ●

Štefka Zore

ISKRICE IZ KNJIŽNICE

Prva Noč v knjižnici

Na Osnovni šoli Venclja Perka Domžale so organizirali noč v knjižnici. V okviru dejavnosti je nastala pesem.

AVTORICE: AJDA, RONJA, HANNA

5. JAZ, PESNIK / PESNICA

PRVA NOČ V KNJIŽNICI

Ko prebiram knjige,
rad jem fige.
Ko se z drugimi družim,
veliko ljubezni zaslužim.

Ko si večerjo naredim,
se v posteljo zapodim.
Zjutraj so vsi zelo glasni,
vendar tudi prijazni.

Vendar najbolj mi je bilo všeč,
ko smo listke imeli in po šoli hiteli.
Skupaj smo se zabavali,
in na Cankarju bomo zmagali.

(vir: https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2022/09/4_Priporocila_CT_4r_5r_osnovnasola_2022_2023.pdf)

8

KONFERENCA
ŠOLSKIH KNJIŽNIČARJEV

Ljubljana, november 2023

Šolska knjižnica prihodnosti

Pripravljamo:

- predavanja (vsebina: pravilnik o delovanju ŠK, e-knjige),
- delavnice,
- **predstavitve:**
  - **primerov dobre prakse.**

Vabljeni k sodelovanju in predstavljanju vaših primerov dobre prakse.

Predstavitev primera dobre prakse

Prosimo vas, da pošljete povzetek predstavitve oz. izvleček (do 2.000 znakov). Vaš prispevek bo recenzijsko pregledan. Čas predstavitve bo odvisen od števila prispelih referatov, okvirno pa bi bilo 10–20 minut.
Vse vaše prispevke pošljite na naslov revija.solskaknjiznica@zrss.si.
Povzetki vaših predstavitev bodo objavljeni v zborniku povzetkov konference.
Rok za oddajo je 15. 9. 2023.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Serija treh priročnikov je v prvi vrsti namenjena profesorjem, ki poučujejo obvezni vsebinski sklop **aktivno državljanstvo**, pa tudi tistim, ki poučujejo druge družboslovne predmete na srednješolski ravni. Priročniki izhajajo iz pristopa **izkustvenega učenja o Evropski uniji**, s čimer želijo dijakom približati tematike, povezane z evropskimi integracijskimi procesi. Tako imajo priročniki na koncu poglavij didaktične primere, ki temeljijo na vključujočem in aktivnem učenju, pri katerem so dijaki ključni akterji v demokratični skupnosti. Poudarek je na njihovem sodelovanju, komunikaciji, načrtovanju, izvajanju in refleksiji dejavnosti ter uporabi in krepitvi kompleksnih miselnih procesov, kot so razumevanje, analiza, sinteza in vrednotenje ter povezovanje znanja.

Priročnik **Aktivno EU državljanstvo** je zasnovan kot podpora učiteljicam in učiteljem pri usmerjanju mladih k aktivnemu delovanju ne le v Sloveniji, temveč tudi v širšem evropskem okviru. V treh poglavjih so prikazane številne razsežnosti aktivnega državljanstva (Evropske unije – EU).

Priročnik **Identiteta in EU v vsakdanjem življenju** ponuja večdimenzionalen vpogled v vprašanje identitete in želi sistematično prikazati, kako Evropska unija vpliva na identitete posameznikov, skupin, posebej mladih, ter na naš vsakdan.

Zadnji priročnik v seriji, **Zelena EU**, naslavlja številne dimenzije okoljske problematike, procesov ter ukrepov, povezanih z varovanjem okolja, predvsem v kontekstu Evropske unije.

Serijo priročnikov smiselno dopolnjuje znanstvena monografija **Izkustveno učenje: od teorije k praksi**, ki je namenjena vsem, ki se želijo seznaniti z izkustvenim učenjem ali nadgraditi njegovo poznavanje. Monografija omogoča vpogled v ključne koncepte ter zgodovinski razvoj izkustvenega učenja in osmišlja sistematično vpeljevanje tega pristopa predvsem v formalnem, pa tudi v neformalnem izobraževanju. Temeljni cilj je bralcu približati izkustveno učenje ter odpirati možnosti njegovega specifičnega in učinkovitega vključevanja v izobraževalni proces.

Dostopno v digitalni bralnici ZRSŠ

www.zrss.si/digitalna-bralnica/aktivno-drzavljanstvo/